

SKOLERS BRUG AF UNDERVISNINGSTILBUD PÅ KULTURINSTITUTIONER OG EKSTERNE LÆRINGSMILJØER

En kortlægning af nationale erfaringer fra skoler, kommuner, kulturinstitutioner og andre eksterne læringsmiljøer

Øvrige kortlægninger fra *Nationalt netværk af skoletjenester*:

Find *Nationalt netværk af skoletjenesters* øvrige kortlægninger på skoletjenestenetvaerk.dk/kortlaegninger.

Denne kortlægning er udarbejdet med bidrag fra de ansatte i *Nationalt netværk af skoletjenester*. Projektgruppen består af projektmedarbejdere Marie Festersen Andersen og Maria Havgry samt projektledere Marie Damsgaard Andersen og Maria Kangas Christensen. Find kontaktoplysninger på www.skoletjenestenetvaerk.dk/kontakt. Kortlægningen er udarbejdet for Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling og Kulturministeriet.

Nationalt netværk af skoletjenester

Gyldenløvesgade 15 - 3. sal

1600 København V

kontakt@skoletjenestenetvaerk.dk

www.skoletjenestenetvaerk.dk

Forsidefoto: Ida Tietgen

FORORD

Med denne landsdækkende kortlægning "Skolers brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner og eksterne læringsmiljøer" samler *Nationalt netværk af skoletjenester* erfaringer fra både skoleverdenen, kommuner og kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer med skolernes brug af undervisningstilbud i den åbne skole.

Nationalt netværk af skoletjenester sætter fokus på netop dette for at skabe både indsigt i feltet og inspiration til arbejdet med at gøre det enklere for skolerne at pakke den åbne skole ud. Vi har gennem arbejdet i *Nationalt netværk af skoletjenester* erfaret, at der er ønsker om og behov for samlende overblik over lavpraktiske forhold som skolernes forberedelse og logistik af besøgene suppleret med indblik i markedsføring og ansvarsplacering for informationsudvekslingen og endelig både PLCernes og lærernes rolle. Denne kortlægning er en opsamling af erfaringer med og refleksioner over disse forhold.

Kortlægningen er den tredje i rækken af kortlægningsrapporter fra *Nationalt netværk af skoletjenester*, der alle har til alle formål at afdække og formidle praksiseksempler og nationale erfaringer med relevans for samarbejdet mellem skoleverdenen og kulturinstitutioner samt andre eksterne læringsmiljøer. Med kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer menes museer, arkiver, forsyninger, historiske værksteder, virksomheder, foreninger og lignende. Denne kortlægning omhandler skolers brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner og eksterne læringsmiljøer.

Se en pixi-udgave af kortlægningen med hovedkonklusionerne på skoletjenestenetvaerk.dk.

FAKTABOKS

I foråret 2013 besluttede kulturministeren i samarbejde med børne- og undervisningsministeren at understøtte samarbejdet mellem skoler og kulturinstitutioner. Formålet var at styrke anvendelsen af kulturinstitutionernes læringsressourcer i skolernes undervisning. Der blev i denne forbindelse etableret det 3 ½-årige, koordinerende *Nationalt netværk af skoletjenester*. *Nationalt netværk af skoletjenester* afdækker og formidler bl.a. praksiseksempler og erfaringer fra hele landet med relevans for samarbejdet mellem skoleverdenen og kulturinstitutioner og andre eksterne læringsmiljøer. I 2016 kommer yderligere to kortlægninger om arbejdet med mål for elevers læring og samarbejder og partnerskaber mellem skoler og kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer.

INDHOLD

RESUME AF KORTLÆGNINGENS KONKLUSIONER	5
INDLEDNING	6
Formål.....	6
Metode	7
Læsevejledning	10
KAPITEL 1: OMFANGET AF SKOLERS BRUG AF UNDERVISNINGSTILBUD.....	11
Hvor meget kommer eleverne ud?	11
Kommuners og skolars målsætninger for hvor ofte eleverne skal ud	13
Påvirkninger af hyppigheden af skolernes brug af undervisningstilbud	16
Karakteristika ved udbuddet af undervisningstilbud	18
KAPITEL 2: KOMMUNIKATIONSKANALER OG INFORMATIONSSØGNING.....	26
Ansaret for at lærerne er opdaterede om udbuddet af undervisningstilbud	26
PLCs rolle i forbindelse med lærernes informationssøgning.....	29
Kommunale netværk af PLCer	35
Kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøers markedsføring til skoler	37
Markedsføring og lærernes informationssøgning	38
Platforme som kilde til information	43
KAPITEL 3: LÆRERNES PLANLÆGNING OG GENNEMFØRSEL AF BESØG	47
Lærernes planlægning af besøget	47
Lærernes praktiske forberedelse af undervisningen.....	52
Balancen mellem ressourcetræk og udbytte for lærerne	55
Lærerens rolle i forbindelse med undervisningstilbud.....	59
Lærerens rolle i forbindelse med selv-formidling	62
KAPITEL 4: KONKLUSIONER OG ANBEFALINGER	64
LITTERATUR	71
BILAG	72
Bilag 1: Tabeller	72
Bilag 2: Metodebeskrivelse	94

RESUMÉ AF KORTLÆGNINGENS KONKLUSIONER

- Omfanget af skolernes brug af undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer varierer meget og påvirkes af mange faktorer, særligt økonomi og transportmuligheder. De øvrige faktorer, der spiller ind, er individuelle forskelle som lærerens holdning til det at tage ud og klassens sammensætning, samt mere strukturelle ting: Fx hvilke fag der er på hvilke klassetrin, hvor mange timer der er til fagene, hvilken prioritet prøvefag har, og naturligvis hvilke tilbud, kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer har til skolerne.
- De pædagogiske læringscentre (PLC) kan spille en vigtig rolle i realiseringen af den åbne skole, hvis rammerne er understøttende. Kortlægningen viser, at rammerne udgøres af meget forskellige forhold fx bekendtgørelsen for PLC, hvor meget lærerne opsøger PLC for at få viden om undervisningstilbud, tid og muligheden for at deltage i et netværk af PLC'er med fokus på bl.a. den åbne skole.
- Det er vigtigt, at der er en tydelig rolle- og ansvarsfordeling i forhold til hvem på skolen, der skal holde lærerne opdaterede om relevante undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Det har blandt andet betydning for de pædagogiske læringscentres (PLC) muligheder for at imødekomme lærernes behov for viden om undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer.
- Lærernes praktiske arbejdsbyrde i relation til brug af undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer er nogle steder så stor, at den kan være udslagsgivende for beslutninger om brugen af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer.
- Både kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer og skoler er aktive i forhold til at informere og søge information om undervisningstilbud, men benytter ikke altid samme informationskanaler.
- Skolerne oplever generelt, at undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer er relevante, men der er stadig områder, hvor de kan forbedres.
- Der er stor variation i, hvilke roller lærerne kan indtage i forbindelse med undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Det betyder, at det hverken er givet, at lærerne indtager en bestemt rolle, når de besøger kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, eller at kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer forventer, at alle lærere indtager de samme roller, når de besøger dem. Dette indikerer, at der er behov for at forventningsafstemme omkring lærerens rolle forud for brugen af et undervisningstilbud.

INDLEDNING

Formål

Vilkårene for skolernes brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner og andre eksterne læringsmiljøer kan have ændret sig med kravet om en mere varieret skoledag i folkeskoleloven fra 2013. Formålet med denne kortlægning er, at *Nationalt netværk af skoletjenester* vil beskrive, hvordan landskabet ser ud mht. skolers brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner og andre eksterne læringsmiljøer. Med kulturinstitutioner og eksterne læringsmiljøer menes museer, arkiver, forsyninger, historiske værksteder, virksomheder, foreninger og lignende.

Nationalt netværk af skoletjenester sætter fokus på netop skolers brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer for at skabe både indsigt i feltet og inspiration til arbejdet med at gøre det enklere for skolerne at pakke den åbne skole ud. Formålet med den åbne skole er at skabe muligheder for en mere varieret skoledag, og det kan skolerne bl.a. opnå ved at få besøg af kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer i skolens egne rammer eller ved at lade eleverne komme ud til dem. Vi har i denne kortlægning fokus på det sidste.

Nationalt netværk af skoletjenester arbejder med at gøre implementeringen af den åbne skole nemmere for både kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, kommuner og skoleverdenen, og vi har derfor på forskellig vis ladet alle disse tre ben i vores fundament komme til orde i vores kortlægninger gennem vores dataindsamling.

Kortlægningen beskriver, i hvilket omfang der er målsætninger for, at skoleeleverne kommer ud, og karakteristika ved undervisningstilbuddene. Den beskriver også, hvordan skolerne får information om tilbuddene. Endelig sætter den fokus på lærernes forberedelse til besøgene og deres rolle og oplevelser i forbindelse med dem. I denne kortlægning er fokus på de *praktiske* aspekter af brugen af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, mens de *faglige* aspekter, herunder mål for elevernes læring, evaluering og den faglige forberedelse og opsamling i forbindelse med brug af undervisningstilbud, vil blive behandlet i en kommende kortlægning.

Nationalt netværk af skoletjenester belyser med denne kortlægning bl.a.:

- Hvordan er omfanget af skolernes brug af undervisningstilbud?
- Hvad er omfanget af politiske målsætninger på området?
- Hvad karakteriserer undervisningstilbuddene på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer?
- Hvor ligger ansvaret for informationen om undervisningstilbuddene?
- Hvordan markedsfører kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer deres tilbud?
- Hvad er PLCs rolle?
- Hvordan forbereder lærere besøg?
- Hvad er lærernes rolle, når de er ude på besøg?
- Hvilke værdier giver et besøg for eleverne?

Data i denne kortlægning baserer sig på fire spørgeskemaer sendt til alle landets skolechefer, skoleledere på alle landets folkeskoler, en stikprøve på 745 af landets pædagogiske læringscentre (PLC), samt de statsanerkendte/statslige museer og øvrige eksterne læringsmiljøer. Desuden baserer kortlægningen sig på dybdegående kvalitative interviews med 20 grundskolelærere.

Metode

Nationalt netværk af skoletjenester har inviteret kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, kommuner og skoleverdenen til at komme til orde i vores kortlægninger gennem vores dataindsamling, der er baseret på en kombination af kvalitative og kvantitative metoder, henholdsvis fire spørgeskemaundersøgelser og to interviewundersøgelser. Vi gennemgår her metoden og overvejelserne bag; mere uddybende metodegennemgang findes i bilag 2.

SPØRGESKEMAUNDERSØGELSER

Følgende grupper er blevet tilsendt spørgeskemaer:

- Alle landets skolechefer
- Alle skoleledere på landets folkeskoler
- 745 af landets PLCer
- Alle de statsanerkendte/statslige museer samt øvrige eksterne læringsmiljøer.

Skolecheferne er blevet spurgt, fordi de er en afgrænset, definerbar gruppe med viden om, hvad der sker i forhold til implementering af den åbne skole på kommunalt niveau. Det er ikke alle kommuner, der har en leder med titlen skolechef; vi har her for hver kommune fundet den person, der har det overordnede ansvar for kommunens skoleområde. Hos disse personer kunne vi hente viden om målsætninger, økonomi og hensigter på området. I denne kortlægning kalder vi dem samlet skolechefer, omend deres titler varierer en del. Spørgeskemaet er sendt til 98 skolechefer i februar-marts 2016. 60 har svaret, og det giver en svarprocent på 61 pct.

Skolelederne er blevet spurgt, da de kunne give os viden om hverdagen i de danske folkeskoler. Hvad kan lade sig gøre, og hvor er de største udfordringer for den konkrete implementering af den åbne skole ude på skolerne? Hvad er de store linjer på de enkelte skoler? Skolelederne har besvaret spørgeskemaet på vegne af deres skole, så når vi i denne kortlægning beskriver spørgeskemaundersøgelsens resultater, vil skoleledernes besvarelser blive brugt som en kilde til at beskrive, hvad deres skole gør og oplever, og vi refererer dermed til dem som "skolerne". Spørgeskemaet er sendt til 1.226 skoleledere på danske folkeskoler i september-oktober 2015. 441 har svaret, og det giver en svarprocent på 36 pct., med repræsentative fordelinger på både region og skolestørrelse. Skoleledernes svar er desuden mere indgående behandlet i *Nationalt netværk af skoletjenesters* kortlægning "Skolers transport af elever til kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer" fra januar 2016.

PLCerne, de pædagogiske læringscentre, er det der før i tiden blev kaldt skolebiblioteker. I bekendtgørelsen fra 2014 om PLC står der, at de skal medvirke til at fremme en varieret skoledag og formidle kulturtilbud. Vi kunne altså gennem kontakt med PLCerne få indblik i de PLC-ansattes og andre læreres/pædagogisk personales erfaringer med den åbne skole. Det er *Nationalt netværk af skoletjenesters* erfaring, at der er stor variation i måden at organisere PLC på, og dermed også i, hvilket pædagogisk personale der er involveret i at fremme en varieret skoledag på den enkelte skole. Det kan fx være naturfagsvejledere, åben skole-ambassadør, udeskoletovholdere, læringsvejledere og fritidsvejledere, og de er ikke nødvendigvis tilknyttet PLC.

Vi har ved at spørge PLC fået indblik i de enkelte skolers viden og arbejde i praksis med den åbne skoles

implementering, og undersøgelsen bliver indirekte en måde at få kvantitative data om lærernes arbejde og erfaringer med det, da mange af de PLC-ansatte også fungerer som lærere på deres skoler. Vi har gennem kontakt til en stikprøve på 745 PLC'er (ud af en totalpopulation på 1.219) fået 443 svar, hvilket betyder en svarprocent på 59 pct..

Statsanerkendte/statslige museer og øvrige eksterne læringsmiljøer har fået spørgsmål om indhold og omfang af deres undervisningstilbud. Spørgeskemaet er henholdsvis udsendt direkte til samtlige 105 statsanerkendte/statslige museer samt lagt som et åbent online spørgeskema, som de øvrige eksterne læringsmiljøer har kunnet bruge til at bidrage til vores kortlægninger. Vi har spredt spørgeskemaet via nyhedsbreve, interessenter på mailinglister, Facebook og gennem direkte mails til enkeltstående aktører. Der er blevet givet 86 besvarelser fra forskellige eksterne læringsmiljøer, hvilket giver et indblik i deres undervisningstilbuds indhold og omfang, men som ikke kan siges at være repræsentative, da der er flere typer eksterne læringsmiljøer, vi ikke har modtaget besvarelser fra. Se bilag 2 for en detaljeret beskrivelse af, hvilke typer eksterne læringsmiljøer besvarelserne baserer sig på. Der blev givet 99 besvarelser fra de statsanerkendte/statslige museer, hvilket giver en svarprocent på 94 pct.

INTERVIEWUNDERSØGELSER

Nationalt netværk af skoletjenester har i forbindelse med denne samt tidligere og fremtidige kortlægninger gennemført to interviewundersøgelser.

Den ene interviewundersøgelse blev gennemført i ugerne 44 til 46 2015 og består af 5 telefoninterviews med grundskolelærere med særligt fokus på transportsituationen i forbindelse med brug af undervisningstilbud.

Den anden undersøgelse består af 15 telefoninterviews med folkeskolelærere med fokus på deres brug af undervisningstilbud både før, under og efter et besøg. De er gennemført i ugerne 1 til 5 2016.

Vurdering af data

Nationalt netværk af skoletjenester har foretaget analyser af fordelingerne af de indkomne besvarelser i forbindelse med alle spørgeskemaundersøgelser med undtagelse af undersøgelsen blandt de eksterne læringsmiljøer, hvor vi ikke kender totalpopulationen. De indkomne besvarelser er sammenlignet med fordelingerne i totalpopulationerne på relevante baggrundsvariable, og analyserne viser, at analyseudvalgene i de fire spørgeskemaundersøgelser ikke afviger signifikant fra fordelingerne i totalpopulationerne. På baggrund af disse bortfaldsanalyser vurderer *Nationalt netværk af skoletjenester*, at svarprocenterne er tilfredsstillende, særligt når vi ser dem i lyset af, at vi forventer, at de grupper, vi har gennemført spørgeskemaundersøgelser blandt, ofte inviteres til at deltage i spørgeskemaundersøgelser, og at de har en travl hverdag.

I kortlægningen præsenteres spørgeskemadata fra de statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer samlet under betegnelsen "Kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer". Ved behov for at kende fordelingerne for de to grupper separat, henviser vi til bilag 1, hvor samtlige data, der indgår i kortlægningen, er præsenteret opdelt på de to grupper.

De figurer og tabeller, der indgår i denne kortlægning, og som viser et forhold mellem to variable, er alle signifikanstestet og viser en signifikant sammenhæng mellem de to præsenterede variable. En nærmere

redegørelse for, hvordan vi har gennemført disse signifikanstests, findes i metodebilaget i bilag 2, hvor den anvendte metode er beskrevet nærmere.

Interviewundersøgelserne gav i alt 20 dybdegående telefoninterviews med lærere, der fordeler sig med en rimelig geografisk spredning. Datagrundlaget fra telefoninterviewene bygger på få læreres oplevelser og udtalelser, og vi har ikke forsøgt at skabe et udtømmende billede af læreres erfaringer med den åbne skole. Formålet med interviewene har derimod været at indsamle forskellige erfaringer fra lærernes hverdag, der kan perspektivere det overordnede billede, som spørgeskemaundersøgelserne tegner.

Læsevejledning

Denne kortlægning giver et blik på skolernes brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner og andre eksterne læringsmiljøer, og både skoleverdenen, kommunale forvaltninger og kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer kan have gavn af den.

Kortlægningen indeholder ud over indledningen følgende kapitler:

Kapitel 1: Omfanget af skolernes brug af undervisningstilbud

I første kapitel belyser vi, hvordan det står til: Omfanget af skolernes brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer bliver klarlagt, og vi ser nærmere på, hvad der påvirker hyppigheden af det. I dette kapitel behandler vi også de politiske målsætninger, der er på området, og vi beskriver karakteristika ved udbuddet af undervisningstilbud.

Kapitel 2: Kommunikationskanaler og informationssøgning

I andet kapitel belyser vi kommunikationen af undervisningstilbuddene: Vi ser på, hvor ansvaret for opdateringen ligger, hvad PLCs rolle er i det, og hvordan kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer markedsfører deres tilbud. Desuden har vi samlet et overblik over en række digitale platforme, der kan bruges som kilde til information.

Kapitel 3: Lærernes planlægning og gennemførsel af besøget

I tredje kapitel har vi fokus på lærerne: Vi har fokus på det praktiske omkring lærernes indledende planlægning og logistik og på deres forberedelse af besøgene. Vi sætter også fokus på, hvilke værdier der gør, at der trods logistiske udfordringer fortsat er så mange lærere, der anvender kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Og endelig har vi i dette afsnit fokus på, hvilke roller lærerne kan indtage, når de er af sted på besøgene.

Kapitel 4: Konklusioner og anbefalinger

I fjerde kapitel samler vi kortlægningen: Vi konkluderer på de tendenser, vi har præsenteret, og på de emner, vi har belyst.

Bilag: Bilagsmaterialet til kortlægningen omfatter følgende:

- **Bilag 1:** Indeholder frekvenstabeller for de spørgsmål i spørgeskemaundersøgelserne blandt skoleledere, skolechefer, PLC-ansatte og kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, der relaterer sig til denne kortlægning.
- **Bilag 2:** Indeholder detaljerede metodiske beskrivelser af de 4 gennemførte spørgeskemaundersøgelser og 2 interviewundersøgelser.

I denne kortlægning skelner vi mellem lærere og eksterne undervisere:

Lærere er de personer, der i det daglige er tilknyttet skoleklassen hjemme på skolen, og *eksterne undervisere* er de personer, der er tilknyttet en kulturinstitution/eksternt læringsmiljø.

KAPITEL 1: OMFANGET AF SKOLERS BRUG AF UNDERVISNINGSTILBUD

I dette kapitel præsenterer vi en række fakta omkring omfanget af folkeskolernes brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer og udbuddet af disse undervisningstilbud. Herunder beskriver vi, hvor ofte landets folkeskoleelever kommer ud til undervisning, og hvad der påvirker dette. Derudover beskriver vi udbuddet af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer i forhold til, hvor mange faste undervisningstilbud institutionerne tilbyder, deres pris, varighed, målgruppe og faglighed, samt fleksibilitet i forhold til input og ønsker fra lærerne. Endelig beskriver vi i kapitlet kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers skoletjenesters størrelse.

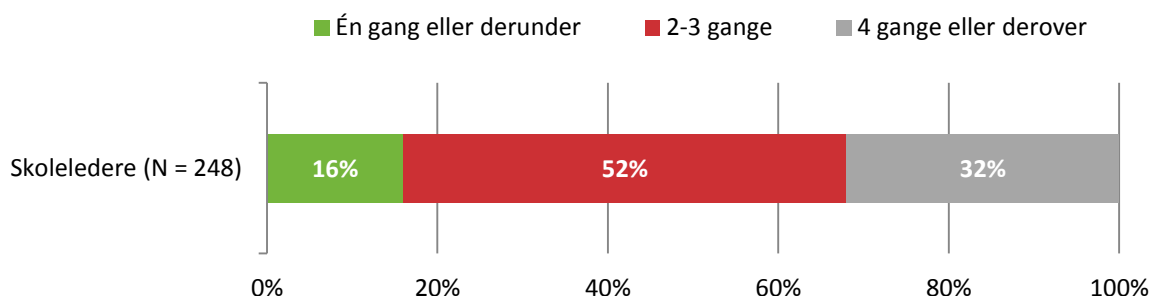
Hvor meget kommer eleverne ud?

På landsplan angiver 48 pct. af landets skoleledere, at deres elever kom ud til undervisning mellem to og tre gange i løbet af skoleåret 2014/2015, mens 26 pct. vurderede, at eleverne kom ud fire gange eller derover, og de resterende 25 pct. af skolernes elever kom ud til undervisning én gang eller derunder (se tabel 1, bilag 1). Skolelederne blev endvidere bedt om at vurdere, om eleverne fik mere, mindre eller en tilpas mængde undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, end de synes, de burde have haft (se tabel 2, bilag 1).

I figur 1 nedenfor ser vi, hvor ofte eleverne kom ud til undervisning i skoleåret 2014/2015 på de skoler, hvor skolelederne angav, at omfanget af undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer var passende:

Figur 1

Antallet af gange eleverne kom ud til undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer på de skoler, hvor skolelederne er tilfredse med hyppigheden

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til skoleledere, 2015.

Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 1 og 2, bilag 1.

Som vi ser i ovenstående figur, mener den største andel (52 pct.) af skolelederne, at et passende omfang for elevers undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer er mellem 2 og 3 gange pr. år. En anden stor gruppe (32 pct.) mener, at det først er tilfredsstillende, når eleverne kommer ud 4 gange eller mere, mens 16 pct. af skolelederne er tilfredse med, at eleverne kommer ud til undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer én gang eller mindre på et år.

Skolelederne er også blevet spurgt til deres oplevelse af, om det generelt var blevet nemmere eller sværere at bruge undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer i skoleåret 2014/2015, end det havde været tidligere. Ligeledes blev de spurgt til deres forventninger til fremtiden (se tabel 4 og 5, bilag 1). Størstedelen af skolelederne (76 pct.) oplevede hverken, at det var blevet nemmere eller sværere at bruge undervisningstilbud i skoleåret 2014/15, og tilsvarende forventer 63 pct. af skolelederne heller ikke, at det vil blive nemmere eller sværere i fremtiden. 29 pct. af skolelederne angiver dog, at de forventer, at det vil blive nemmere at bruge undervisningstilbud i fremtiden.

Det tegner et billede af, at en frekvens på 2-3 besøg på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer pr. år både er realistisk og også tilfredsstillende for de fleste skoler. Samtidig ses dog også en større gruppe (32 pct.), som mener, at frekvensen skal være højere, fire gange eller derover, for at det lever op til deres ambitionsniveau. Når omtrent en tredjedel af skolerne forventer, at det bliver lettere at anvende undervisning i eksterne læringsmiljøer fremadrettet, kan det både pege indad i forhold til skolens eget overskud til strukturelt og fagligt at integrere undervisningen på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer i undervisningen, og det kan hænge sammen med en forventning om, at de eksterne læringsmiljøer bliver bedre til at tilbyde undervisning, eller at kommunen organiserer nogle centrale indsatser.

Der er dog stadig 16 pct. af skolelederne, der mener, at det er tilfredsstillende, når eleverne kun kommer ud til undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer en gang eller mindre på et skoleår, og der er mange omstændigheder, der kan tænkes at påvirke, hvornår skolelederne er tilfredse med omfanget af elevernes undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Fx kan skolens beliggenhed i forhold til kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer gøre det vanskeligt at komme af sted og dermed sænke barren for, hvilket omfang der opleves som tilfredsstillende. På samme måde kan skolens økonomi og lærernes lyst til at tage ud også påvirke, hvilket ambitionsniveau den enkelte skole har for omfanget af besøg ud af huset.

Af de skoleledere, der mener, at deres elever fik mindre undervisning på kulturinstitutioner i skoleåret 2014/2015, end de burde have haft, angiver den største andel transporten som den vigtigste årsag hertil, både tilgængeligheden af transportmuligheder og prisen på selve transporten (se tabel 7, bilag 1). Af de kvalitative interviews med lærere fremgår det, at også lærerne oplever transporten som en stor udfordring i forhold til at anvende undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer:

"Det er bare problemet for os, hver gang vi skal ud af huset, så koster det spidsen af en jetjager, og så skal man have en bus, og det har skolen ikke. Så det er vores store hurdle. Det er det der med transportudgifter. Det lukker en hel masse døre" (Lærer, Region Midtjylland)

Interviewene samt kortlægningen "Skolernes transport af elever til kulturinstitutioner og eksterne læringsmiljøer" viser dog, at gratis transport ikke altid er tilstrækkeligt til at løse skolernes udfordringer, blandt andet fordi mange skoler slet ikke har adgang til offentlig transport eller mulighed for at transportere sig hen til kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer på cykel eller gåben. Økonomi opfattes også som en stor udfordring i forhold til prisen på selve undervisningen på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. 85 pct. af skolelederne angiver, at prisen på selve undervisningstilbuddet i høj eller nogen grad har betydning, når der planlægges besøg til undervisning på kulturinstitutioner/eksterne

læringsmiljøer (tabel 10, bilag 1). Lærerne oplever for eksempel, at når de skal bruge penge til at benytte et undervisningstilbud, så vil det tage penge fra andre ting:

”Hvis vi laver ture, jamen så har vi ikke råd til ret meget materiale derhjemme” (Lærer, Region Syddanmark)

Lærerne bliver dermed ofte tvunget til at opveje brugen af undervisningstilbud op mod andre læremidler. En anden udfordring, der for lærerne relaterer sig til økonomi, er det arbejde, der er forbundet med at finde de penge, der skal betale for undervisningstilbuddet. Når den enkelte lærer skal bruge penge på et undervisningstilbud, kræver det ofte, at udgiften godkendes af fx skolelederen eller et lærerteam, hvilket kan skabe ekstra arbejde for lærerne.

Interviewene viser, at der er forskel på, hvor stor en udfordring økonomi opfattes som hos de enkelte lærere. Af interviewene fremgår det, at nogle lærere håndterer de økonomiske begrænsninger ved at tænke i alternativer, for eksempel ved selv at agere formidler ude på kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer i stedet for at betale sig fra at få undervisning.

Fordi skolerne er pressede økonomisk, og fordi tilbud, der koster noget, ofte kræver, at læreren involverer andre personer på skolen, skelner mange lærere mellem tilbud, der koster noget, og tilbud, der er gratis, når de leder efter undervisningstilbud. Prisen kan altså i nogle tilfælde blive af afgørende betydning for lærernes brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer.

Kortlægningen ”Skolers transport af elever til kulturinstitutioner og eksterne læringsmiljøer” viste, at hvorvidt skolen har afsat øremærkede midler til undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer eller ej, kan have betydning for, hvor ofte eleverne kommer ud til undervisning (se kortlægningens figur 5, side 15). På 34 pct. af de skoler, hvor der er afsat øremærkede midler til undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, kom eleverne ud til undervisning 4 gange eller derover, mens det samme kun gjorde sig gældende for 21 pct. af de skoler, der ikke har øremærkede midler afsat (se tabel 1 og 9, bilag 1).

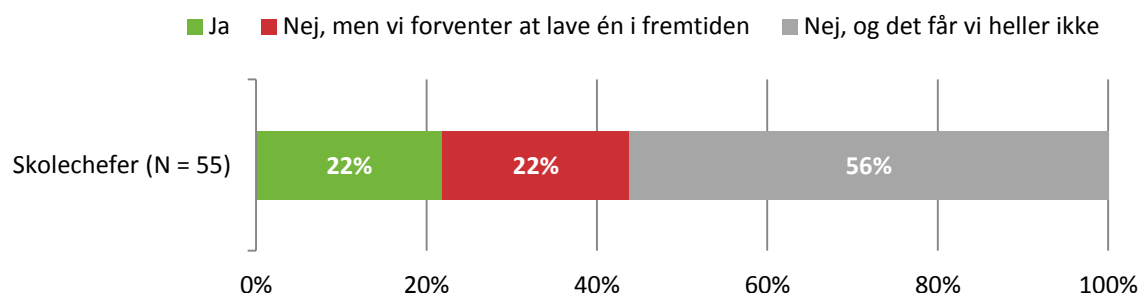
Kommuners og skolers målsætninger for hvor ofte eleverne skal ud

I spørgeskemaundersøgelserne har vi både spurgt skolecheferne, om kommunen har en politik for, hvor ofte eleverne skal ud til undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, og skolelederne, om de har en målsætning for det samme på skolen. 12 pct. af skolelederne angiver, at de på skolen har opstillet målsætninger for, hvor ofte eleverne på deres skole skal ud til undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer i løbet af et skoleår. 12 pct. af skolelederne angiver, at *kommunen* har en målsætning, som de bruger på skolen (se tabel 6, bilag 1).

Skolechefernes svar ses i figur 2:

Figur 2

Kommunernes politikker for hvor ofte eleverne skal ud til undervisning

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskemaer til skolechefer, 2016.

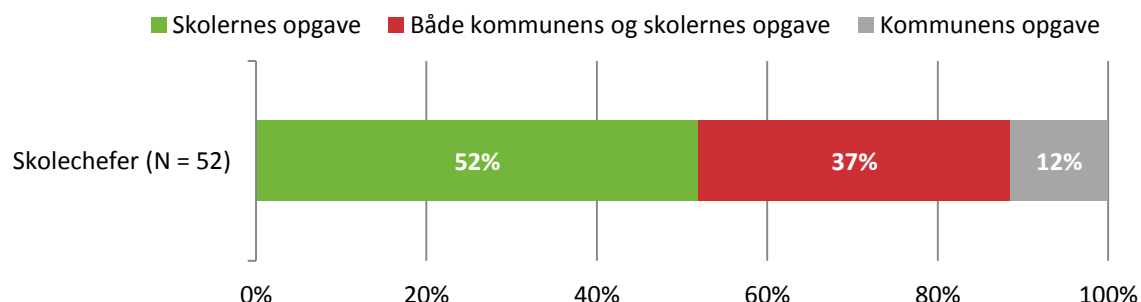
Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 12, bilag 1.

Af figuren ser vi, at cirka en fjerdedel af de kommuner der har deltaget i spørgeskemaundersøgelsen, har en politik for, hvor ofte eleverne skal ud til undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer.

Af figuren fremgår det desuden, at der er en forholdsvis ligelig opdeling mellem kommuner, der enten har eller forventer at få en politik for, hvor meget eleverne skal ud, og kommuner, som ikke forventer at udforme en politik for det samme. Dette tegner et billede af en stor forskellighed i kommunernes holdning til, hvorvidt det er deres opgave at være ramme- og normsættende for skolernes brug af kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer eller skolerne selv. Blandt de kommuner, der har en politik, er der ligeledes meget stor forskellighed i, hvilke normer de sætter. Det varierer helt fra minimum én gang til minimum syv gange i løbet af et skoleår, mens den største andel af skolecheferne (halvdelen, svarende til 6 skolechefer) angiver, at eleverne minimum skal ud 2 til 3 gange (se tabel 16, bilag 1). Dette er i øvrigt det samme antal gange, som eleverne kom ud til undervisning på flest af de skoler, hvor skolelederen vurderer, at de er tilfredse med mængden af undervisning, deres elever fik på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Dette så vi i figur 1.

Skolecheferne er desuden blevet bedt om at angive, hvem, de mener, har ansvaret for at sætte mål for, hvor ofte eleverne skal ud til undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Se figur 3:

Figur 3
Skolechefernes fordeling af ansvaret for at sætte mål for hvor meget eleverne skal ud

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskemaer til skolechefer, 2016.

Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 13, bilag 1.

Af ovenstående figur ser vi igen, at der er forskel i skolechefernes opfattelse af, hvis ansvar det er at sætte mål for, hvor meget eleverne skal ud. Selvom der er en klar overvægt af skolechefer (52 pct.), der mener, at det er skolernes opgave at sætte mål for, hvor meget eleverne skal ud, er der stadig en stor andel (37 pct.), der mener, at det er kommunens og skolernes opgave i fællesskab, og en mindre del (12 pct.), der mener, at det er kommunens opgave. Der er ikke noget der indikerer, at kommunens størrelse har betydning for, hvordan ansvaret for at sætte mål for hvor meget eleverne skal ud, fordeles mellem skolerne og kommunen. Det er interessant at bemærke, at over fire gange så mange skolechefer mener, at det er skolens opgave, som at det er kommunens opgave, når vi samtidig kan se, at der næsten er dobbelt så mange kommuner, der har lavet politikker, som der er skoler, der har lavet målsætninger. Dette peger igen på, at der er nogle forventninger, der ikke afstemte mellem skoler og kommuner.

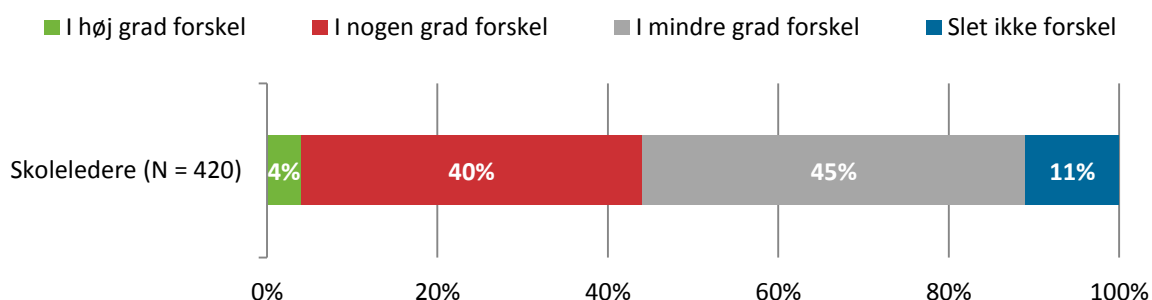
Ovenstående figurer tegner samlet set et billede af, hvordan skoler og kommuner fordele ansvar og opgaver mellem sig, når det drejer sig om at opstille mål og politikker for, hvor meget eleverne skal ud til undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Sammenholder vi, hvor meget eleverne på den enkelte skole kommer ud med, hvorvidt skolen har målsætninger, finder vi dog ikke nogen signifikante sammenhænge. Der er med andre ord ikke noget, der tyder på, at eleverne kommer mere ud på de skoler, der opstiller målsætninger. For uddybning se kortlægningen "Skolers transport af elever til kulturinstitutioner og eksterne læringsmiljøer".

Påvirkninger af hyppigheden af skolernes brug af undervisningstilbud

Som vi ser i nedenstående figur, viser resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen blandt skoleledere, at skolelederne vurderer, at der er forskel på, hvor meget folkeskolens tre faser kom ud til undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer i skoleåret 2014/2015:

Figur 4

Skoleledernes vurdering af om der er forskel på, hvor ofte de forskellige klassetrin kommer ud til undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til skoleledere, 2015.

Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 3, bilag 1.

Af ovenstående figur ser vi, at kun 4 pct. af skolelederne vurderer, at der i høj grad er forskel på, hvor meget eleverne kommer ud til undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, mens 40 pct. mener, at der i nogen grad er forskel. De resterende 56 pct. angiver, at der i mindre grad eller slet ikke er forskel. I spørgeskemaet er de skoleledere, der har angivet, at der er forskel på, hvor meget deres elever kom ud til undervisning, blevet bedt om at angive årsagerne hertil, og her fremhæves særligt det, at nogle klassetrin egner sig strukturelt bedre til at komme ud, fx fordi de ikke har afgangsprøver, og at der er et større fagligt relevant udbud af undervisningstilbud til nogle klassetrin. Lærernes indstilling angives desuden af cirka en tredjedel af skolelederne som årsag til forskellen i, hvor meget eleverne kommer ud til undervisning (se tabel 11, bilag 1). Interviewene blandt lærerne underbygger, at lærernes indstilling og personlige engagement har betydning for, hvor ofte de kommer ud til undervisning med deres elever.

”Jeg tager ret meget imod de tilbud, jeg støder på, for jeg synes som regel, at det er temmelig spændende, og jeg kan ikke lade være med det ” (Lærer, Region Sjælland)

Lærerinterviewene underbygger desuden skoleledernes pointer om, at der både er en række faglige og praktiske ting, der har betydning for, hvor ofte eleverne kommer ud til undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. De *faglige* faktorer, der ifølge lærerne spiller ind, er særligt faget, det pågældende emne der arbejdes med, elevernes klassetrin samt elevernes faglige niveau.

”Man kan ikke bare tage ud af huset, fordi der er et eller andet [tilbud]. Det skal også give mening i forhold til det undervisning, man har gang i” (Lærer, Region Hovedstaden)

Af *praktiske* faktorer, der har betydning for, hvor ofte eleverne kommer ud til undervisning, er som tidligere nævnt strukturelle og logistiske ting som økonomien, transportmuligheder, udbuddet af relevante og

tilgængelige undervisningstilbud og fleksibiliteten i lærernes skema, men også sociale faktorer som klassens sociale og adfærdsmæssige sammensætning. En lærer fortæller:

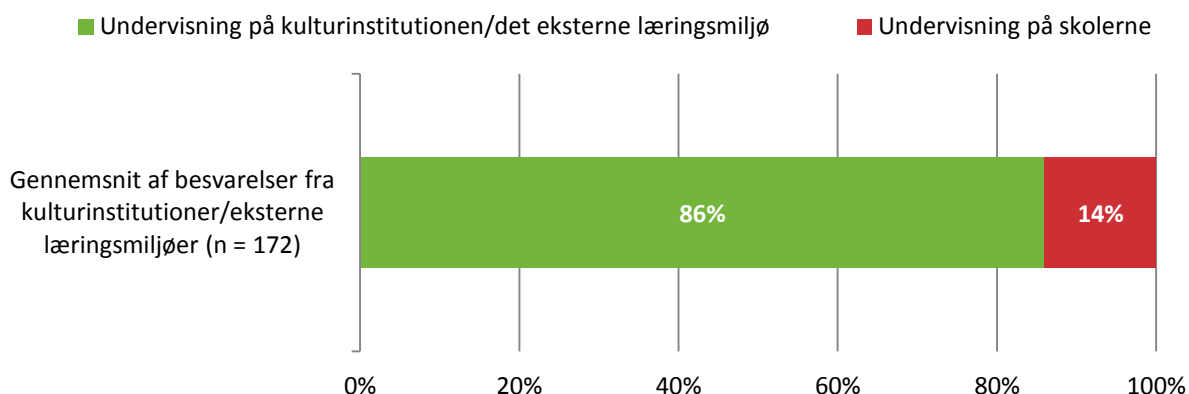
”Det er ikke alle klasser, jeg ville have lyst til at tage ud med. Hvis der er nogle udfordrede klasser, kan det godt være, man holder lidt igen. Man vil jo gerne have det til at fungere i klassen også, før man tager dem med ud eller inviterer nogen ind” (Lærer, Region Sjælland)

Også skolens faciliteter er en praktisk omstændighed, der for lærerne har betydning for, hvor ofte de oplever det relevant at tage ud af skolen for at få dækket behov for særlige læringsrum, faciliteter, værktøjer, materialer eller lignende.

I figur 5 herunder ser vi, hvor meget undervisning kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer i gennemsnit har gennemført henholdsvis hos dem selv og ude på skolerne:

Figur 5

Gennemsnit af hvor stor en andel af kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers undervisning der er gennemført hos dem selv og på skolerne

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskemaer til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 55, bilag 1.

Note: I spørgeskemaerne blev respondenterne bedt om at angive den procentmæssige fordeling mellem undervisningstilbud gennemført hos dem selv og undervisning gennemført på skolerne. Tallene skal sammenlagt give 100 pct..

Af ovenstående figur ser vi, at i gennemsnit 86 pct. af kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøer undervisningstilbud gennemføres hos dem selv, og at kun 14 pct. af undervisningen foregår ude på skolerne. Det skal understreges, at denne gennemsnitsberegning er et udtryk for en samlet tendens på tværs af alle de kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, der har deltaget i spørgeskemaundersøgelsen, og at der derfor på de enkelte kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer kan forekomme store afvigelser fra resultatet præsenteret i figur 5. Det må siges at være forklarligt, at 86 pct. af kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers undervisning gennemføres hos dem selv, da det ofte er en forudsætning for at kunne inddrage stedets faciliteter fx en udstilling, arbejdsmaterialer eller lignende. Skal det fulde pædagogiske potentiale i de eksterne læringsmiljøer udnyttes, er det fysiske rum et afgørende element. Det varierer selvfølgelig fra institution til institution, hvor nemt det er at flytte dette særlige læringsrum til en skole. Kobler man ovenstående figur med kapitlets øvrige tal, der viser, hvor ofte eller sjældent eleverne

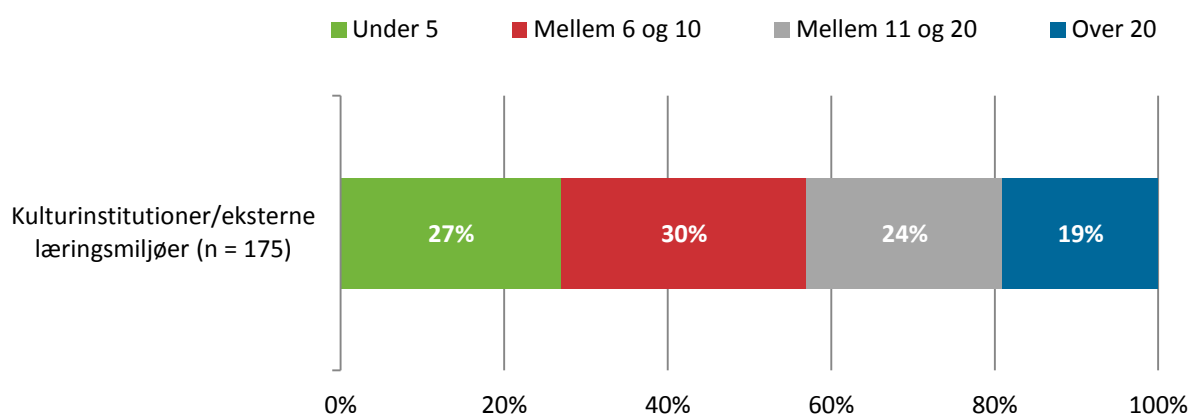
kommer ud til undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, samt hvilke udfordringer, der er forbundet hermed, fremstår figuren dog som endnu en begrundelse for, hvorfor det er vanskeligt for skolerne at bruge kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer i større omfang. Hvis en større del af kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers undervisning kunne foregå på skolerne, ville det give skolerne en basis for øget brug af kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. I hvilken grad det ville påvirke de pædagogiske kvaliteter, hvis en større del af kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers undervisning foregik på skolerne, kan dog ikke vurderes her.

Karakteristika ved udbuddet af undervisningstilbud

4 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer har ikke nogen faste undervisningstilbud til grundskoler og har i stedet udelukkende individuelt tilpassede forløb. De resterende 96 pct. af institutionerne tilbyder faste undervisningstilbud. I figuren herunder ser vi, hvor mange forskellige faste undervisningstilbud kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer har. De kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, der ikke har faste undervisningstilbud, indgår ikke:

Figur 6

Faste undervisningstilbud på kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer

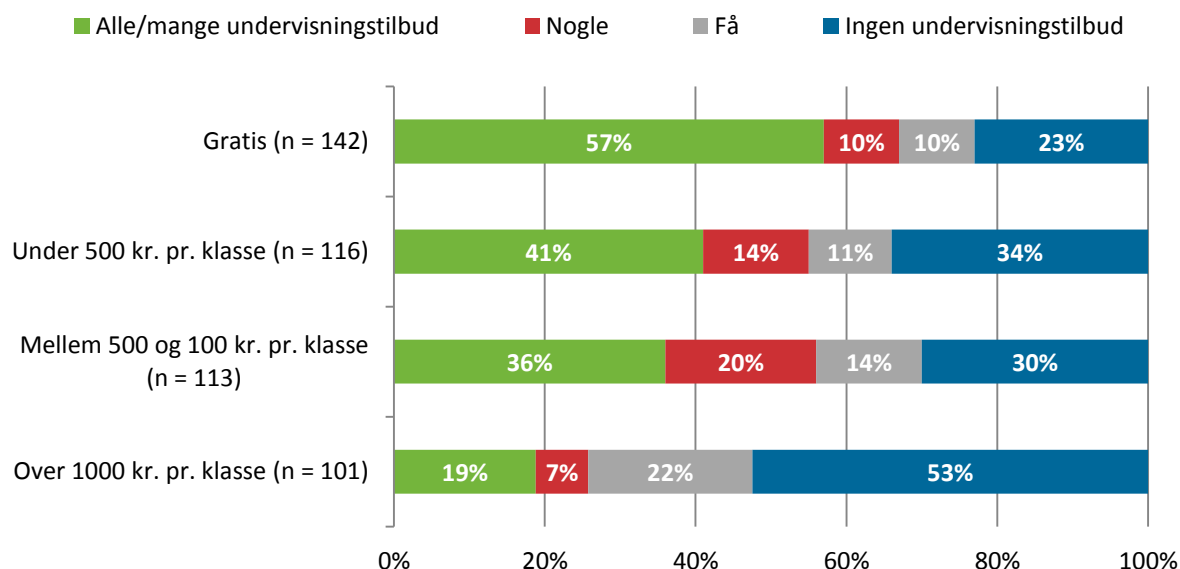
Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskemaer til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 37, bilag 1.

Figuren viser, at der er stor forskel på, hvor mange faste undervisningstilbud kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer tilbyder skolerne, og at 43 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer tilbyder over 10 forskellige faste undervisningsforløb til skoler.

Data trukket fra skoletjenesten.dk i april 2016, en national platform for undervisningstilbud, viser, at 15 pct. af tilbuddene, der er opslået på platformen, er gratis for skolerne at bruge, mens 85 pct. af tilbuddene koster noget. I spørgeskemaundersøgelserne blandt de statsanerkendte/statslige museer samt eksterne læringsmiljøer, er respondenterne blevet bedt om at angive, hvor mange undervisningstilbud de har i forskellige prisklasser. Resultaterne ser vi i figur 7:

Figur 7
Omfanget af undervisningstilbud i forskellige prisklasser hos kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskemaer til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 44-47, bilag 1.

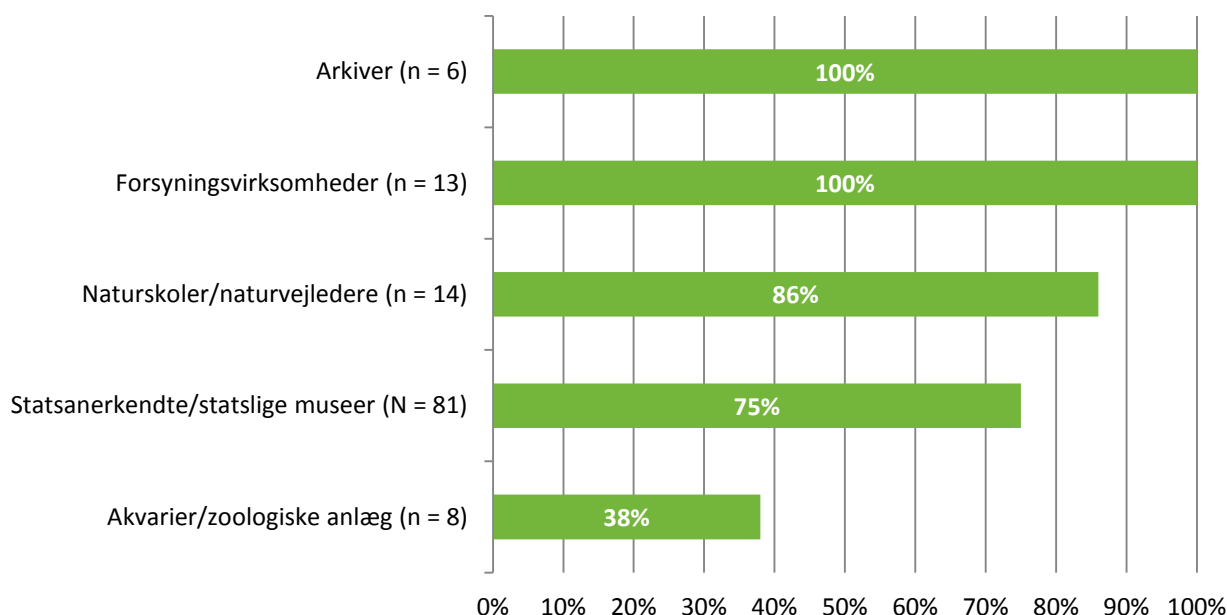
Note: Respondenterne er blevet bedt om at angive priserne på deres undervisningstilbud uden eventuelle tilskud fx fra kommunen. Betaler klasserne også for indgang, er respondenterne blevet bedt om at lægge dette beløb oven i prisen på selve undervisningstilbuddet.

Blandt kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer udbydes der flest undervisningstilbud, der er gratis, mens der er færrest tilbud, der koster over 1000 kr. pr. klasse.

I figur 8 har vi brudt resultaterne (fra figur 7) omkring gratis undervisningstilbud op på særlige typer af kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. I figuren er medtaget de fire typer eksterne læringsmiljøer, der er bedst repræsenteret i spørgeskemaundersøgelsen samt de statsanerkendte/statslige museer.

Figur 8

Andel af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer der tilbyder gratis undervisningstilbud

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskemaer til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 44, bilag 1.

Note: Respondenterne er blevet bedt om at angive priserne på deres undervisningstilbud uden eventuelle tilskud fx fra kommunen. Betaler klasserne også for indgang, er respondenterne blevet bedt om at lægge dette beløb oven i prisen på selve undervisningstilbuddet.

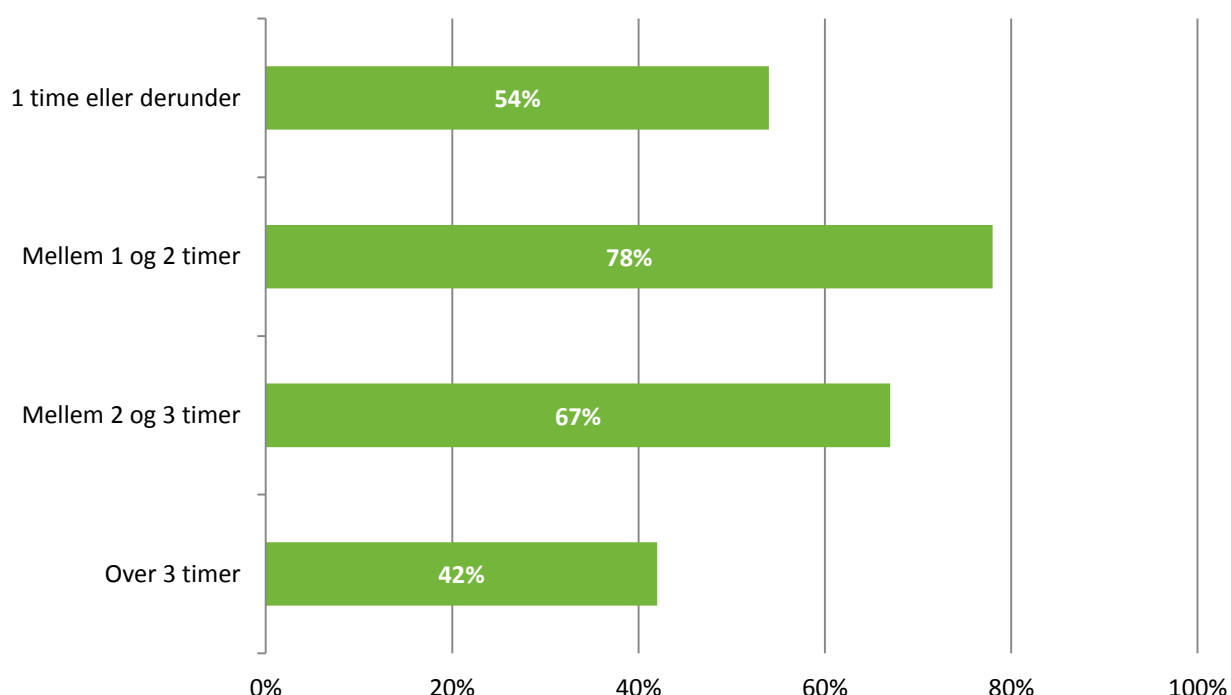
Ovenstående figur viser, at samtlige arkiver og forsyningsvirksomheder, der har deltaget i spørgeskemaundersøgelsen, tilbyder gratis undervisningstilbud, mens det samme gælder 86 pct. af naturskolerne/naturvejlederne. Dette er meget forklarligt, da både arkiver, forsyningsvirksomheder og naturskoler/naturvejledere typisk er kommunalt forankrede til sammenligning med akvarierne og de zoologiske anlæg, der er det type eksternt læringsmiljø, der fremgår af figuren, hvor færrest institutioner (38 pct.) tilbyder gratis undervisningsforløb. De har ikke samme kommunale tilknytning. Ovenstående tal giver ikke et fuldstændigt billede, men kan indikere at der er stor forskel på, hvor mange institutioner der tilbyder gratis undervisningstilbud inden for de forskellige typer af eksterne læringsmiljøer.

Figuren viser også, at tre ud af fire af de statsanerkendte/statslige museer tilbyder gratis undervisningstilbud.

Figur 7 og 8 viser samlet set, at mere end tre ud af fire af de kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, der har deltaget i spørgeskemaundersøgelsen, tilbyder gratis undervisningstilbud til grundskolerne. Dette er positivt, i forhold til de resultater vi præsenterede tidligere i dette kapitel, der viste, at mange lærere skelner mellem undervisningstilbud, der er gratis, og tilbud der koster noget. For de lærere, hvor det er vigtigt, at undervisningstilbud ikke koster noget, er der altså et betydeligt udbud af undervisningstilbud på kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer.

Figur 9 på næste side beskriver varigheden af kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers undervisningstilbud:

Figur 9
Kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers undervisningstilbuds varighed (n = 178)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskemaer til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 48, bilag 1.

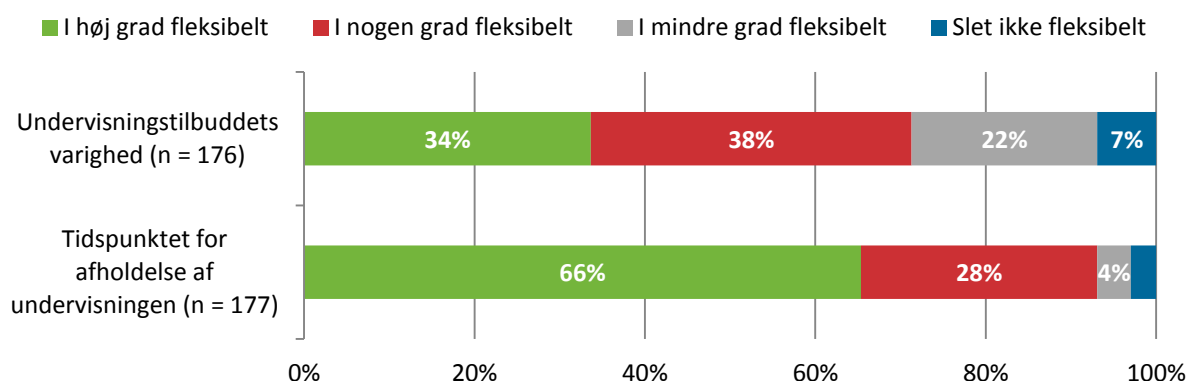
Note: Respondenterne havde mulighed for at afgive flere besvarelser til dette spørgsmål.

Af ovenstående figur ser vi, at flest af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer angiver, at de har undervisningstilbud, hvor varigheden af selve undervisningen på stedet er 1-2 timer. Sammenligner vi de statsanerkendte/statslige museer og de øvrige eksterne læringsmiljøer, ser vi, at de helt korte undervisningstilbud på én time eller derunder forekommer hos en større andel af de statsanerkendte/statslige museer (69 pct.) end hos de eksterne læringsmiljøer (35 pct.), hvor der til gengæld er en større andel institutioner, der har lange undervisningstilbud på mere end tre timer (48 pct.), som kun ses hos 37 pct. af de statsanerkendte/statslige museer.

I figur 10 ser vi kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers vurdering af, i hvilken grad lærerne, der benytter deres undervisningstilbud, har mulighed for at påvirke tilbuddets varighed samt tidspunktet for gennemførelse af undervisningen:

Figur 10

Kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers vurdering af deres undervisningstilbuds fleksibilitet: Lærernes mulighed for at påvirke tidspunkt og varighed for undervisningen

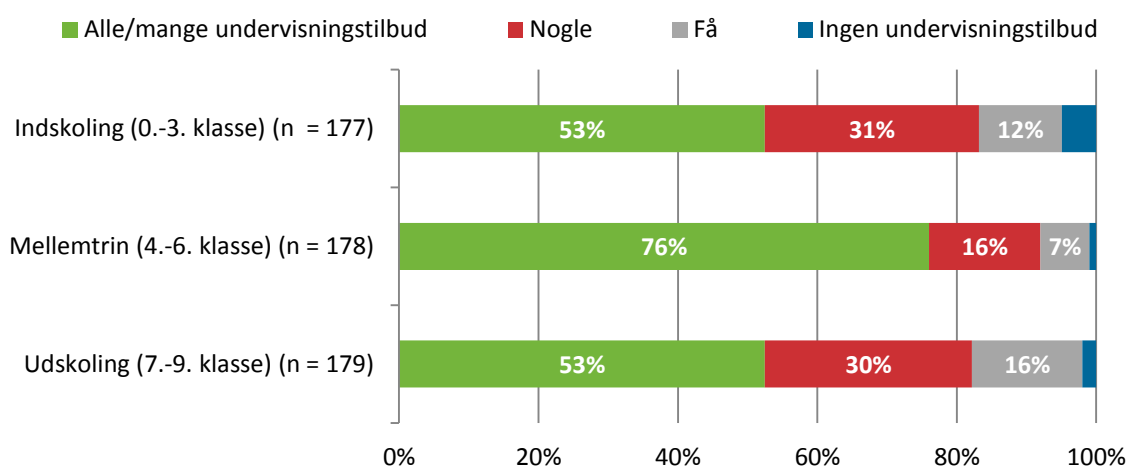
Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskemaer til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.
Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 38-39, bilag 1.

Af figuren ovenfor kan vi se, at både undervisningstilbuddets varighed samt tidspunktet for afholdelse af undervisningen i høj grad er fleksibelt på store dele af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer. Tidspunktet for afholdelse af undervisningen er i lidt højere grad end undervisningens varighed fleksibelt. Flexibiliteten kan være med til at lette lærernes brug af kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøer undervisningstilbud.

Figuren herunder viser, hvor store andele af kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers undervisningstilbud der henvender sig til de tre klassetrin i folkeskolen: indskoling, mellemtrinnet og udskoling.

Figur 11

Andel af kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers undervisningstilbud der henvender sig til grundskolens forskellige klassetrin

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskemaer til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.
Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 49-51, bilag 1.

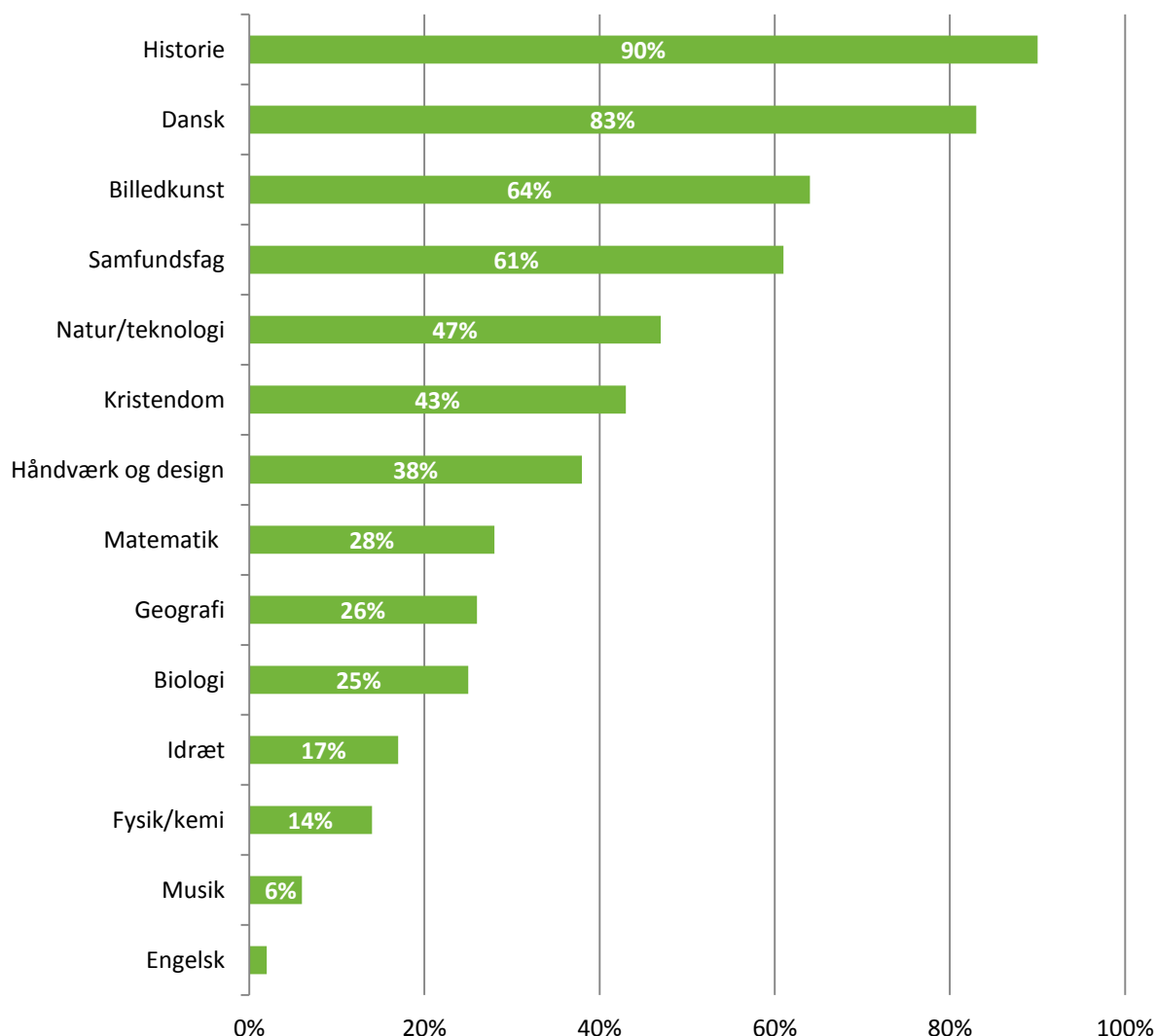
Af figur 11 ser vi, at mellemtrinnet er den af grundskolens faser, som kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer tilbyder flest undervisningstilbud til, mens undervisningstilbud til henholdsvis indskolingen og udskolingen er nogenlunde ligeligt repræsenteret på kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer. Denne forskel mellem andelen af udbud til henholdsvis mellemtrinnet og ind- og udskolingen kan blandt andet skyldes, at der for kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer er særlige udfordringer forbundet med at tilbyde undervisningstilbud til indskoling og udskoling. Mens indskolingen forudsætter, at underviserne fx har særlig pædagogisk fokus målrettet småbørn, kræver undervisningstilbud til udskolingen særligt fokus på krav til fx prøvefag.

Som vi beskrev tidligere i kapitlet, har næsten halvdelen af de skoleledere, der har angivet, at de synes, der er forskel på, hvor ofte de forskellige klassetrin kom ud til undervisning (se figur 4), angivet udbuddet af relevante undervisningstilbud som en årsag hertil. Ovenstående figur bekræfter, at der er lille forskel på mængden af undervisningstilbud til de forskellige faser, men da 89 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer tilbyder undervisningstilbud til *alle* grundskolens faser, kan udbuddet af tilbud til forskellige klassetrin ikke alene være tilstrækkelig forklaring på den forskel, skolelederne oplever i de forskellige fasers brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer.

I figur 12 herunder ses hvilke fag, de statsanerkendte/statslige museer tilbyder undervisning inden for:

Figur 12

Fag de statsanerkendte/statslige museers undervisningstilbud henvender sig til (N = 99)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskemaer til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 52, bilag 1. I denne figur er kun medtaget udvalgte fag.

Note: Respondenterne havde mulighed for at afgive flere besvarelser til dette spørgsmål.

Af figur 12 ovenfor ser vi, at der er stor forskel på, hvor store andele af de statsanerkendte/statslige museer, der tilbyder undervisning inden for de enkelte fag. Historie og dansk skiller sig ud som de fag, der undervises i på flest museer.

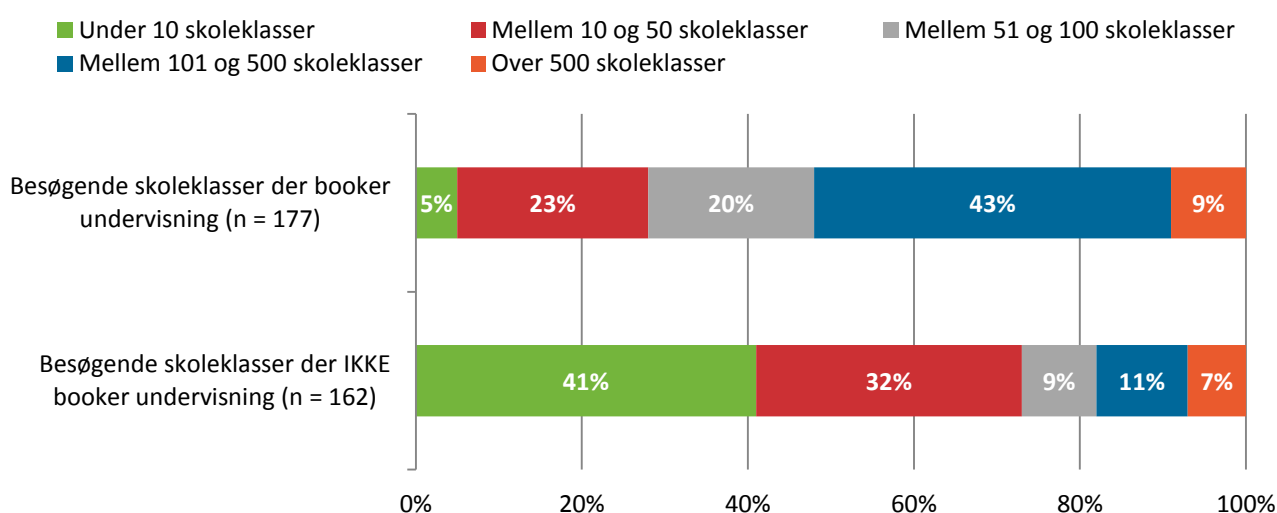
Når vi sammenligner de statsanerkendte/statslige museer med de øvrige eksterne læringsmiljøer, er der store forskelle på, hvor store andele af institutionerne der tilbyder undervisning i de forskellige fag. Særligt de naturfaglige fag er repræsenteret hos betydeligt større andele af de eksterne læringsmiljøer end de statsanerkendte/statslige museer. Fx undervises der i biologi på 25 pct. af de statsanerkendte/statslige museer og 56 pct. af de eksterne læringsmiljøer, mens der undervises i natur/teknik på 47 pct. af de statsanerkendte/statslige museer og 70 pct. af de eksterne læringsmiljøer.

Hvor store andele af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer, der tilbyder undervisning i de øvrige fag, obligatoriske emner og tværgående temaer, der ikke er præsenteret i figur 12, kan ses i tabel 52 i bilag 1.

Som det sidste karakteristika ved udbuddet af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, beskriver vi i figur 13 herunder, hvor mange skoleklasser der besøger kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer årligt, hvilket kan give et fingerpeg om skoletjenestens størrelse. Figuren viser også, hvor mange skoleklasser der besøger kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer uden at booke undervisning:

Figur 13

Antal besøgende folkeskoleklasser der benyttede undervisningstilbud i det foregående år

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskemaer til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 53-54, bilag 1.

Som vi ser af figur 13, findes der både kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, der det seneste år har haft besøg af mindre end 10 skoleklasser, der har booket besøg, mens nogle har haft besøg af over 500 skoleklasser. Dette vidner om, at kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer har betydeligt forskellige kapaciteter i forhold til at kunne modtage skoleklasser. Figuren er dog ikke alene et udsagn om kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers kapacitet, da tallene i figuren også er et udtryk for, hvor stor efterspørgslen på undervisningstilbud er fra skolernes side. Nogle kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer har kapacitet til at gennemføre flere undervisningstilbud, end de reelt har gennemført. Figur 13 viser desuden, at 18 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer har haft besøg af over 100 skoleklasser det seneste år, der *ikke* har benyttet deres tilbud om undervisning. Årsagerne til dette kan være mange. Det kan fx være et spørgsmål om manglende undervisningskapacitet fra kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers side, undervisningstidspunkter der ikke passer i forhold til skolernes valg af transport, eller at undervisningstilbuddene er for dyre for skolerne. Men det kan også dække over, at lærerne selv ønsker at stå for undervisningen fx pga. specifikke faglige ønsker, som kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer ikke kan imødekomme. Endelig kan det også dreje sig om lærernes manglende viden om kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers undervisningstilbud. Dette vil blive beskrevet yderligere i kapitel 3.

KAPITEL 2: KOMMUNIKATIONSKANALER OG INFORMATIONSSØGNING

I dette kapitel beskriver vi dels, hvordan lærere og PLCer søger efter informationer om undervisningstilbud, og dels, hvordan kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer formidler informationen om deres undervisningstilbud. Derudover beskriver vi i kapitlet, hvordan kommunerne understøtter lærernes informationssøgningsproces, samt hvordan de understøtter PLCs arbejde med at holde lærerne informerede om relevante undervisningstilbud bl.a. gennem en organisering af kommunale netværk for PLCerne.

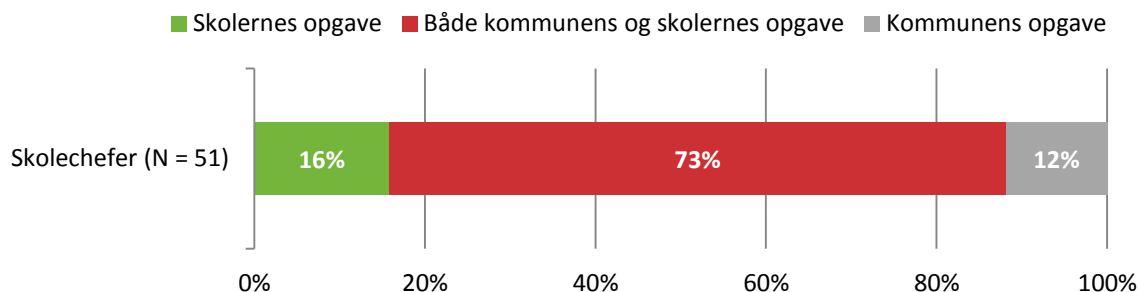
Ansaret for at lærerne er opdaterede om udbuddet af undervisningstilbud

Både kommunen, skolelederen, skolens PLC og skolens sekretærer kan være aktører, der medvirker til at holde lærerne opdaterede om udbuddet af relevante undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, ligesom lærerne selv aktivt kan op søge informationen direkte hos kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer.

Figur 14 herunder viser skolechefernes vurdering af, hvis ansvar, de mener, det er at holde lærerne opdaterede om relevante undervisningstilbud:

Figur 14

Skolechefernes vurdering af hvem der har til opgave at holde lærerne opdaterede om relevante undervisningstilbud

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskemaer til skolechefer, 2016.

Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 15, bilag 1.

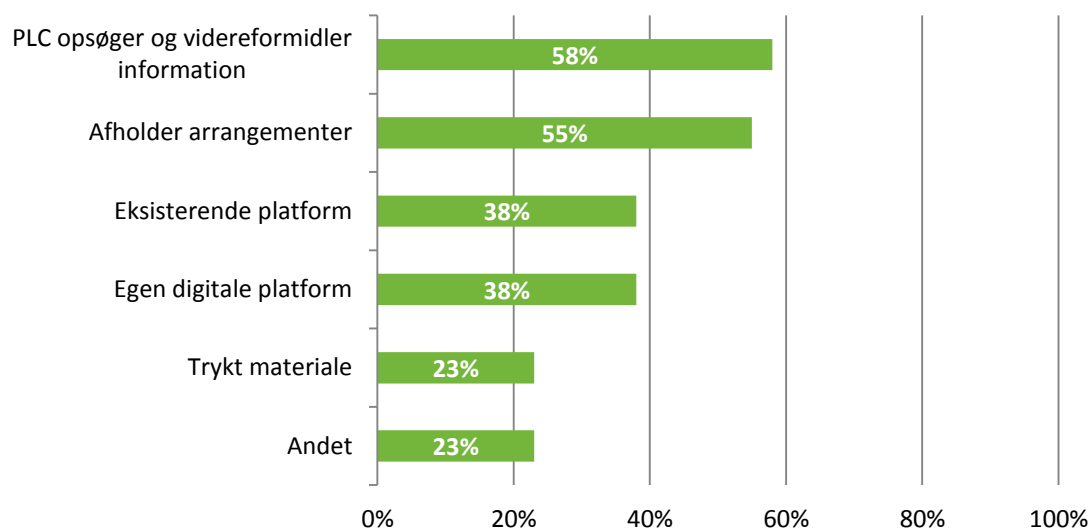
Ovenstående figur viser, at langt den største andel af skolecheferne (73 pct.) mener, at det både er kommunens og skolernes opgave at holde lærerne opdaterede om relevante undervisningstilbud. Kun 16 pct. mener, at det er skolernes opgave, hvilket vidner om, at kommunerne over en bred kam er klar til eller allerede påtager sig (en del) af ansvaret for, at lærerne får den relevante information til at kunne inddrage eksterne læringsmiljøer i deres undervisning.

En potentiel udfordring ved, at så stor en del af kommunerne mener, at det er en fælles opgave mellem skoler og kommunen, er, at det kræver en tydelig opgavefordeling, koordinering og kommunikation mellem parterne for at lykkes i praksis. Samarbejdet og samskabelse på tværs af niveauer kan dermed være en opgave som kræver særlig opmærksomhed.

I figur 15 herunder ser vi, hvad kommunerne konkret gør for at understøtte, at lærerne bliver opdaterede om relevante undervisningstilbud:

Figur 15

Kommunernes understøttelse af lærernes informationssøgningsproces (N = 53)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskemaer til skolechefer, 2016.

Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 17, bilag 1.

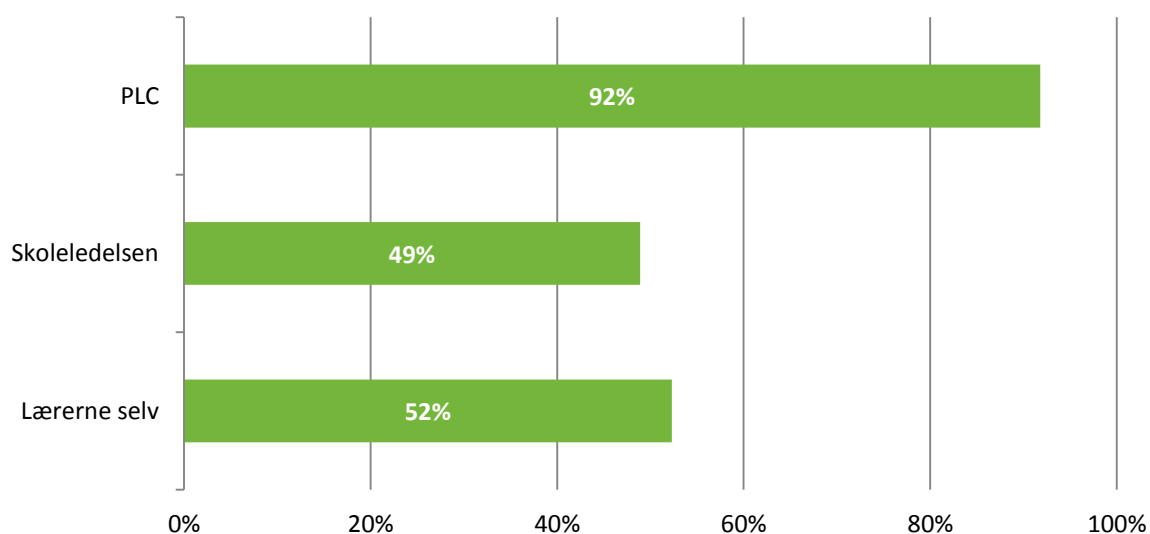
Note: Respondenterne havde mulighed for at afgive flere besvarelser til dette spørgsmål.

Figuren viser, at kommunerne understøtter lærernes informationssøgningsproces ved at opfordre PLC til selv at opsøge og videreformidle information om undervisningstilbud. Derudover afholder over halvdelen af kommunerne arrangementer, og knap en fjerdedel producerer et trykt materiale, der samler undervisningstilbud. Over halvdelen af alle kommuner (66 pct.) brugere endvidere en digital platform til at understøtte lærernes informationssøgning – enten en eksisterende platform, deres egen platform eller begge dele. Derudover angiver skolecheferne i svarkategorien "Andet" blandt andet, at de understøtter lærernes informationssøgning gennem en kommunal åben skole-konsulent og ved afholdelse af lærerkurser. Flere kommuner oplyser desuden, at de er ved at udvikle deres egne digitale platform, der kan samle undervisningstilbud. Kun en enkelt skolechef angiver, at kommunen slet ikke understøtter lærernes informationssøgningsproces.

Som figur 14 viste, angiver knap 90 pct. af skolecheferne, at det er skolernes opgave at holde lærerne opdaterede om relevante undervisningstilbud, hvoraf de 73 pct. dog mener, at skolerne deler ansvaret med kommunen. Figur 16 herunder viser de PLC-ansattes holdning til, hvem der på skolen bør have ansvaret for at holde lærerne opdaterede om udbuddet af relevante undervisningstilbud, og figur 17 viser skoleledernes vurdering af, hvem på skolen der reelt har ansvaret:

Figur 16

**Ansvar for at holde lærerne opdaterede om udbuddet af relevante undervisningstilbud ifølge PLC
(n = 413)**

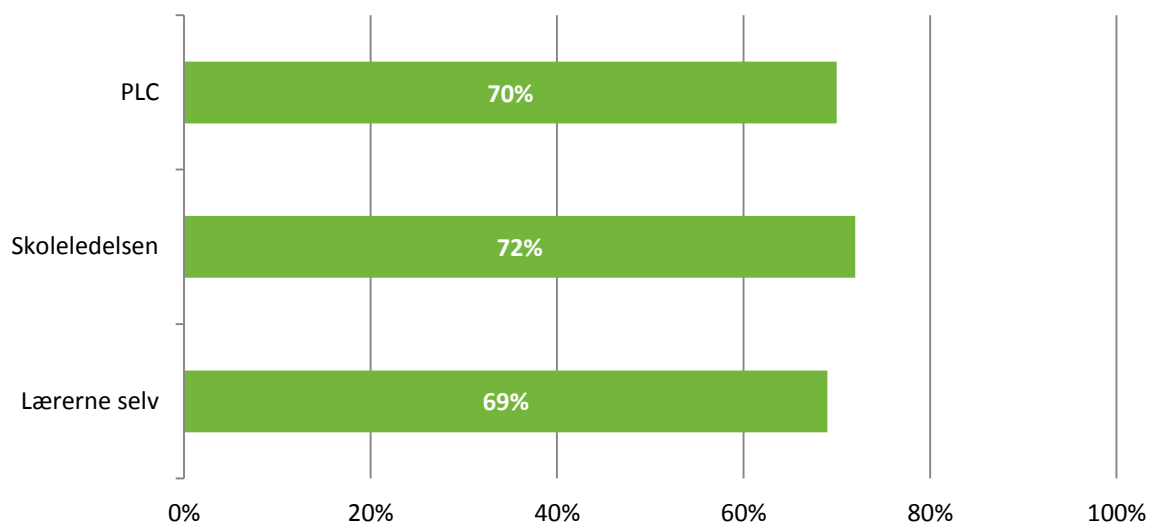
Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til PLC-ansatte, 2016.

Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 19, bilag 1.

Note: Respondenterne havde mulighed for at afgive flere besvarelser til dette spørgsmål.

Figur 17

Ansvar for at holde lærerne opdaterede om udbuddet af relevante undervisningstilbud ifølge skolelederne (N = 240)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til skoleledere, 2015.

Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 8, bilag 1.

Note: Respondenterne havde mulighed for at afgive flere besvarelser til dette spørgsmål.

Når vi ser på skoleledernes besvarelser, er det påfaldende, at nærmest lige store andele af skolelederne angiver, at det er henholdsvis skoleledelsen, skolens PLC og lærerne selv, der har ansvaret for, at lærerne er opdaterede om udbuddet af relevante undervisningstilbud. Der er altså ikke noget, der antyder, at skolelederne placerer ansvaret ét sted. Det kan enten være en indikator på, at flere af aktørerne deles om ansvaret, eller at der ikke er taget stilling til, hvem der har ansvaret. Ser vi derimod på de PLC-ansattes besvarelser, er der stor forskel på, hvor de placerer ansvaret. Næsten alle PLC-ansatte placerer ansvaret hos PLC selv, og cirka halvdelen placerer det også hos skoleledelsen og hos lærerne selv. Halvdelen af de PLC-ansatte angiver, at der er en politik på skolen omkring, hvem der har ansvaret for at holde lærerne opdaterede, mens de resterende 50 pct. angiver, at skolen ikke har en politik (se tabel 25, bilag 1). At kun halvdelen af skolerne har en politik for dette, kan være med til at forklare, hvorfor der er en noget uklar rollefordeling og uoverensstemmelse mellem henholdsvis de PLC-ansattes vurdering og skoleledernes vurdering af, hvem der reelt har ansvaret.

PLCs rolle i forbindelse med lærernes informationssøgning

Folkeskolernes pædagogiske læringscenter skal udvikle og understøtte læringsrelaterede aktiviteter på skolen. *Bekendtgørelse om folkeskolens pædagogiske læringscentre* fra 2014 beskriver, at:

Bekendtgørelse for PLC (uddrag):

Bekendtgørelse om folkeskolens pædagogiske læringscentre. I medfør af § 19, stk. 3, i lov om folkeskolen, jf. lovbekendtgørelse nr. 665 af 20. juni 2014, fastsættes:

Formål

§ 1. Læringscentret skal fremme elevernes læring og trivsel i en motiverende og varieret skoledag ved at udvikle og understøtte læringsrelaterede aktiviteter for eleverne samt inspirere og understøtte det undervisende personales fokus på læreprocesser og læringsresultater.

(...)

Stk. 2. Det pædagogiske læringscenter skal herunder blandt andet medvirke til at

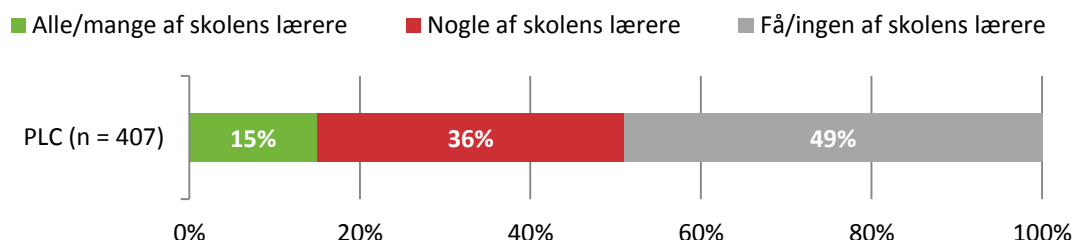
2) formidle kulturtilbud til børn og unge

Bekendtgørelsen beskriver altså, at det er en opgave for PLC at formidle kulturtilbud og understøtte det undervisende personale. Det er dog ikke konkret beskrevet, hvordan og i hvilket omfang opgaverne skal løses, hvilket giver rum for mange mulige tolkninger og udmøntninger. I dette afsnit vil vi beskrive, hvordan skolernes PLCer arbejder med at formidle kulturtilbud til børn og unge og understøtte lærerne i deres valg af læringsrelaterede aktiviteter.

I figur 18 herunder ser vi, hvor mange af skolernes lærere, der har opsøgt PLC for at få viden om undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer.

Figur 18

Hvor mange af skolernes lærere, der i dette skoleår har opsøgt PLC for at få viden om undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskemaer til PLC-ansatte, 2016.

Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 20, bilag 1.

Figur 18 viser, at knap halvdelen af de PLC-ansatte oplevede, at få eller ingen af lærerne opsøgte PLC for at få viden om undervisningstilbud. 36 pct. af de PLC-ansatte oplevede, at nogle lærere opsøgte PLC, mens blot 15 pct. oplevede, at alle eller mange af skolernes lærere opsøgte PLC. Disse tal er påfaldende sammenholdt med, at PLC er den kilde, som størstedelen af skolecheferne peger på til at understøtte lærernes informationssøgning.

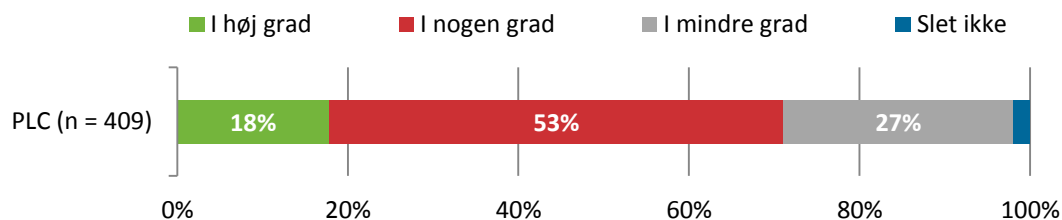
I spørgeskemaet bad vi de ansatte i PLC om at angive, hvad, der efter deres opfattelse, begrænser deres lærerkollegaer i at opsøge PLC, og her er manglende tid en altoverskyggende faktor. 72 pct. af de PLC-ansatte angiver, at lærerne ikke har tid til at opsøge PLC, mens det at lærerne allerede har den viden, de synes, de behøver, eller at de foretrækker at løse opgaven selv, også angives som faktorer, der begrænser lærerne fra at opsøge PLC (se tabel 30, bilag 1). En PLC-ansat skriver for eksempel i et åbent spørgsmål i spørgeskemaet:

”Lærerne varetager i høj grad selv kontakten til eksterne partnere. Det opfatter vi som godt, da engagementet er større, når man selv har kontakten” (PLC, Region Sjælland)

I figuren nedenfor ses PLCernes vurdering af, i hvilken grad de oplever, at de kan imødekomme lærernes behov for viden:

Figur 19

PLCernes mulighed for at imødekomme lærernes behov for viden om undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskemaer til PLC-ansatte, 2016.

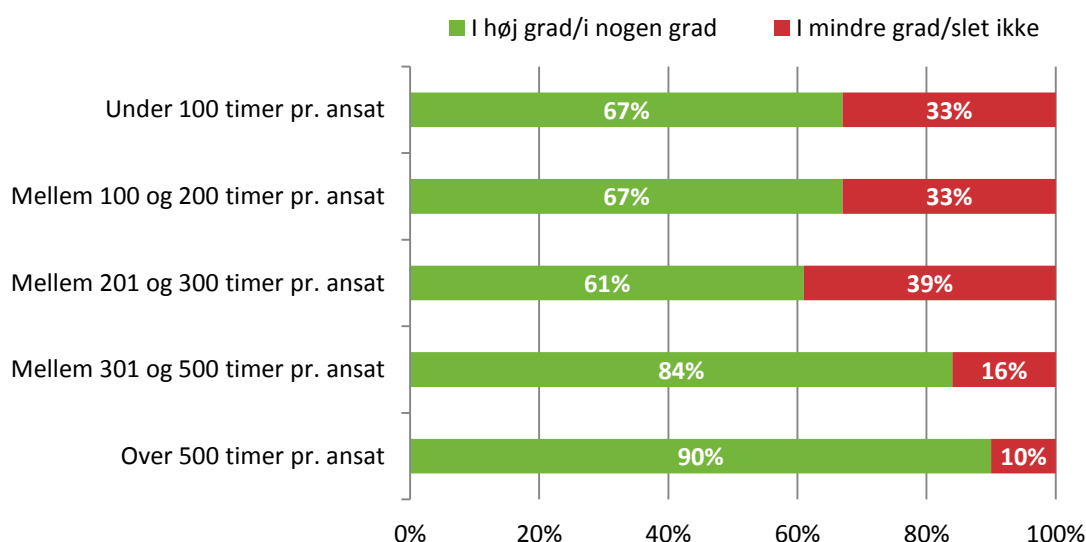
Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 21, bilag 1.

Af figur 19 ser vi, at kun en lille del af de PLC-ansatte (18 pct.) oplever, at de i høj grad er i stand til at imødekomme lærernes behov for viden, mens halvdelen (53 pct.) oplever, at de i nogen grad er i stand til at imødekomme lærernes behov for viden. De PLC-ansatte, der har angivet, at de kun i nogen grad, i mindre grad eller slet ikke kan imødekomme lærernes behov, er blevet bedt om at angive årsagerne hertil, og her nævner de PLC-ansatte særligt, at de mangler tid til både at opdatere sig om udbuddet af undervisningstilbud (70 pct.) og til at rådgive lærerne (56 pct.) (se tabel 31, bilag 1).

Figur 19 sammenholdes, i figur 20 nedenfor, med antallet af timer de enkelte ansatte i PLC i gennemsnit er tildelt dette skoleår:

Figur 20

Sammenhængen mellem det gennemsnitlige antal timer pr. PLC-ansat, og PLCernes mulighed for at imødekomme lærernes behov for viden om undervisningstilbud (n = 158)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskemaer til PLC-ansatte, 2016.

Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 35-36, bilag 1.

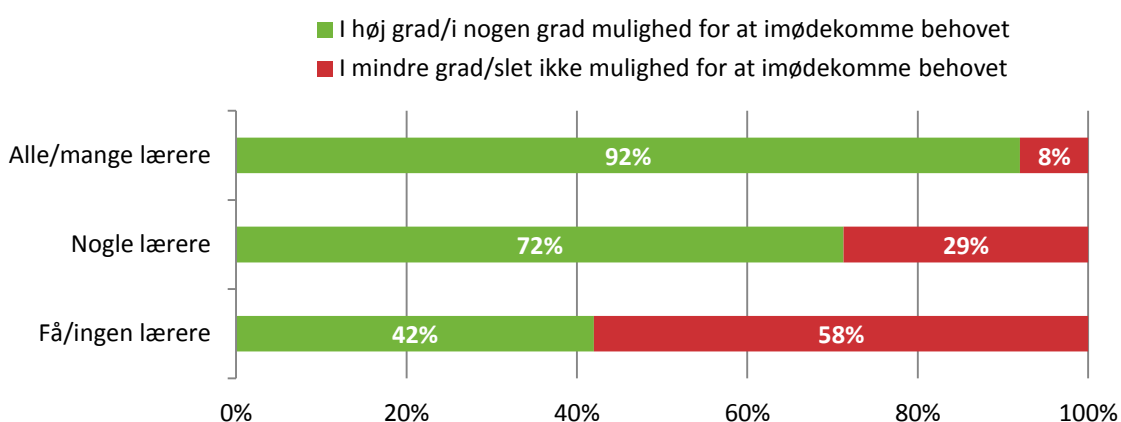
Ovenstående figur viser, at en større andel af de PLC'er, hvor de ansatte i gennemsnit er tildelt over 300 timer pr. skoleår, i høj grad eller nogen grad oplever, at kunne imødekomme lærernes behov for viden om undervisningstilbud, end de PLC'er, hvor de ansatte har under 300 timer. Resultaterne i figuren er baseret på en beregning af det gennemsnitlige antal timer pr. PLC-ansat, og der er derfor ikke taget højde for, hvordan de PLC'er, der indgår i figuren, reelt har fordelt timerne mellem deres ansatte. Figuren indikerer dog, at det gennemsnitlige antal timer pr. PLC-ansat kan have betydning for det enkelte PLCs mulighed for at imødekomme lærernes behov for viden. For eksempel kan en skole have tildelt deres PLC et højt antal timer, men hvis timerne skal fordeles mellem mange medarbejdere, vil der være færre timer pr. ansat, end hvis timerne fordeles mellem få medarbejdere, og det kan betyde, at de ansatte får mindre tid til at fordybe sig i arbejdet i PLC.

Ser vi på, hvordan de gennemsnitlige antal timer pr. PLC-ansat fordeler sig i forhold til skolestørrelse, er der ligeledes en signifikant forskel på, hvor mange timer hver PLC-ansat i gennemsnit er tildelt på små og store skoler. Fx er PLC på 35 pct. af skolerne med under 300 elever tildelt mindre end 100 timer pr. PLC-ansat, mens det samme gør sig gældende for 11 pct. af PLCerne på skoler med mellem 300 og 600 elever og kun 6 pct. af PLCerne på skoler med over 600 elever (se tabel 34-36, bilag 1).

Figur 18 og 19 sammenholdes med hinanden i nedenstående figur, hvor vi ser den signifikante sammenhæng mellem, hvor mange lærere der opsøger PLC og de PLC-ansattes muligheder for at imødekomme lærernes behov for viden.

Figur 21

Sammenhængen mellem hvor stor en andel af lærerne der opsøger PLC for at få viden om undervisningstilbud og PLCernes mulighed for at imødekomme behovet (n = 407)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskemaer til PLC-ansatte, 2016.

Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 20-21, bilag 1.

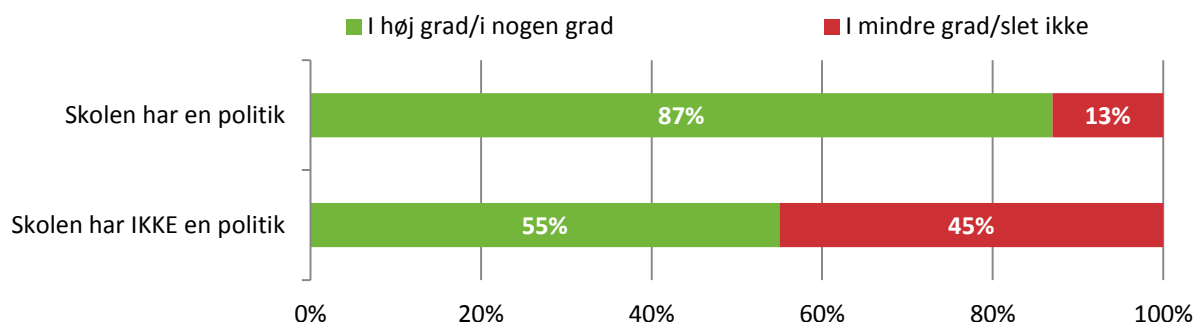
Af ovenstående figur bliver det tydeligt, at der er en sammenhæng mellem, hvor meget lærerne bruger PLC, og PLCs oplevelse af om de er i stand til at imødekomme lærernes behov. Her ser vi, at de PLCer, hvor kun få lærere opsøger PLC for at få viden om undervisningstilbud, i mindre grad oplever, at de kan imødekomme behovet, end de PLCer, hvor alle eller mange af skolens lærere opsøger PLC. Det er dog ikke muligt at afgøre, hvilken variabel der påvirker den anden. Sammenhængen kan både indikere, at i de PLCer, hvor efterspørgslen på viden er lav, er der mindre grund til, at de ansatte holder sig opdaterede om den nyeste viden. Omvendt kan det også indikere, at når lærerne oplever, at PLC ikke kan leve op til deres behov for viden, vælger de fremover ikke at bruge PLC i deres informationssøgning.

Som vi tidligere har konstateret, er det ikke alle skoler, der har en politik for, hvis ansvar det er at sikre, at lærerne er opdaterede om undervisningstilbud på kulturinstitutioner og eksterne læringsmiljøer.

Nedenstående figur viser betydningen af at have en politik for PLCernes mulighed for at imødekomme skolens læreres behov for viden om undervisningstilbud.

Figur 22

Muligheden for at imødekomme lærernes behov for viden fordelt på skoler der har en politik, og skoler der ikke har (n = 409)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskemaer til PLC-ansatte, 2016.

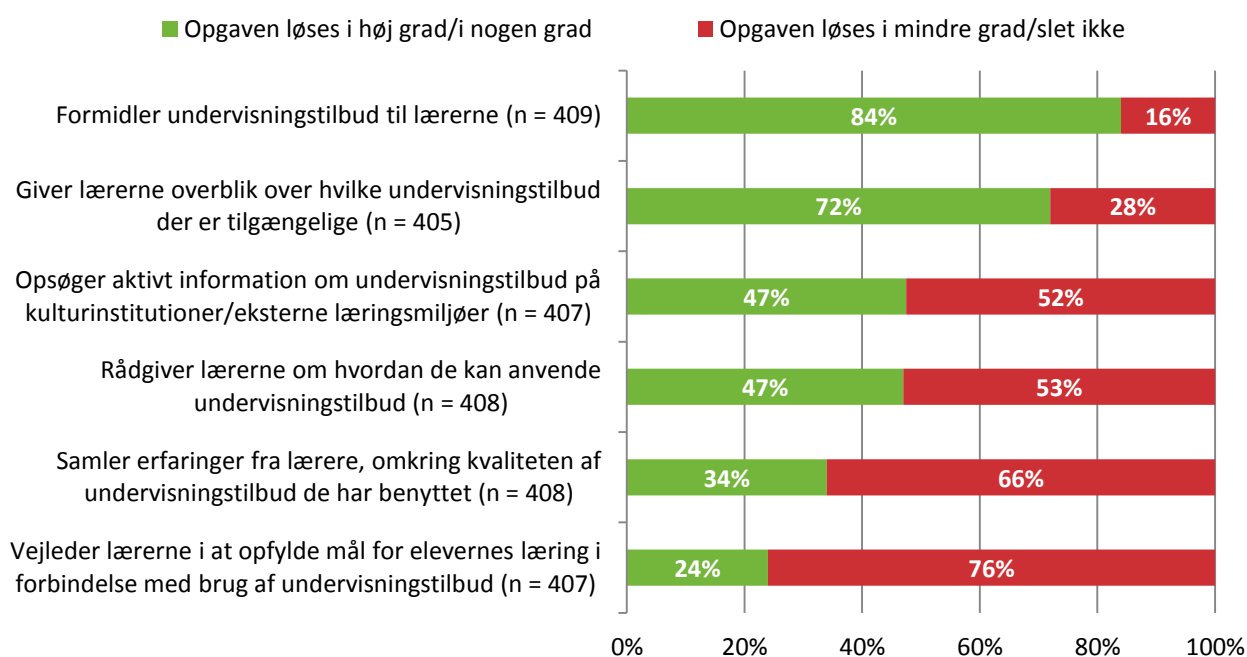
Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 21 og 25, bilag 1.

Ovenstående figur indikerer, at dét, at skolen har en politik for, hvem der har ansvaret for at holde lærerne opdaterede omkring undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, har en positiv betydning for det enkelte PLCs mulighed for at imødekomme lærernes behov for viden. 95 pct. af de PLC'er, der angiver, at skolen har en politik, angiver, at det ifølge politikken (blandt andet) er PLCs ansvar (se tabel 32, bilag 1). De ved altså, at det er deres ansvar at holde lærerne opdaterede, og må derfor formodes at prioritere opgaven højere. En klar rollefordeling kan altså medvirke til at give PLC'erne bedre muligheder for at imødekomme lærernes behov for viden.

Figuren nedenfor viser, hvor udbredte forskellige typer af arbejdsopgaver er i skolernes PLC:

Figur 23

Omfanget af PLC'ernes arbejdsopgaver i forhold til den åbne skole

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskemaer til PLC-ansatte, 2016.

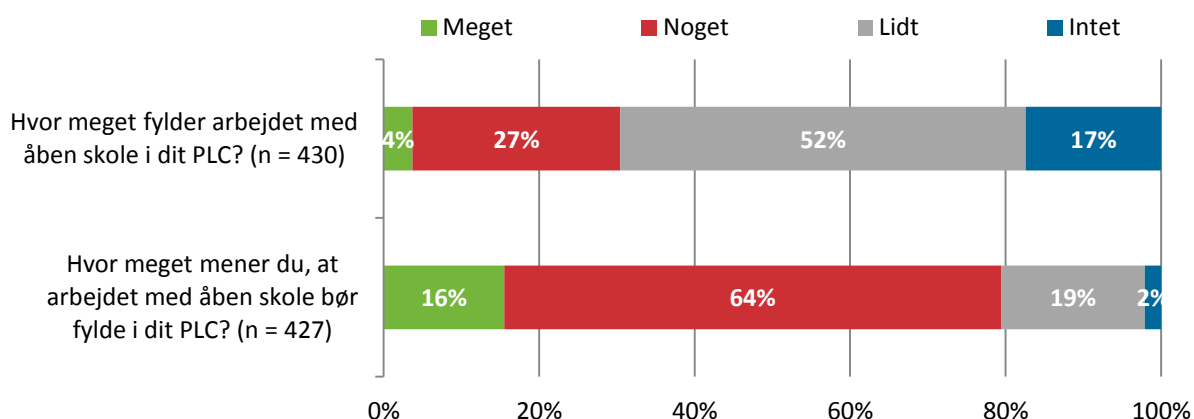
Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 23, bilag 1.

I figur 23 ser vi, at der er stor forskel på, i hvilken grad PLCerne løser de forskellige opgaver relateret til realiseringen af den åbne skole, hvor formidling af undervisningstilbud til lærerne, som vi netop har berørt i de tre foregående figurer, er den opgave, der løses af den største andel af PLCer. Som figur 15 viste, forventer 58 pct. af skolecheferne, at PLCerne varetager arbejdet med at formidle undervisningstilbud til lærerne, og som vi ser af figur 23 ovenfor, er det en opgave, der i høj eller nogen grad løses af 84 pct. af PLCerne.

Vi kan se af figuren, at PLC i størst grad løser opgaver, der handler om at formidle og give overblik, mens opgaver som rådgivning og vejledning, hvor de PLC-ansatte i højere grad skal hjælpe lærerne med at vurdere pædagogisk kvalitet og relevans, løses af en mindre andel af skolernes PLCer. I forhold bekendtgørelsens mål kan der argumenteres for, at PLCerne nøgternt set lever op til deres opgave, når de formidler og giver overblik, men hvis målet også er at styrke lærerne i at bruge undervisningstilbuddene fra de eksterne læringsmiljøer som lærermidler, der understøtter undervisningen fagligt og pædagogisk, er der endnu et udviklingspotentiale.

Dette afspejles også i de PLC-ansattes egen vurdering af, hvor meget det samlede arbejde med den åbne skole fylder i deres PLC, samt hvor meget de synes, det *bør* fylde, som ses i figur 24 herunder:

Figur 24
PLCernes arbejde med den åbne skole

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskemaer til PLC-ansatte, 2016.

Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 24 og 26, bilag 1.

Vi ser af figuren, at 31 pct. af de PLC-ansatte mener, at arbejdet med den åbne skoler fylder "Meget" eller "Noget", mens hele 80 pct. af de PLC-ansatte til sammenligning mener, at det *bør* fylde "Meget" eller "Noget". Der er altså en stor forskel på, hvor meget arbejdet reelt fylder, og hvor meget de PLC-ansatte mener, at det *bør* fylde. I de kvalitative besvarelser til de åbne spørgsmål i spørgeskemaet bliver der blandt andet lagt vægt på, at der mangler tid til at kunne realisere den nye bekendtgørelse. En PLC-ansat fra Region Syddanmark skriver for eksempel:

"Med den nye bekendtgørelse for PLC er det en ny stor opgave. Mange PLCer har slet ikke den fornødne tid eller ressource til at løse opgaven tilfredsstillende" (PLC-ansat, Region Syddanmark)

Hvis vi sammenholder de PLC-ansattes vurdering af, hvad arbejdet med den åbne skole fylder i deres PLC, med deres vurdering af, i hvilken grad de har mulighed for at imødekomme lærernes behov for viden om undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, ser vi en signifikant forskel på, i hvilken grad de PLC-ansatte oplever at kunne imødekomme behovet. Der, hvor arbejdet med den åbne skole fylder meget, oplever de PLC-ansatte altså i højere grad at kunne imødekomme behovet for viden, end de PLC'er, hvor arbejdet fylder lidt eller intet.

Kommunale netværk af PLC'er

75 pct. af skolecheferne angiver, at deres kommune har organiseret et netværk af folkeskolernes PLC'er (se tabel 18, bilag 1). Der er ikke noget der indikerer, at kommunens størrelse har betydning for, om kommunen har organiseret et netværk. 87 pct. af de PLC-ansatte angiver, at deres PLC deltager i et netværk, mens de resterende 13 pct. ikke deltager. En lille andel af disse 13 pct. deltager ikke, på trods af at der faktisk findes et netværk i deres kommune (se tabel 33, bilag 1). Her angives manglende tid blandt andet som en forklaring:

”Der gives ikke tid til fysisk at mødes med andre fra det kommunale netværk, så når muligheden for at møde netværket er til stede, er tiden det ikke” (PLC-ansat, Region Syddanmark)

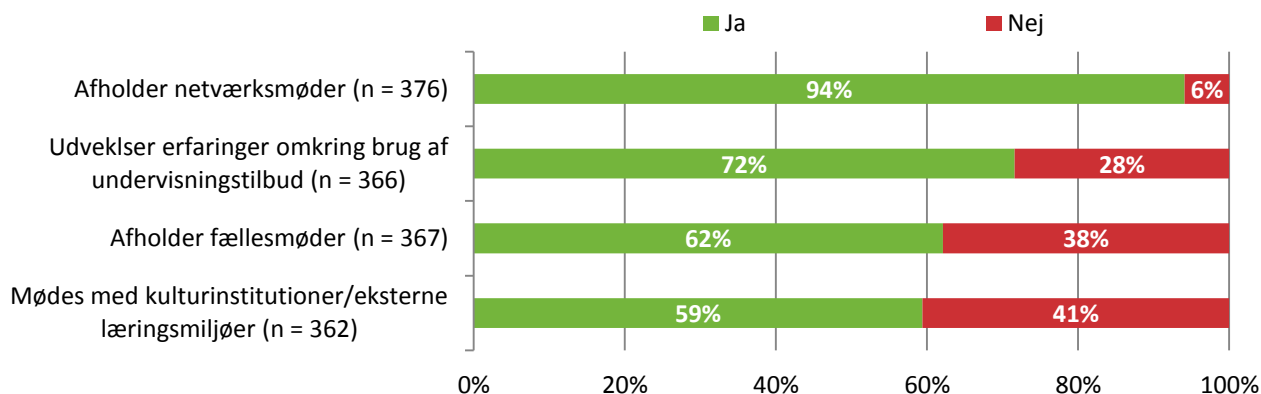
En anden PLC-ansat betvivler udbyttet ved at deltage i netværket og deltager derfor ikke.

”Jeg har den antagelse, at de øvrige PLC'er ikke kan bidrage væsentligt til vores udvikling” (PLC-ansat, Region Hovedstaden)

De kommunale netværk kan have meget forskellig karakter fra kommune til kommune, og i dette afsnit beskriver vi derfor aktiviteter, netværkene laver i relation til den åbne skole, samt de PLC-ansattes tilfredshed med at indgå i et kommunalt netværk. Figur 25 herunder viser, hvilke aktiviteter PLC'erne laver, når de er samlet med deres kommunalt organiserede netværk af PLC'ere:

Figur 25

Aktiviteter der ifølge PLC-ansatte gennemføres i de kommunalt organiserede netværk af PLC'ere

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskemaer til PLC-ansatte, 2016.

Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 27, bilag 1.

Af ovenstående figur ser vi, at langt størstedelen af de PLC-ansatte (94 pct.) angiver, at der bliver afholdt netværksmøder (med én eller få repræsentanter fra hver PLC) i deres kommunale netværk, mens de øvrige aktiviteter gennemføres i mellem 72 pct. og 59 pct. af netværkene.

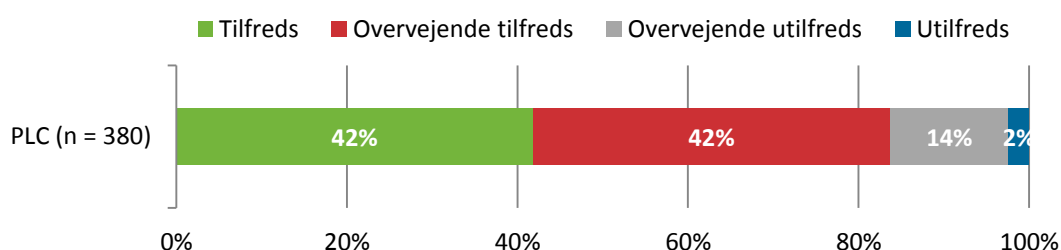
Sammenholdes ovenstående aktiviteter med de PLC-ansattes vurdering af deres PLCs mulighed for at imødekomme lærernes behov for viden, ser vi, at alle de netværksaktiviteter, der præsenteres i figur 25, har en positiv betydning for PLCernes mulighed for at imødekomme lærernes behov for viden om undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. For eksempel oplever flere af de PLCer, der mødes med kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer gennem deres netværk, at kunne imødekomme lærernes behov for viden om undervisningstilbud, end dem, der ikke gør.

Der er ikke nogen signifikant sammenhæng mellem, hvorvidt det enkelte PLC deltager i et kommunalt organiseret netværk eller ej, og deres oplevelse af at kunne imødekomme lærernes behov for viden om undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Det er derimod, som det netop er beskrevet, konkrete netværksaktiviteter såsom erfaringsudveksling og møder med kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, der kan have betydning for det enkelte PLCs mulighed for at imødekomme lærernes behov for viden. Disse resultater indikerer altså, at dét, at et PLC deltager i et kommunalt netværk, ikke alene sikrer, at PLC kan imødekomme lærernes behov for viden om undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, men at det også er nødvendigt, at det enkelte PLC deltager i aktiviteterne i netværket.

I figur 26 herunder ses de PLC-ansattes tilfredshed med deltagelse i deres kommunalt organiserede netværk:

Figur 26

PLC-ansattes tilfredshed med deltagelse i et kommunalt organiseret netværk

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskemaer til PLC-ansatte, 2016.

Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 28, bilag 1.

Som vi ser i figuren ovenfor, angiver hele 84 pct. af de PLC-ansatte, at de enten er tilfredse eller overvejende tilfredse med deres deltagelse i det kommunale netværk af PLCer, mens kun 16 pct. angiver, at de er overvejende utilfredse eller utilfredse.

Ser vi igen på betydningen af de konkrete netværksaktiviteter, der blev præsenteret i figur 25, men denne gang i forhold til PLC-ansattes tilfredshed med deltagelse i netværket, ser vi endnu en gang en sammenhæng. De PLC-ansatte, der er en del af et netværk, der gennemfører aktiviteterne præsenteret i figur 25, er signifikant mere tilfredse med at deltage i deres kommunalt organiserede netværk, end dem der ikke gør.

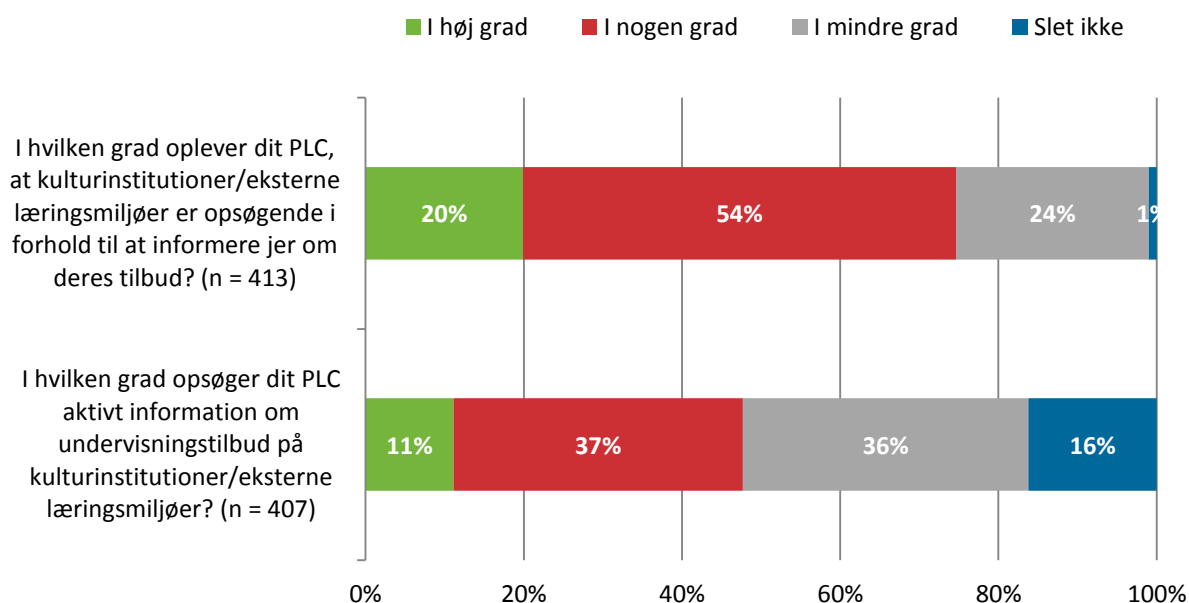
Kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøers markedsføring til skoler

Stort set alle kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer (98 pct.) angiver, at de markedsfører deres undervisningstilbud til grundskoler.

I figuren herunder viser vi de PLC-ansattes vurdering af, hvor opsøgende de selv er i forhold til information om undervisningstilbud, samt hvor opsøgende de synes, kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer er i forhold til at informere deres PLC om deres undervisningstilbud:

Figur 27

De PLC-ansattes vurdering af i hvilken grad de selv og kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer er opsøgende i forhold til henholdsvis at søge og give information om undervisningstilbud

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskemaer til PLC-ansatte, 2016.

Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 23 og 29, bilag 1.

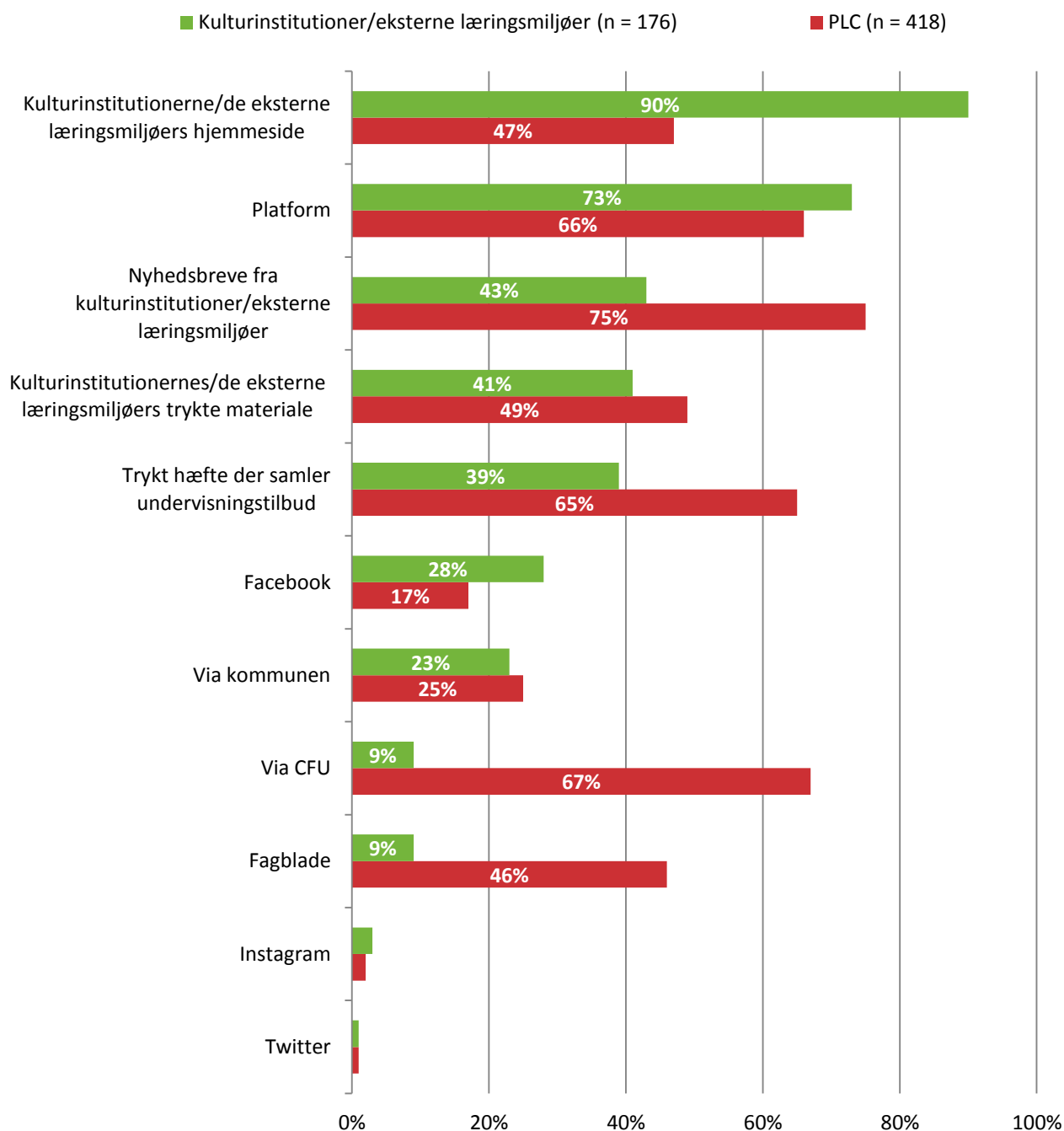
Vi ser af figur 27 ovenfor, at de PLC-ansatte i højere grad mener, at kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer er opsøgende i forhold til at informere deres PLC om tilbud, end de selv som PLC, er til at indhente og opsøge informationer fra kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Som figur 19 viste, angiver de PLC-ansatte, at særligt mangel på tid er medvirkende til, at de kan have svært ved at imødekomme lærernes behov for viden om undervisningstilbud, hvilket kan være medvirkende til, at kun godt halvdelen af de PLC-ansatte (48 pct.) angiver, at de i høj grad eller nogen grad opsøger information om undervisningstilbud. Det kan på den ene side siges at være hensigtsmæssigt, at kulturinstitutioner og

eksterne læringsmiljøer selv er de mest aktive i forhold til at informere om deres tilbud, da det er dem, der er afsendere og fx ved, hvornår der er noget nyt at informere om. På den anden side betyder det, at den information, der når frem til PLCerne, er sorteret fra et afsenderperspektiv, og derfor ikke nødvendigvis altid rammer de aktuelle behov og indsatser på den enkelte skole. Når de PLC-ansatte selv er opsøgende, har de i højere grad mulighed for at finde den type tilbud, som er relevante og interessante for skolens lærere. Måske kan det betyde, at de PLC-ansatte i højere grad opsøger viden, hvor de plejer at finde den? Dermed kan de gå glip af nye tilbud og ideer.

Markedsføring og lærernes informationssøgning

I spørgeskemaundersøgelsen blandt statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer er respondenterne blevet spurgt til, hvilke kanaler de markedsfører deres tilbud gennem, ligesom de PLC-ansatte er blevet spurgt til, hvilke kanaler de opsøger viden om undervisningstilbud gennem. Disse besvarelser er sammenlignet i figur 28, der altså viser andelen af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer og andelen af PLC-ansatte, der angiver, at de bruger en række informationskanaler:

Figur 28
Kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers markedsføring af deres tilbud og PLCernes kilder til viden om deres undervisningstilbud

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskemaer til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, samt til PLC-ansatte, 2016.

Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 22 og 40, bilag 1.

Note: Kategorierne "Via kommunen" og "Via CFU" er i spørgeskemaet til de PLC-ansatte henholdsvis opdelt i kategorierne "Kommunens hjemmeside" og "Nyhedsbrev fra kommunen" samt "CFUs hjemmeside" og "Nyhedsbrev fra CFU".

Note: Respondenterne havde mulighed for at afgive flere besvarelser til dette spørgsmål.

Som det fremgår af ovenstående figur, er der stor forskel på, hvilke kanaler kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer markedsfører deres undervisningstilbud gennem, og hvilke kanaler PLC opsøger viden gennem. Hvor flest af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer benytter sig af deres egne hjemmesider og platforme, der samler undervisningstilbud til at markedsføre deres tilbud, benytter den største andel af PLCerne sig af nyhedsbreve fra kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer til at orientere sig om undervisningstilbud, mens også platforme, Center for Undervisningsmidler (CFU) og trykte hæfter, der samler undervisningstilbud, er anvendt af mange PLCer. 68 pct. af PLCerne bruger desuden PLC-netværksmøder som kilde til information om undervisningstilbud (se tabel 22, bilag 1).

Den største markante forskel finder man i forhold til CFU, som 67 pct. af PLCerne bruger i deres informationssøgning, men som kun 9 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer anvender. Her er et stort potentiale for kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Påfaldende er også, at under halvdelen af PLCerne orienterer sig på kulturinstitutionernes egen hjemmeside, som næsten alle kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer bruger i deres markedsføring. Det er vigtigt at være opmærksom på, at svarene fra PLCerne præsenteret i figur 28 kan afvige fra den øvrige lærergruppes svar.

Interviewene med lærere giver ikke grundlag for at kunne identificere en systematik i lærernes informationssøgning, som afviger grundlæggende fra de PLC-ansattes svar. Der tegner sig et billede af, at lærerne bruger og orienterer sig i en bred vifte af kanaler, når de søger information om undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Heriblandt orienterer de sig i trykte materialer fx fra konkrete kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer eller hæfter, der samler undervisningstilbud, ligesom hjemmesider (platforme), der samler undervisningstilbud, også bruges blandt lærerne. Derudover bliver nogle lærere orienteret om undervisningstilbud gennem bazar dage, infomøder og via nyhedsbreve eller mails fra kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. De interviewede lærere brugte ikke de sociale medier i deres søgen efter undervisningstilbud; en af lærerne forklarer her sin begrundelse for det:

"Facebook har sgu ikke noget med skolen at gøre. Jeg tænker, at det er sådan en privat institution, som ikke har noget med museer og kultur og undervisning at gøre" (Lærer, Region Hovedstaden)

Fordi Facebook er en privat institution, forbinder denne lærer det altså ikke med skolearbejdet. Figur 28 viser dog, at 17 pct. af PLCerne bruger Facebook til at orientere sig om undervisningstilbud, og dette kan indikere, at nogle lærere er åbne for at bruge det sociale medie til at få informationer om undervisningstilbud. Mere end en fjerdedel af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer angiver, at de bruger Facebook i deres markedsføring af undervisningstilbud, hvilket indikerer, at der er gode muligheder for at finde informationer her.

Når lærerne skal finde informationer om undervisningstilbud, er der også eksempler på, at de selv besøger kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer på egen hånd, uden elever, for at se stedet an. Dette kan både foregå i arbejdstiden og i private sammenhæng. Nogle lærere er med andre ord også opmærksomme på interessante kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, som kan inddrages i deres undervisning, når de ikke er på arbejde. Her spiller særligt lærerens egen personlige interesse for brugen af stederne ind:

"Et tilbud ud af huset afhænger rigtig meget af, hvem der får det i hænderne. For der er jo nogen, der synes, det er en god idé, og andre synes, det er lidt et afbræk, som er irriterende"
(Lærer, Region Midtjylland)

Også lærerens personlige erfaringer spiller en stor rolle i forbindelse med deres kendskab til relevante undervisningstilbud. Særligt de lærere, der har undervist i mange år, kender til udbuddet af undervisningstilbud i lokalområdet og kvaliteten af dem, fordi de har brugt dem mange gange:

"Jeg har sølvbryllup med det her fag, jeg griber ned i sækken af ting, som jeg synes, at børn skal se og opleve" (Lærer, Region Sjælland)

Den er en stor fordel for de lærere, der har undervist mange år, at de kan trække på deres erfaringer, men det betyder også, at de nyuddannede lærere, eller de lærere, der kun har undervist i kort tid, har brug for sparring og støtte for at finde relevante undervisningstilbud, da de ikke på samme måde kan trække på deres erfaringer. Ligeledes kan det være en udfordring for lærere, der ikke bor i samme område som skolen, eller som ikke kender området særlig godt:

"I og med at jeg er kommet til en ny egn, så synes man jo pludselig, at man ikke ved, hvad der sådan lige er (...). Det der med at tage ud på fabriksbesøg og små virksomheder og sådan noget. Det er jo uopdyrket land, hvorimod havde det været i den by, jeg bor i, så kendte jeg jo nogen" (Lærer, Region Syddanmark)

Mange lærere deler erfaringer omkring undervisningstilbud i deres lærerteams, og generelt er lærerne gode til at udveksle erfaringer omkring undervisningstilbud:

"Nogle gange kommer der tilbud væltende, og så er der noget, man synes er spændende, og ellers er det jo meget mund til mund, hvad folk har af god erfaring" (Lærer, Region Syddanmark)

Erfaringsudveksling internt på skolen er også brugt af en stor del af PLCerne: 37 pct. angiver, at de får informationer om relevante undervisningstilbud fra andre lærere. Lærerne fortæller desuden, at der opstår traditioner på skolen fx for at bruge bestemte kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer eller bestemte undervisningstilbud:

"Så bliver det lidt sådan, at så får man en tradition for et eller andet, jamen så gør vi det alle sammen" (Lærer, Region Syddanmark)

Nogle lærere inddrager også forældrene i deres informationssøgning:

"Til forældremøder prøver jeg somme tider at høre, om der er nogen forældre, der kan se nogle muligheder" (Lærer, Region Midtjylland)

Lærerne beskriver også, hvordan de opsøger informationer om undervisningstilbud gennem skolens administration, skolens åben skole-ansvarlige og gennem særlige kontaktpersoner på skolen, der har

kontakt til kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Nogle lærere får også viden om undervisningstilbud gennem kommunen, hvor de bliver pålagt at bruge bestemte undervisningstilbud på bestemte tidspunkter fx på et bestemt klassetrin. Lærerne nævner desuden PLC som kilde til information om undervisningstilbud.

De udfordringer, der for lærerne er forbundet med deres informationssøgning, er blandt andet, at de oplever, at det er svært at komme til bunds i de tilbud, der er i lokalområdet, og dermed få det fulde overblik over lokalområdets undervisningstilbud. En anden udfordring er mængden af information om de enkelte undervisningstilbud, som lærerne kan opleve er alt for detaljerede i forhold til, hvor meget tid de har til at orientere sig i dem. Lærerne giver dog samtidig udtryk for, at det er vigtigt, at der i beskrivelserne af undervisningstilbud er mere information om og fokus på undervisningstilbuddenes didaktik. Lærerne kan med andre ord både have behov for korte beskrivelser af undervisningstilbuddenes overordnede indhold til at skabe et overblik over de tilgængelige muligheder, og længere beskrivelser, der kan læses, når et konkret undervisningstilbud er valgt. En lærer fra Region Hovedstaden fortæller her, hvorfor det er vigtigt at kende indholdet af undervisningstilbud, inden de benyttes:

"Jeg vælger jo ikke noget, som jeg ikke ved, hvad er, eller som jeg ikke kan undersøge, hvad er inden. På den måde er man holdt op med at tage chancer. Nogle gange har man jo sagt 'hold da op, det ser spændende ud', og så har man proppet ungerne ind i en bus og kørt ud og set 'gu' ved, hvad det er, men der må man økonomisere lidt mere med det nu, så når jeg vælger noget, så har jeg tænkt over, hvilken sammenhæng det skal være i, inden jeg vælger det" (Lærer, Region Hovedstaden)

Lærerne bruger blandt andet beskrivelser af indholdet af undervisningstilbuddet til at vurdere, om det passer ind i den faglige kontekst, der arbejdes med på skolen, og om de aktiviteter, der gennemføres, passer til klassen. Generelt er det dog vigtigt for lærerne, at beskrivelserne stemmer overens med det reelle indhold i undervisningstilbuddet, hvilket de ikke altid oplever:

"Selvfølgelig er det svært at gennemskue, uanset om du har fået tilsendt materiale eller haft telefonisk eller mailkontakt, om det lige er synkroniseret med det, man på forhånd havde forestillet sig, det kan jo være svært at gennemskue altid" (Lærer, Region Sjælland)

For lærerne ligger der et stort arbejde i at søge information om undervisningstilbud, og lærerne oplever ofte, at der ikke er tid til det i deres hverdag, fordi det tager tid fra andre vigtige opgaver og forberedelse. Flere lærere fremhæver dog, at der i forbindelse med årsplanlægningen er mere tid og bedre muligheder for at planlægge skoleårets brug af undervisningstilbud, og at de samtidig har mulighed for at koordinere med andre lærere, fordi de på dette tidspunkt er samlet på skolen. Derfor efterspørger lærerne også, at kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer tilbyder mere information om undervisningstilbud på netop dette tidspunkt:

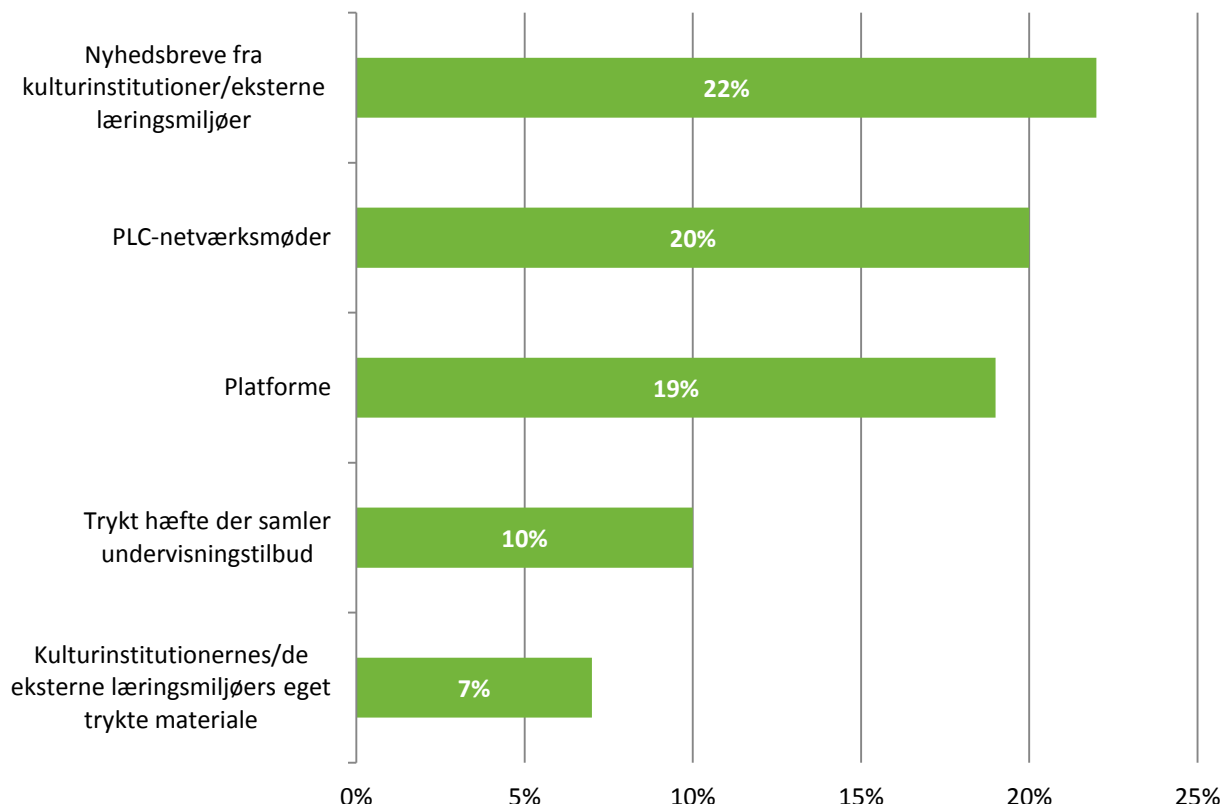
"Med den nye arbejdstidsaftale, der er det svært for mig og mine fysikkollegaer, hvis jeg skulle lave noget samarbejde med dem, dem er jeg ikke engang på lærerværelse med. Jeg ser dem ikke. Så hvis jeg skal planlægge noget med dem, så skal det være der, hvor der er afsat tid til det, og det er de uger, hvor vi ikke har elever" (Lærer, Region Midtjylland)

Platforme som kilde til information

Blandt de kilder til information om undervisningstilbud, som blev præsenteret i figur 28, er de PLC-ansatte i spørgeskemaundersøgelsen blevet spurgt til, hvilken kilde til information de betragter som den vigtigste. De fem vigtigste kilder er præsenteret i figur 29 herunder:

Figur 29

PLCernes fem vigtigste kilder til information om relevante undervisningstilbud (n = 408)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskemaer til PLC-ansatte, 2016.

Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 22, bilag 1.

Efter nyhedsbreve, som 22 pct. af de PLC-ansatte vurderer som den vigtigste kilde, kommer PLC-netværksmøderne samt platforme, der angives som den vigtigste kilde til information af henholdsvis 20 pct. og 19 pct. af de PLC-ansatte. Platforme, dvs. internetsider der samler informationer om undervisningstilbud fra forskellige kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, er altså blandt de tre vigtigste kilder til information om undervisningstilbud blandt PLCer og fremhæves desuden i interviewene blandt lærere, som en vigtig kilde til deres information om undervisningstilbud. Ligeledes angiver 73 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer, at de bruger platforme i forbindelse med markedsføring af deres undervisningstilbud. Der findes et stort udvalg af forskellige platforme med forskelligt geografisk sigte og til forskellige målgrupper. I dette afsnit beskriver vi et udvalg af dem. De beskrevne platforme er et udvalg af de platforme, der findes i landet, og udgør altså ikke en udtømmende beskrivelse af alle eksisterende platforme. Flere kommuner er desuden ved at udvikle lignende platforme løbende. Efter tabellen beskrives de elementer, der indgår i den.

Tabel 1

Udvalg af platforme der formidler undervisningstilbud fra kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer – sorteret efter geografisk dækning

	Ejer/afsender	Indhold	Målgruppe	Geografisk dækning
www.skoletjenesten.dk	Skoletjenesten på Sjælland – Københavns Kommune, Frederiksberg Kommune, og kommunerne i Region Sjælland og Region Hovedstaden	Undervisningstilbud på kulturinstitutioner og eksterne læringsmiljøer	Alle faser	National
www.skoven-i-skolen.dk/content/kort	Foreningen Udeskolenet og projektet Skoven i skolen	Aktiviteter og undervisningsforløb i naturen	Alle faser	National
www.ntsnet.dk/taet-paa-dig	Astra	Naturfaglige besøgssteder	Alle faser	National
www.skole.lf.dk	Skole, Landbrug og Fødevarer	Besøg på landbrugs- og fødevareerhverv	Alle faser	National
www.skolenivirkeligheden.dk	Fredensborg Kommune	Undervisningstilbud, foredrag, aktiviteter mm af aktører uden for skolen	Alle faser	18 kommuner
www.kulturtjenesten.dk	Lolland, Vordingborg og Guldborgsund Kommuner	Kultur- og læringsforløb til skole og dagtilbud	Alle faser	Lolland, Vordingborg og Guldborgsund kommuner
www.norrdjurs-skoletjeneste.dk/undervisningstilbud	Norrdjurs Skoletjeneste (Norrdjurs Kommune)	Undervisningstilbud på kulturinstitutioner og eksterne læringsmiljøer	Alle faser	Norrdjurs Kommune
www.myrthue.esbjergkommune.dk	Esbjerg Kommune	Natur og kulturlæringstilbud	Alle faser	Esbjerg Kommune
www.skivedna.dk	Skive Kommune	Læringsforløb og inspiration til undervisning	Alle faser	Skive Kommune
www.playtool.dk	Aalborg Kommune	Øvelser til bevægelse i fagene, materialer til print, samt platform for samarbejde med eksterne aktører	Alle faser	Aalborg Kommune
www.aabenskoleholstebro.dk	Holstebro Kommune	Åben skole-tilbud og inspiration til aktiviteter	Alle faser	Holstebro Kommune
www.skoletjenesten-knips.dk	Næstved Provsti	Viden og erkendelse om kristendomsfaglige emner	Alle faser	Næstved Kommune
www.rygsaek.fmk.dk/forloeb	Faaborg-Midtfyn Kommune	Skræddersyede undervisningsforløb i kunst og kultur	Indskoling, mellemtrin	Faaborg-Midtfyn Kommune
www.aabenskole.kk.dk	Københavns Kommune	Undervisnings- og kulturtilbud	Alle faser	Københavns Kommune
www.ulfi aarhus.dk	Aarhus Kommune	Undervisnings- og læringstilbud	Alle faser	Aarhus Kommune

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters desk research, 2016.

Ejer/afsender

Kolonnen "Ejer/afsender" beskriver, hvem der har ophavsretten til platformen. Her ser vi, at langt de fleste platforme, der er præsenteret i tabellen, har en kommunal tilknytning.

Indhold

Kolonnen "Indhold" beskriver de tilbud, som platformene præsenterer for lærerne. De nationale platforme har generelt hver deres specialiserede fokus i indholdet på deres sider, hvor de lokale ligner hinanden lidt mere. Mange tilstræber et helhedsperspektiv, hvor alle tilgængelige undervisnings- og kulturtilbud præsenteres.

Målgruppe

"Målgruppe" angiver, hvilke af grundskolens faser undervisningstilbuddene henvender sig til. I tabellen ser vi, at størstedelen af platformene henvender sig til alle grundskolens faser.

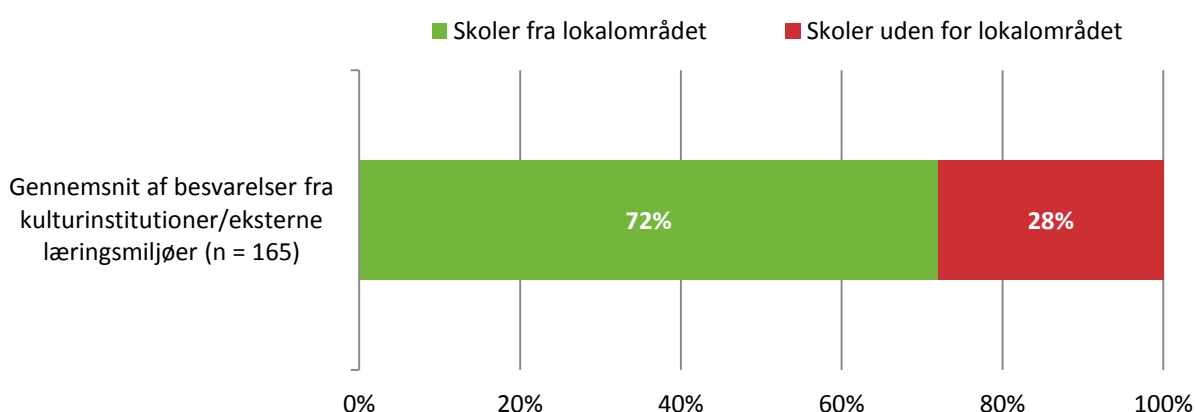
Geografisk dækning

Kolonnen "Geografisk dækning" beskriver, hvilke geografiske områder platformen har til hensigt at formidle undervisningstilbud fra. De fleste platforme har tilbud fra hele landet, dvs. at de er nationale, eller også dækker de én enkelt kommune. www.kulturtjenesten.dk og www.skolenivirkeligheden.dk er dog eksempler på platforme, der dækker mere end én kommune, men som ikke er nationale.

Figur 30 herunder viser, hvor stor en andel af kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers undervisningstilbud der i gennemsnit er blevet benyttet af henholdsvis skoler fra lokalområdet og skoler uden for lokalområdet:

Figur 30

Gennemsnit af hvor stor en andel af kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers besøgende skoleklasser der er fra lokalområdet og uden for lokalområdet

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskemaer til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 57, bilag 1.

Note: I spørgeskemaerne blev respondenterne bedt om at angive den procentmæssige fordeling mellem besøgende skoleklasser fra lokalområdet og uden for lokalområdet. Tallene skal sammenlagt give 100 pct..

Figuren viser, at 72 pct. af de skoler, der har benyttet undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, i gennemsnit er fra institutionernes lokalområde. At der er en overvægt af skoler fra institutionernes lokalområder, er forventeligt ud fra de logistiske og økonomiske udfordringer, der for skolerne er forbundet med længere rejser. Det er dog stadig, i gennemsnit, en relativt stor andel (28 pct.) af de besøgende skoler, der ikke kommer fra institutionernes lokalområde. Mens eksterne læringsmiljøer såsom arkiver, forsyninger og naturskoler/naturvejledere, der typisk er kommunalt forankrede, har en højere andel af skoler fra lokalområdet, trækker fx akvarier og zoologiske haver gennemsnittet i den anden retning. Specialiserede kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer som disse er meget forskellige og rummer specialiserede pædagogiske potentialer og fagligheder, der gør det relevant for skolerne at flytte sig langt, hvis et bestemt tilbud rammer klassens særlige emne og læringsmål. Dermed tiltrækker de en højere andel af skoler, der ikke er fra deres lokalområde. Museer er den institutionstype, hvor den største andel angiver, at de har en nogenlunde ligelig fordeling mellem skoler fra lokalområdet og skoler uden for lokalområdet. Disse forskelle medvirker samlet set til at skabe det gennemsnit, der præsenteres i figur 30, som nogle kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer selvfølgelig afviger en del fra.

Skolerne har dermed to forskellige behov, som de lokale og nationale platforme kan understøtte på forskellig vis. Hvor den lokale platform kan hjælpe læreren til at få indsigt i og overblik over skolens lokalområde og de muligheder, der ligger lige uden for døren, giver de nationale platforme en mulighed for at finde specialiserede undervisningstilbud, som kan tale mere direkte ind i det specifikke undervisningsforløb, som læreren planlægger. I nogle tilfælde kan det endda være, at et særligt interessant undervisningstilbud kan give anledning til at tage ud. Hvor relevant det er for den enkelte kulturinstitution at være til stede på hhv. en national eller en lokal platform, afhænger af, hvor særlige den enkelte kulturinstitution/eksternt læringsmiljøes undervisningstilbud er, og dermed hvor bredt de kan appellere. Analysen af, hvor kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøer besøgende kommer fra, viser dog, at lærerne både har behov for at få information om lokale og nationale undervisningstilbud.

KAPITEL 3: LÆRERNES PLANLÆGNING OG GENNEMFØRSEL AF BESØG

Inden lærerne kan gøre brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer med deres elever, ligger der en del arbejde forud for selve besøget. Udover selve planlægningen af besøget, herunder skemaplanlægning, planlægning af transport osv., ligger der også et forberedelsesarbejde for lærerne. Dette forberedelsesarbejde kan karakteriseres som hhv. *praktisk* og *faglig* forberedelse, og arbejdet og opgaverne er tit tæt forbundet fx i forbindelse med brug af læremidler fra kulturinstitutionen/det eksterne læringsmiljø, der både kan fordre noget praktisk med at koordinere, at forskellige opgaver er løst, og noget fagligt med at forberede eleverne på indholdet i undervisningen. Den faglige forberedelse vil blive behandlet i en kommende kortlægning, og vi vil derfor i dette kapitel kun fokusere på lærernes planlægningsarbejde og lærernes *praktiske* forberedelse til undervisningen.

Lærernes planlægning af besøget

Der er en række af opgaver forbundet til lærernes planlægning af et besøg på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Den vigtigste opgave er naturligvis at finde og udvælge det relevante undervisningstilbud. Interviewundersøgelsen viser, at lærerne derudover skal løse følgende opgaver i forbindelse med planlægning af besøget:

- **Antal voksne**
Læreren skal tage stilling til, hvor mange voksne der kan/skal med til kulturinstitutionen/det eksterne læringsmiljø, og eventuelt afklare dette antal med skoleledelsen.
- **Transport**
Læreren skal undersøge og vælge transportform herunder tage højde for, hvad der er muligt i forhold til tilgængelighed, tidsforbrug og pris.
- **Koordinering af skemaændringer**
Læreren skal koordinere skemaændringer, ikke blot i forhold til læreren selv, men også til den eller de kollegaer der skal med ud til kulturinstitutionen/det eksterne læringsmiljø.
- **Indhentning af godkendelser**
Læreren skal indhente relevante godkendelser fra leder, lærerteam, forældre eller andre personer.

Følgende case illustrerer de opgaver, der er forbundet med lærernes planlægning af besøg på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, og hvordan de er forbundet med og påvirker hinanden:

Case: At tage ud

”Hvis det passer mig rent skemamæssigt, så skal jeg have lov af min ledelse til at tage af sted, Hvis jeg får lov, så skal jeg bagefter tjekke, om der er andre, der har et buskort, og hvis der ikke er andre, så kan jeg godt tage af sted rent fysisk. Så skal jeg finde ud af, hvem der skal være lærer nummer to. Mange gange så kan det ikke være den lærer, der også er ved klassen, fordi de har andre fag, og man vil ikke få en vikar. Så skal jeg finde ud af, om der er ekstra pædagogtimer, jeg kan bruge. Så skal jeg have fat i pædagogen og spørge, om der er en, der kan og vil, og det tager også tid at få svar tilbage. Når jeg så har gjort det, så skal jeg aflyse, hvad pædagogen har af støttetimer eller tolærer-timer. Så skal jeg ringe til støttelæreren, så den lærer er informeret om, at den og den torsdag der skal eleven ikke have støtteundervisning. Så skal jeg skrive hjem til forældrene, at den og den dag modtager eleven ikke støtteundervisning. Så skal jeg have fat i dem, der har to lærere, så de ved, at deres timer er aflyst. Så jeg synes, der er meget forarbejde, inden jeg er kommet af sted, og inden jeg har brugt nogen som helst tid på at undervise eleverne. Jeg synes simpelthen, det er meget bøvlet. Jeg ved, at der er masser af mine kollegaer, som simpelthen ikke gider tage på tur, fordi det er for besværligt” (Lærer, Region Hovedstaden)

I det følgende beskriver vi hver for sig de opgaver, som lærerne skal løse som en del af deres planlægning af besøg på en kulturinstitution/eksternt læringsmiljø.

Antal voksne

Ifølge Undervisningsministeriets bekendtgørelse om tilsynet med folkeskolens elever i skoletiden, skal kommunalbestyrelsen sikre, at der på den enkelte skole etableres fornødent tilsyn med eleverne i undervisningstiden. Ved fornødent tilsyn forstås tilsyn med et indhold og et omfang, der findes nødvendigt og tilstrækkeligt ud fra vurderingen af de konkrete forhold herunder elevernes alder, aktivitetens art, de stedlige forhold og lokalernes indretning og udstyr. Beslutning om udøvelsen af tilsynet træffes af skolens leder inden for de mål og rammer og principper, som kommunalbestyrelsen henholdsvis skolebestyrelsen har fastsat (Undervisningsministeriet, 2014). Skolelederen har dermed det daglige ansvar for at vurdere, hvad et tilstrækkeligt tilsyn med eleverne er i forbindelse med ekskursioner. Lærerne har dog også holdninger til, hvor mange voksne der bør være med på tur. En lærer fortæller:

”Når man er alene af sted, og det er små børn, og der er én, der har slået sig, så tager man øjnene væk fra alle de andre, og når man er ude, så skal man jo ikke forlade de andre, og man kan ikke sige ’pas jer selv’” (Lærer, Region Syddanmark)

Lærerne oplever altså ofte et behov for at være mere end én voksen af sted med en skoleklasse, men det kan være en udfordring at finde ekstra lærere eller pædagoger på skolen, der har tid og mulighed for at deltage i udflugten, og det kan have den konsekvens, at lærerne bliver stillet overfor valget om enten at tage alene af sted eller helt at lade være at tage af sted:

”Det er også på kanten af, hvad der er rimeligt, at være af sted alene med så mange [elever], men det er take it or leave it, for det er mit eget ønske at komme af sted, og hvis jeg vil det, så er det vilkårene. Altså jeg kunne også godt sige, at jeg vil ikke under nogen

omstændigheder tage af sted alene, men så kommer jeg ikke af sted, vel" (Lærer, Region Sjælland)

Hvis den enkelte lærer ikke ønsker at tage af sted alene, er de ofte nødt til at tænke kreativt for at finde en ekstra voksen, der kan tage med klassen. Lærerne benytter sig af mange forskellige muligheder for at finde ekstra voksne til at deltage, når de skal besøge kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Særligt benytter de sig af andre lærere, pædagoger eller forældre. En ulempe ved at bruge forældre som en ekstra voksen, når man tager på tur, er dog, at man ikke kan dele ansvaret med en forælder på samme måde som med en kollega fra skolen:

"Jeg vil simpelthen ikke tage af sted med en forælder, uden at der er en anden lærer tilstede. Det er jeg et par gange blevet bedt om, at spare, at jeg skal kontakte en forælder og spørge, om de kan tage med, og det vil jeg simpelthen ikke. Fordi jeg står jo med alt ansvaret uanset hvad, uanset at jeg har en anden voksen med. Jeg vil ikke tage på tur, hvis ikke jeg har en kollega at dele ansvaret med" (Lærer, Region Hovedstaden)

I interviewene med lærerne blev det tydeligt, at der er mange ting, der spiller ind i forhold til, *hvilke* voksne man vælger at tage med til undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, og *hvor mange*. Det er blandt andet klassetrin, klassens sammensætning, valget af undervisningstilbud og kulturinstitution/eksternt læringsmiljø, turens længde og transportform, der spiller en rolle. I tillæg hertil er det selvfølgelig også påvirket af den enkelte lærers samt skoleledelsens holdning til, hvor mange voksne man skal være, når man tager på tur.

Transport

Beslutninger om, hvordan eleverne skal transporteres ud til den valgte kulturinstitution/eksterne læringsmiljø, fylder rigtig meget hos lærerne, ofte fordi mulighederne ikke er så mange, eller fordi skolens økonomi sætter begrænsninger for, hvilke transportformer lærerne kan gøre brug af. *Nationalt Netværk af Skoletjenesters* kortlægning "Transport af elever til kulturinstitutioner og eksterne læringsmiljøer" beskriver disse udfordringer i detaljer. De vigtigste pointer i denne sammenhæng er:

- **Forskellige geografiske områder har brug for forskellige løsninger.** Kortlægningen viser, at der er store regionale forskelle på, hvilke transportformer skolerne bruger, og hvor ofte de anvender dem. Det betyder, at de geografiske forskelle har betydning, når man skal vurdere, hvor hensigtsmæssige de forskellige transportformer er. Ud over offentlig transport, som en meget stor del af skolerne bruger, er det altså ikke muligt at identificere én anden transportform, som alle skoler vil få ligeværdig glæde af at få styrket. Styrkelse af forskellige transportformer vil have forskellig betydning i forskellige dele af landet.
- **En god transportløsning skal ikke kun være billig eller gratis for skolerne, men også tage højde for logistik og tidsforbrug.** Kortlægningen viser, at det er en blanding af mange faktorer, der har betydning for skolernes transportmuligheder og valg af transportform, samt at økonomi, logistik og tidsforbrug vurderes som stort set ligeværdige udfordringer for transport af elever til kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, afhængig af hvilken transportform der gøres brug af. En god transportløsning skal både være billig eller gratis og ikke kræve for meget administrativt

arbejde og tid for skolerne. Hvis ikke alle parametre tænkes ind i den enkelte transportløsning, risikerer man, at det ene parameter bliver en hindring for transportløsningens anvendelighed.

- **Løsning af transportudfordringer kræver bidrag fra mange aktører.** Kommuner og kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer er centrale aktører, hvis der skal udvikles egentlige transportløsninger. Kortlægningen viser dog også eksempler på skoler, der selv forsøger at imødekomme udfordringer forbundet med transport fx ved at skabe et cykelberedskab med ekstra cykler og cykelhjelme, der skal lette de logistiske udfordringer, der ofte er forbundet med transport på cykel.
- **Fokus på den offentlige transport vil have størst betydning for skolerne.** Offentlig transport er ubetinget den transportform, flest skoler i landet bruger, og er samtidig den transportform, skolerne anvender hyppigst. Skolerne oplever dog både økonomiske, logistiske og tidsmæssige udfordringer med denne transportform, hvor særligt betingelserne for skolers rejser med den offentlige transport er en stor udfordring for skolerne. Det gælder særligt det begrænsede tidsrum, skolerne må rejse med den offentlige transport i, som er en følge af den anvendte betalingsform. Da brugen af offentlig transport er så udbredt over hele landet (97 pct. angiver, at de benytter den offentlige transport (se kortlægningens figur 10, side 21), vil en forbedring af vilkårene for brug af den offentlige transport have størst betydning for skolerne som helhed.

Koordinering af skemaændringer

Når lærere tager en klasse med til undervisning på en kulturinstitution/eksternt læringsmiljø, medfører det en del arbejde med skemaomlægning. Interviewundersøgelsen viser, at det typisk er den lærer, der vælger at tage elever med ud til undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, der har ansvaret for, at det hele "går op", dvs. at der er vikardækning på de øvrige timer, som læreren selv og eventuelt den ekstra lærer/pædagog skulle have haft. Ligeledes skal læreren forberede, hvad vikaren skal lave med eleverne. I interviewene giver lærerne udtryk for, at skemaændringerne kræver en del samarbejde og fleksibilitet lærerne imellem, når en lærer ønsker at tage en klasse med på tur. Som vi har beskrevet tidligere, er der forskel på, hvor meget de enkelte klassetrin kommer ud til undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, og særligt de ældste klasser er svære at tage med ud, fordi der fx skal tages hensyn til deres afgangseksaminer:

"Jeg har en klasse, dem har jeg to timer om torsdagen, og så ser jeg dem ikke ud over det, så jeg kan ikke lægge de timer på et andet tidspunkt (...) Så det kan godt være de tværfagligt skal ud og se et eller andet, det kan du bare ikke se i problemregningen, og det er den, de får karakterer for (...) Der er ikke nogen der skal tage mine timer (...) Jeg har jo et emne, jeg skal nå fra jul til vinter, og hvis der så er to torsdag, der ryger ud af det, så bliver jeg bare tit sur"
(Lærer, Region Midtjylland)

Citatet viser at, det er ekstra vanskeligt at tage ud, når man kun har ét fag med én klasse, og særligt, hvis det er et lille fag. Det kan også have betydning for, hvor vanskeligt det er at tage ud med forskellige klassetrin og faser, da udskoling fx har flere fag med færre timer pr. fag, end indskoling har. Det er påfaldende, at ingen af lærerne i interviewene nævner den understøttende undervisning som en ressource til at lette det logistiske arbejde med at tage på besøg på kulturinstitutioner/eksterne

læringsmiljøer. Ifølge lovteksten skulle den understøttende undervisning netop kunne bidrage til, at de faglige og pædagogiske styrker, som kulturinstitutionerne rummer, kommer til at fylde mere i skoledagen:

”Hensigten med den understøttende undervisning er at bidrage til at hæve det faglige niveau i folkeskolen og at give eleverne lejlighed til i højere grad end i dag at lære på flere forskellige måder og arbejde med at blive anerkendt for et bredere udsnit af deres evner og interesser. Det skal bl.a. ske gennem en højere grad af kobling mellem teori og praksis i undervisning, som tager udgangspunkt i virkelighedsnære problemstillinger, der af eleverne opleves som relevante og interessante. (...) Den tid, der på ekskursioner, lejrskoler, idrætsdage, prøveperioder m.v. bruges på faglige aktiviteter af direkte relevans for et fag kan indgå i undervisningstimetallene for fagene, mens den øvrige tid på ekskursioner m.v. vil kunne henføres under understøttende undervisning. (...) Tiden kan dermed også anvendes til (...) udflugter, gæstelærerbesøg, arbejde i relation til udeskoler m.v.” (Undervisningsministeriet: Varieret og anvendelsesorienteret undervisning)

Ud fra denne beskrivelse kunne man forvente, at den understøttende undervisning rent skema- og tidsmæssigt ville gøre det lettere for lærerne at bruge eksterne læringsmiljøer i undervisningen. Der er dog ingen af lærerne i interviewundersøgelsen, der nævner den understøttende undervisning, hvilket indikerer, at den måde, den understøttende undervisning er organiseret på i praksis ude på skolerne, ikke er en hjælp for lærernes brug af kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer.

Lærere giver dog også konkrete eksempler på, hvad der i deres øjne gør det lettere at få skemaerne til at gå op, så de kan tage på besøg og bruge undervisning i eksterne læringsmiljøer. Et eksempel handler om fælles planlægning i lærerteamet:

”Der går også noget praktik i, at vi vælger at gøre det samtidig [i teamet]. Og det gør det også mindre kompliceret, for i og med at vi bryder skemaet op, så er det de fem lærere eller fire lærere og en pædagog, der har årgangen, der tager af sted, og så påvirker det ikke andres hverdag” (Lærer, Region Syddanmark)

Men der er også to eksempler på, hvordan en central planlægning fra skolernes side gør det lettere for lærerne:

”Det er jo meget skemateknisk, og der er jo nogle skoler, hvor man har fagdage, og der er det jo overhovedet ikke noget problem” (Lærer, Region Midtjylland)

”Vi har prioriteret vores skema og vores tid på, at der er ressourcer til at komme ud af huset en gang om ugen (Lærer, Region Hovedstaden)

Selvom interviewpersonerne ikke nævner det selv, må vi gå ud fra, at den understøttende undervisning indgår, når skolerne vælger at skemalægge hele fagdage eller faste ugentlige dage, hvor det er muligt at komme ud af huset.

Således viser interviewene en stor forskellighed i de vilkår, som lærerne på de forskellige skoler har i forhold til skemalægning, hvilket også er en del af lovteksten:

”Skolerne har den nødvendige frihed til at tilrettelægge den understøttende undervisning på den måde, der på den enkelte skole giver de bedste muligheder for at sikre samspillet mellem undervisningen i fagene og de understøttende undervisningsopgaver i den øvrige del af skoledagen og [det] giver fleksibilitet til at tilpasse planlægningen af læringsaktiviteterne til fx at kunne inddrage relevante begivenheder på skolen eller i lokalområdet.”

(Undervisningsministeriet: Varieret og anvendelsesorienteret undervisning)

Men koordinering af skemaer er ikke kun en intern udfordring for lærerne. En anden udfordring, der for lærerne er forbundet med planlægning, er blandt andet, at de oplever, at skolernes skema ikke altid passer med kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøer muligheder for at give undervisning. Lærerne skal fx tage hensyn til skoledagens længde og den tidsramme, skoledagen skal afholdes indenfor. Det kan have betydning for lærernes valg af undervisningstilbud:

”Det er jo ikke lige altid, at museerne og stederne har tid til at have os, når vi lige vil det, så skal man jo også kunne tænke i alternativer” (Lærer, Region Hovedstaden)

Som vi beskrev i kapitel 1 (figur 10), angiver 72 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer, at lærerne i høj eller nogen grad har mulighed for at påvirke deres undervisningstilbuds varighed, mens hele 94 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer angiver, at lærerne i høj eller nogen grad kan påvirke tidspunktet for afholdelse af undervisningstilbuddet. Spørgeskemaundersøgelsen antyder dermed, at kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer er åbne for at imødekomme skolernes behov.

Indhentning af godkendelser

Hvor mange og hvilke godkendelser lærerne skal indhente for at kunne benytte undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, afhænger dels af reglerne på den enkelte skole, dels af hvor læreren ønsker at tage hen, og dels af hvilke beslutninger lærerne træffer i forhold antallet af voksne og transport. For eksempel kan forældrekørsel kræve tilladelser fra forældre, mens ønsket om en ekstra lærer med på tur kan kræve tilladelse fra skolelederen.

Lærernes praktiske forberedelse af undervisningen

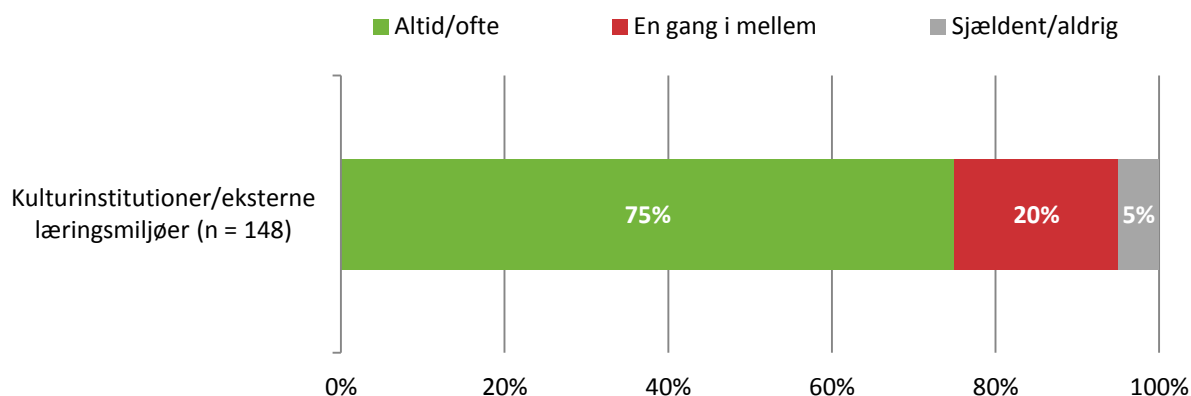
Når lærerne er færdige med planlægningen af besøget, følger ofte en række praktiske forberedelser til brugen af selve undervisningstilbuddet. 84 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer forventer af lærerne, at de forbereder sig praktisk forud for brug af undervisningstilbud på deres institution fx ved at inddele eleverne i grupper eller bede dem huske at medbringe særlige ting (se tabel 56, bilag 1). Selv hvis lærerne ikke fra kulturinstitutionens/det eksterne læringsmiljøes side bliver bedt om at løse praktiske opgaver, kan lærerne selv have behov for fx at forventningsafstemme med stedet, der skal besøges, eller forberede eleverne på, hvordan de skal opføre sig, når de ankommer. Af interviewene med lærere fremgik det, at lærerne ofte foretager en forventningsafstemning over telefon eller pr. e-mail. Lærerne oplever desuden ofte, at der er et gensidigt behov for kontakt inden besøget. Lærerne erfarer, at

det er sværere at forventningsafstemme med stedet, man skal besøge, hvis man ikke har haft personlig kontakt i forbindelse med booking, fx hvis læreren bestiller via en formular på nettet, da det dermed ikke er lige så oplagt at tage kontakt til kulturinstitutionen/det eksterne læringsmiljø.

I figur 31 herunder ser vi kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers vurdering af, hvor ofte lærerne har forberedt sig praktisk, når de har bedt dem om det:

Figur 31

Hvor ofte lærerne har forberedt sig praktisk, når kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer har bedt dem om det

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskemaer til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.
 Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 41, bilag 1.

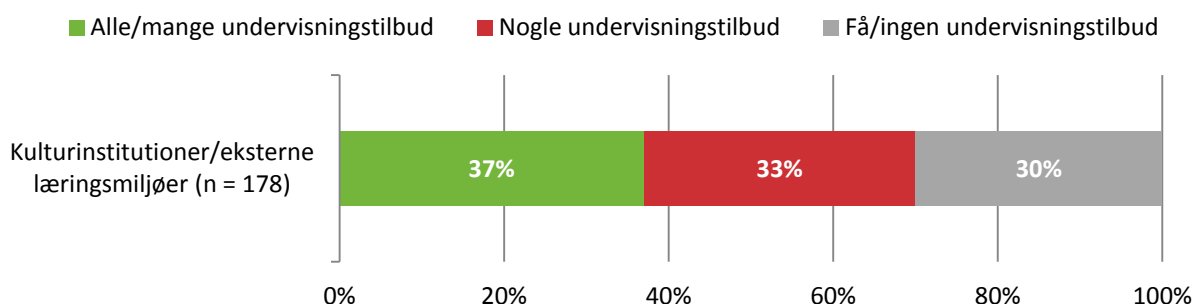
Af ovenstående figur ser vi, at 75 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer angiver, at lærere altid eller ofte har forberedt sig praktisk, når de har bedt dem om det. Det viser, at lærerne i de fleste tilfælde prioriterer at bruge den nødvendige tid på praktisk forberedelse, selvom de samlet set oplever, at der er mange opgaver, der skal løses i forbindelse med brugen af undervisning på kulturinstitutioner og eksterne læringsmiljøer. Det er altså muligt som kulturinstitution/eksternt læringsmiljø at forvente, at lærerne forbereder sig praktisk.

Lærernes praktiske forberedelse i forbindelse med brugen af læremidler

En stor del af lærernes praktiske forberedelse knytter sig til brugen af læremidler. Med læremidler menes alt materiale, der understøtter elevens læring, det kan fx være opgaveark, onlineopgaver, apps, plakater eller lignende. Nedenstående figur viser, hvor mange af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer der har tilknyttet læremidler til deres undervisningstilbud:

Figur 32

Omfanget af kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers undervisningstilbud der er tilknyttet læremidler

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskemaer til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 58, bilag 1.

Ovenstående figur viser, at langt de fleste af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer har læremidler tilknyttet til et eller flere af deres undervisningstilbud, og at der ofte er læremidler til rådighed i forbindelse med brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, er også opfattelsen blandt lærerne:

”Det er sjældent, jeg synes, jeg mangler materiale, det er oftere, jeg synes, der er mere materiale, end jeg skal bruge. Jeg er jo ramt af den bacille, som alle lærere også er ramt af. Vi kan jo for fanden ikke gå forbi en pjece uden at tage den med hjem” (Lærer, Region Hovedstaden)

Ifølge interviewene med lærere er der generelt tilfredshed med de læremidler, kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer stiller til rådighed i forbindelse med deres undervisningsforløb. Nogle lærere kan opleve et behov for at tilpasse disse læremidler til deres egen undervisning:

”Jeg synes tit, at man skal lave materialet om, så de passer til mig og til min klasse. Og så synes jeg lige så godt, at jeg kan lave det selv” (Lærer, Region Midtjylland)

Læremidler, som læreren ikke synes passer fuldstændig til formålet, kan altså skabe ekstra arbejde for læreren, hvis materialet skal tilpasses, eller hvis der skal laves et helt nyt materiale. Det kan fx være tilfældet, hvis en lærer gerne vil bruge en kulturinstitution eller eksternt læringsmiljøes undervisningstilbud med et andet fagligt mål, end institutionen har planlagt.

En anden udfordring, der for lærerne er forbundet med brugen af læremidlerne, er, at materialet tit kan være tidskrævende at forberede fx at kopiere:

”Jeg synes nogle gange, at så får man noget materiale, så er det hæftet sammen på en måde, som man næste skal splitte det hele ad for at putte det i kopimaskinen, eller også skal du stå og vende det, eller hvis der er spiralryg, så skal du stå og tage hver enkelt side, før man har noget materiale til sine elever, så kunne det være smartere, hvis de kom i løsark, så kunne

man lige smække de her 10 sider i kopimaskinen (...) Jeg synes nogle gange, at de ikke kender vores virkelighed, de tænker noget indhold, men tænker ikke altid, hvad der er praktisk for en flok børn og en lærer, så kan jeg rigtig godt lide, hvis der er noget elektronisk, så man kan smække det op på smartboardet” (Lærer, Region Hovedstaden)

Vurderingen af besværet er dog meget subjektiv og afhænger også af udbyttet, læreren oplever at få af materialet:

”Vi får en master, og så kopierer vi det (...) Det tog ret så lang tid, det var lidt træls, men det er lige meget, det var tre klasser, der havde en god dag, så brugte jeg halvanden time på det [materialet], det er jo lige meget” (Lærer, Region Midtjylland)

Hvor meget arbejde, lærerne bruger på læremidler tilknyttet til et undervisningstilbud, afhænger meget af, hvordan den enkelte lærer bruger materialet samt vedkommendes indstilling til arbejdet.

Balancen mellem ressourcetræk og udbytte for lærerne

Som de foregående afsnit viser, er der for lærerne en stor arbejdsbyrde forbundet med at benytte undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Alt i alt betyder de mange opgaver forbundet med planlægning af besøg på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, at lærerne ikke altid oplever, at det arbejde, der er forbundet med planlægning af besøg til undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, står mål med udbyttet:

”Der er søreme meget administration i forhold til at være lærer og tage på tur. Og jeg synes, det er et kæmpe problem, at der er alt for meget, jeg skal tage mig af som lærer, når man tænker på, hvor lille en del der kommer til at have med undervisning at gøre, og hvor meget jeg så har skullet tage mig af praktiske ting, inden vi kommer af sted, og efter vi kommer hjem og huske at afbestille mælken og huske det ene og det andet. Altså, jeg synes, der er så mange praktiske ting, at det nogle gange kan tage pippet helt fra mig” (Lærer, Region Hovedstaden)

I sidste ende kan det store ressourcetræk på lærerne have konsekvenser for omfanget af lærernes brug af kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer:

”Jo flere hurdler jeg møder, jo mindre gider jeg. Det er jo klart, det hænger sammen” (Lærer, Region Hovedstaden)

Men hvad er det så, der gør, at der stadig er så mange lærere, der anvender kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer? I interviewene har vi spurgt til lærernes oplevede kvaliteter ved at bruge kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer.

Flere lærere giver udtryk for, at kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer kan give eleverne noget andet, end skolen kan bidrage med. Eksempelvis får eleverne aktiveret sanserne, ofte får eleverne bevæget sig, og så får de mulighed for at møde andre fagligheder end dem, de møder til hverdag på skolen (lærerne), og de

eksterne undervisere brænder igennem med deres faglige professionalisme. Ofte giver kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers praksisnære undervisning og autentiske genstande, mulighed for at ramme og aktivere forskellige elever:

"Det fæstner i og med, at det er en anderledes dag og en anderledes måde at arbejde med. Men jeg tænker også, at når man har alle sanser i gang, så fæstner det sig på en helt anden måde"
(Lærer, Region Syddanmark)

Lærernes oplevede kvaliteter ved undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer kan overordnet opdeles i tre kategorier: de faglige kvaliteter, de sociale kvaliteter og de alment dannende kvaliteter.

Faglige kvaliteter

En særlig faglig kvalitet, som lærerne fremhæver, er at få den faglige viden fra skolen perspektiveret og koblet til noget virkeligt. Skolen kædes med andre ord sammen med virkeligheden gennem undervisningen på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer:

"Jeg synes, det er super relevant og vigtigt og givende, og altså børnene kan jo huske nogle detaljer fra ture flere år tilbage. Det hænger bedre fast, og hvis man også får det koblet til den almindelige undervisning, så er det min overbevisning, at det hænger bedre fast, når de ved, hvad de kan bruge tingene til" (Lærer, Region Hovedstaden)

"At komme ud og blande sig i virkeligheden, og børnene ser noget andet end det, der foregår i skolen. Det er jo ikke fordi, det ikke er vigtigt, det, der foregår i skolen, det skal bare kædes sammen" (Lærer, Region Sjælland)

Besøget bliver dermed en fælles faglig reference for lærere og elever. Lærerne oplever, at dette får eleverne til at huske bedre:

"Man bruger det [undervisningstilbuddet] som et søm at hænge viden op på" (Lærer, Region Sjælland)

"Det er nogle skægge ting, de husker, altså det er jo ikke altid lige det, man synes, var det mest vigtige" (Lærer, Region Hovedstaden)

For lærernes eget vedkommende er der også en faglig kvalitet, der handler om, at de får faglig sparring fra den eksterne underviser på kulturinstitutionen/det eksterne læringsmiljø og et nyt blik eller perspektiv på deres faglighed. En lærer fortæller:

"At komme ud og tale med andre end mine kollegaer. Det giver også et pift til min hverdag, det giver liv. Det giver en mangfoldighed i mit lærerliv også at møde andre grupper" (Lærer, Nordjylland)

Sociale kvaliteter

Ud over de faglige kvaliteter fremhæver lærerne også, at der er sociale kvaliteter ved at benytte undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Helt grundlæggende oplever lærerne, at det er motiverende for eleverne at komme ud, og at de ofte får en rigtig god oplevelse ud af det. Igen er der også et udbytte for læreren selv nemlig at ture ud af skolen fx giver anledning til at lære børnene bedre at kende:

"Jeg synes, at man får meget ud af det socialt, jeg synes, at man får en helt anden snak med børnene, når man sidder i et tog og er på vej hen til noget, end man får, når man sidder og spiser sammen med en hel klasse. Jeg tænker også over i forvejen, hvem det er, jeg gerne vil sidde ved siden af i toget, for der er nogen, man gerne vil mere ind på livet af end andre. Men jeg synes bestemt også, at den sociale del, hvor børnene hygger sig og har en makker, den er meget vigtig. Så jeg synes bestemt også, at den sociale del er højt prioriteret, når vi tager af sted på tur" (Lærer, Region Hovedstaden).

Alment dannende kvaliteter

Den sidste type kvalitet, lærerne fremhæver ved brug af undervisningstilbud, handler om den almene dannelse, der er forbundet med ture ud af skolen. Eleverne lærer fx regler for, hvordan man opfører sig i det offentlige rum:

"Det er jo også en del af det [at tage ud], at der er andre mennesker både i bussen, i toget og på museet, og at man ikke kan møfle sig ind foran, bare fordi man har fået et opgaveark. Eleverne skal lære, at nu er vi altså ikke i skole, nu er vi ude i den virkelige verden, og så opfører man sig på en bestemt måde" (Lærer, Region Hovedstaden)

"Selvfølgelig er skoletjenester lavet for skolen, men museerne er der jo ikke for skolerne. Der er nogle gange, hvor eleverne skal rette ind efter noget, som der er på en anden måde i virkeligheden, og at hele verden ikke skal rette ind efter, at nu kommer der nogle skoleelever ind" (Lærer, Region Hovedstaden)

Derudover lærer eleverne også at gebærde sig på et museum og andre kulturinstitutioner, hvor der er bestemte regler for opførsel i forhold til, hvad man må røre, hvor højt man må tale osv. Overordnet set handler det for lærerne om at give eleverne en oplevelse, de ellers aldrig ville have fået.

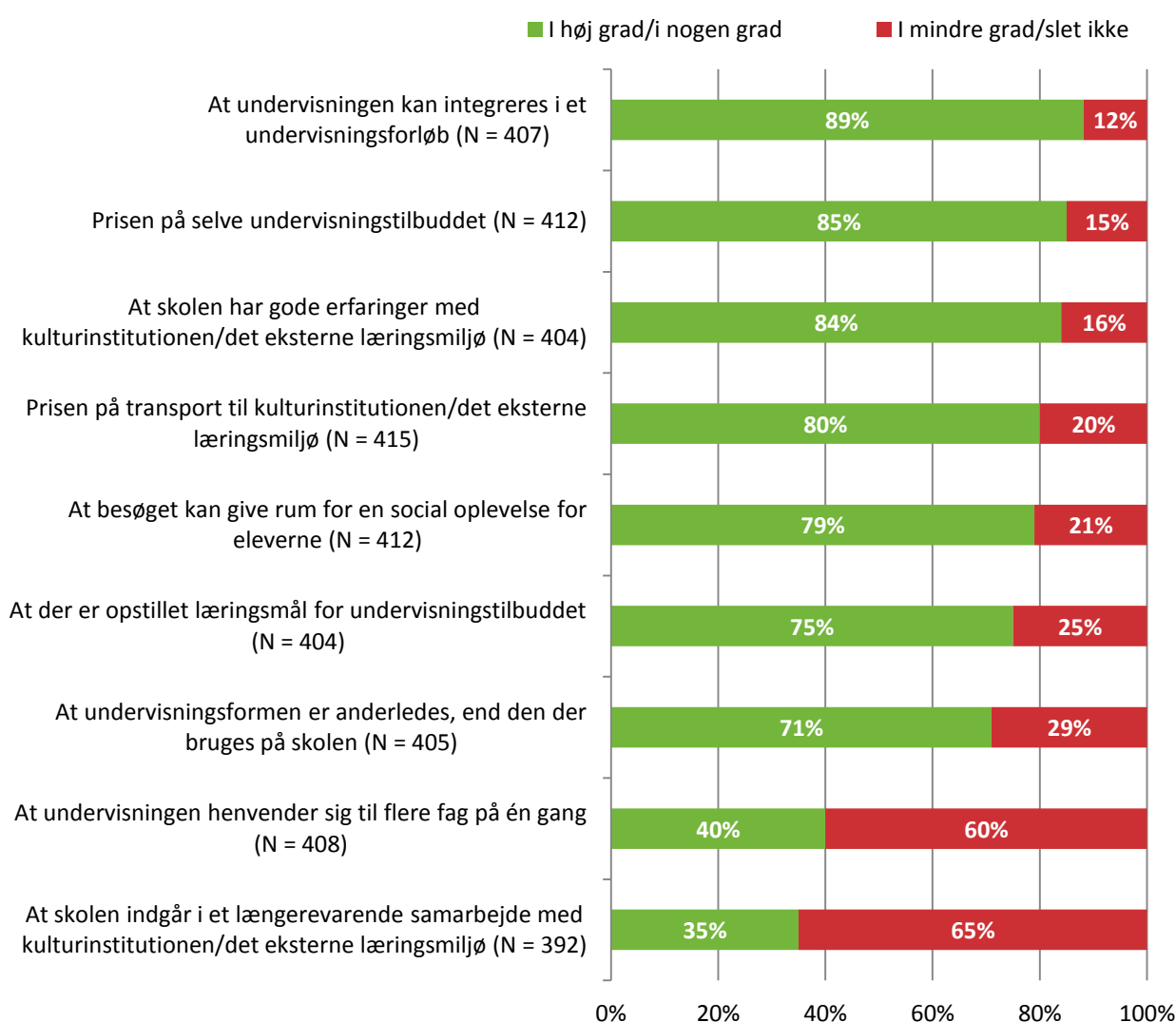
"Det er helt generelt en udvidelse af alles horisont, børnenes ikke mindst. Jeg er jo på en skole i det, man kalder et udkantsområde, og vi har mange elever, som kommer fra familier, hvor det ikke er almindeligt at tage på museer og andet med sine børn" (Lærer, Region Sjælland)

"Netop når man bor i et område, som vi gør, hvor det måske ikke er det, familierne bruger aller mest tid på, så får vi jo givet børnene nogle oplevelser, en del af dem aldrig ville have fået ellers og måske netop gøder til, at de vil opsøge det i deres voksne liv" (Lærer, Region Sjælland)

De mange eksempler ovenfor viser altså, at lærerne også oplever et stort fagligt, socialt og alment dannende udbytte ved at tage eleverne med ud til undervisning på en kulturinstitution. Det er således tale om en balance mellem det udbytte og det ressourcetræk, lærerne oplever ved at tage eleverne med ud.

I forbindelse med spørgeskemaundersøgelsen til skolelederne spurgte vi til deres oplevelse af, hvorvidt forskellige omstændigheder påvirker beslutningen om at anvende undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Figur 33 viser, hvordan skolelederne vurderer betydning en række faktorer, når lærerne planlægger at tage ud:

Figur 33
Betydningen af forskellige omstændigheder når der på skolerne planlægges besøg til undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til skoleledere, 2015.

Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 10, bilag 1.

Som det ses af ovenstående figur, vurderer skolelederne, at langt de fleste omstændighederne i høj eller nogen grad har betydning, når der på skolen planlægges besøg til undervisning på

kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Af de faktorer, der af 71-89 pct. af skolelederne vurderes at have høj grad eller nogen grad betydning, ser vi økonomiske faktorer som prisen på transport og prisen på selve undervisningstilbuddet. Men vi ser også de faglige og til dels praktiske kvaliteter som muligheden for at integrere undervisningstilbuddet i et undervisningsforløb, og at der er opstillet læringsmål for undervisningen. To af de ting, som lærerne selv fremhæver som kvaliteter ved undervisning på eksterne læringsmiljøer, nemlig den faglige og sociale kvalitet, vurderes også højt.

De mere praktiske/logistiske faktorer, såsom at skolen har indgået et længerevarende samarbejde, og at undervisningen henvender sig til flere fag på en gang, vurderes ikke lige så højt som de øvrige faktorer. Det kan på den ene side være forklarligt, da det ikke lader til at være disse elementer, der motiverer lærerne til at yde den ekstra indsats, der skal til, for at et besøg ud af huset kan lykkes. På den anden side kunne det måske være, at disse faktorer kunne være med til at minimere noget af det store arbejde, som lærerne skal løfte.

Undersøgelserne giver ikke nogen klare svar på, hvad der skal til for at gøre brugen af undervisning på eksterne læringsmiljøer lettere for lærerne, men der er ingen tvivl om, at der er tale om en spinkel balance, hvor der både er stærke ønsker om at bruge de eksterne læringsmiljøer, men også en række faktorer, der gør det meget vanskeligt for lærerne.

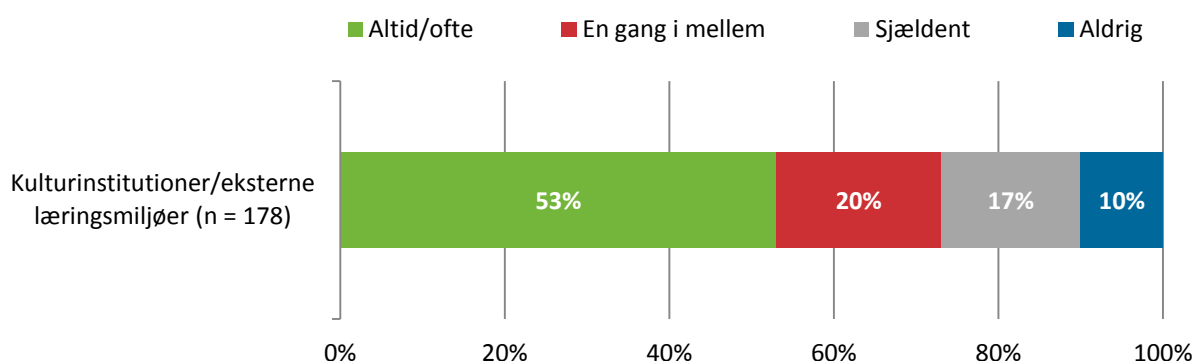
Lærers rolle i forbindelse med undervisningstilbud

I dette afsnit beskriver vi, hvilke roller lærere kan have, når de bruger undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Vi beskriver både, hvilke roller kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer ønsker, at lærerne indtager, når de er på besøg hos dem med deres klasser, og lærernes egne beskrivelser af, hvilke roller de indtager.

I figur 34 herunder ses, hvor ofte kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer laver forventningsafstemning med lærerne omkring deres rolle i forbindelse med undervisningstilbud:

Figur 34

Hvor ofte kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer laver forventningsafstemning med lærerne omkring deres rolle i forbindelse med undervisningstilbud

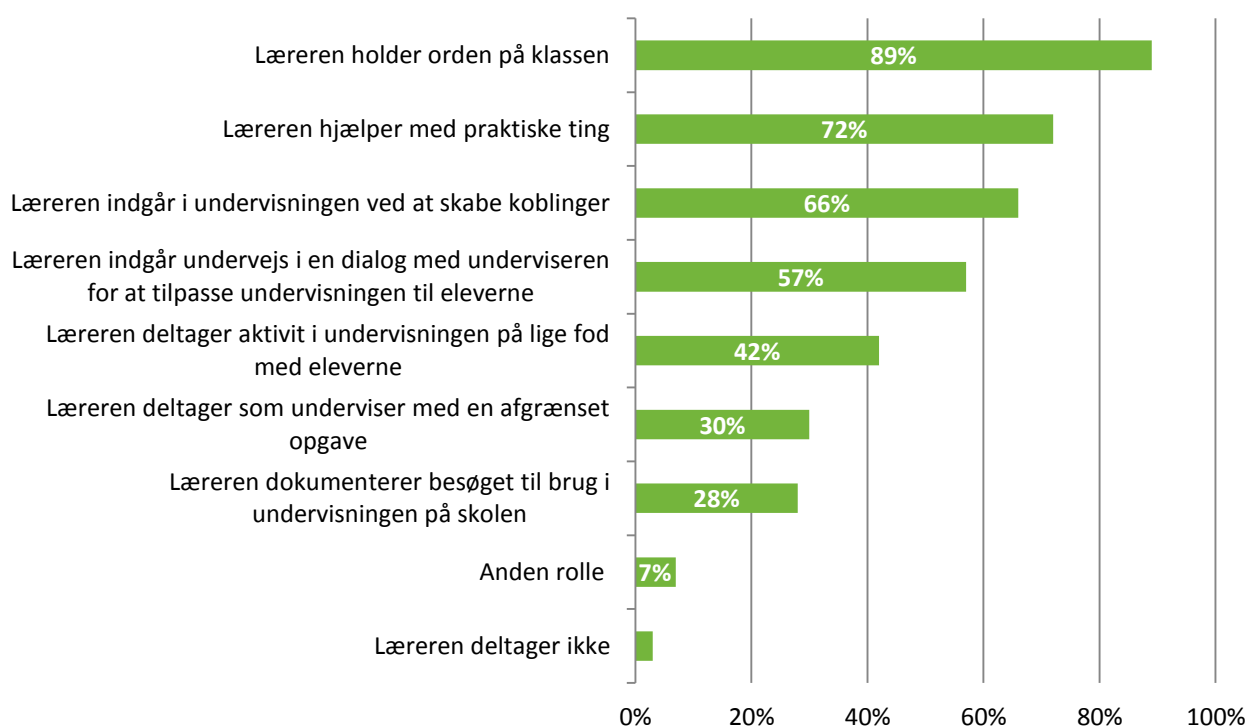

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskemaer til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.
Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 42, bilag 1.

Vi ser af ovenstående figur, at den største andel (53 pct.) angiver, at de "Altid" eller "Ofte" laver forventningsafstemning med lærerne om, hvilken rolle de skal have under besøget, og at kun 10 pct. aldrig gør det. Lærerne selv giver, som tidligere nævnt, udtryk for vigtigheden af at forventningsafstemme med kulturinstitutionen/det eksterne læringsmiljø inden besøget. I figur 35 ses, hvilke roller kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer forventer, at lærerne indtager:

Figur 35

Kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøers forventninger til lærerens rolle i forbindelse med brug af undervisningstilbud (n = 160)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskemaer til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Note: Denne tabel er baseret på tallene præsenteret i tabel 43, bilag 1).

Note: Respondenterne havde mulighed for at afgive flere besvarelser til dette spørgsmål.

Ovenstående figur viser, at langt størstedelen af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer forventer, at læreren holder orden på klassen og løser praktiske opgaver. Lærerne påtager sig ofte også denne opgave:

"Hvis det [undervisningstilbuddet] er med guide, så er min rolle at skabe ro og opmærksomhed omkring den undervisning, der foregår (Lærer, Region Hovedstaden)

En lærer beskriver denne rolle som "understøttende":

"Jeg synes egentlig mest, at man følger med og sådan lige sørger, for at eleverne kommer derhen hvor de skal være, og at der kommer ro på og hjælper dem at gøre det, de skal. Så er det jo den [den eksterne underviser], der underviser, og mig, der sådan sørger for, at eleverne gør det de bliver bedt om. Jeg er understøttende" (Lærer, Region Syddanmark)

66 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer mener, at lærernes rolle bør være at skabe referencer for eleverne. Om det siger lærerne:

"... jeg kan godt ligesom sige 'kan I huske det der billede vi så i bogen, nu står vi her foran det rigtigt', eller 'det passer med den novelle vi læste', eller hvad det nu kan være, så nogle kommentarer til ligesom at give børnene nogle knager til at hænge det (deres viden) viden på" (Lærer, Region Hovedstaden)

"Jeg blander mig i det omfang, jeg synes, det er nødvendigt, på grund af den baggrundsviden jeg har til eleverne og deres forforståelse. Så jeg synes, det er meget energikrævende. Jeg synes, jeg giver meget af mig selv, når vi har været ude et sted" (Lærer, Region Midtjylland)

57 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer forventer, at læreren undervejs indgår dialog med den eksterne underviser for at tilpasse undervisningen til eleverne. I lærerinterviewene blev denne opgave eksemplificeret således:

"Jeg har prøvet at være sammen med en [formidler], jeg tror, han var så klog, at han kunne undvære sit hoved. Han fløj lige op på et andet niveau. Det var lige før, jeg ikke forstod, hvad det var, han sagde, så blandede jeg mig 'Hvad mener du med det? Jeg er ikke så klog, hvad mener du?' Så lavede vi lidt sjov med det, og han var helt med på det" (Lærer, Region Syddanmark)

"Hvis at nu der bliver talt i et sprog, som ikke er forståeligt i forhold til den børnegruppe, jeg har med, så er det min opgave at spørge ind og forklare, når det nu er, at formidleren også er i gang" (Lærer, Region Nordjylland)

Lærerne beskriver her, at de bruger deres kendskab til elevernes kognitive niveau til at oversætte det, formidleren fortæller, til et sprog, de ved, er forståeligt for børnene. Læreren kan både være oversætter ved at hjælpe eleverne med forstå svære begreber ved at forklare dem for dem eller ved at få den eksterne underviser til at uddybe, hvis de fornemmer, at børnene ikke forstår det, der bliver fortalt.

30 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer forventer, at læreren deltager som en slags ekstra underviser, hvilket nogle af lærerne også beskriver som en rolle, de indtager:

"Når vi så er ude i skoven, det er kun den ene vejleder og mig, så er vi ude at kigge efter spor, så har vi delt os op, så vi ikke går i en samlet flok" (Lærer, Region Syddanmark)

28 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer forventer, at læreren dokumenterer besøget til opfølgningen hjemme på skolen fx enten til faglig opfølgning eller til forældrene, så de kan se, hvad eleverne har lavet på dagen. Denne rolle genkendes også af lærerne:

"Hvis vi har en formidler, der egentlig står for det hele, så er jeg jo selvfølgelig lidt på en anden måde end børnene, men jeg er alligevel en modtagende rolle, for så forsøger jeg også at suge nogle ting til mig, tage noter og så videre, som jeg kan bruge i efterbearbejdningen derhjemme" (Lærer, Region Sjælland)

42 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer forventer, at læreren deltager aktivt i undervisningen på lige fod med eleverne fx ved at løse de opgaver, eleverne bliver stillet, eller ved at svare på den eksterne undervisers spørgsmål. Kun 3 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer forventer, at læreren *ikke* deltager. En lærer fortæller her om baggrunden for, at han ikke vælger at deltage i undervisningen:

"Jeg stepper lige et par skridt tilbage, og så lader jeg de her unge mennesker få lidt kontakt med den eksterne lærer" (Lærer, Region Midtjylland)

Selvom ovenstående roller beskrives som selvstændige måder at være lærer på i forbindelse med undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, er det vigtigt at fremhæve, at læreren sagtens kan indtage flere forskellige roller. Interviewene med lærerne tydeliggjorde, hvor mange forskellige opgaver lærerne løser i løbet af en undervisningsgang, og at det derfor ikke er meningsfuldt at tale om selvstændige roller, men om roller der kombineres.

Lærerens rolle i forbindelse med selv-formidling

Nogle lærere vælger at undlade at booke et undervisningsforløb, når de besøger kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Interviewene viser, at det særligt sker af tre grunde. For det første et det ofte dyrere for klassen at komme på besøg, når de skal have formidler tilknyttet, hvilket får flere lærere til at vælge selv at være formidler som et alternativ til slet ikke at komme ud. En anden grund til, at lærerne selv vælger at formidle, er, at de nogle gange oplever, at de undervisningstilbud, der er på kulturinstitutionen/det eksterne læringsmiljø, ikke rammer lærerens faglige formål med besøget, eller at det ikke er tydeligt nok inden bookingen, hvilket fagligt indhold der vil være i undervisningen. En lærer fortæller for eksempel:

"Selvom jeg har bedt om at få stillet en formidler til rådighed, så har jeg jo som regel haft et meget bestemt sigte med mit besøg, og der har jeg så oplevet et par gange lige netop, at jeg stødte ind i den barriere, der hedder: 'Ja, men vores formidler de plejer altså at gøre sådan og sådan'. Det er også fair nok, men der kan det jo så være lidt svært for mig at sige, at vi i den tid, vi har med formidleren, så også helt får opfyldt det, jeg havde ønsket mig, eller om vi skal bruge lidt tid efter alene, for at jeg kan få fokus helt hen, hvor jeg vil have det hos eleverne" (Lærer, Region Sjælland)

Nogle lærere vælger også at formidle selv, fordi det giver dem bedre mulighed for at målrette indholdet af undervisningen til den forhåndsviden og den forståelsesramme, eleverne har:

"Nogle gange har jeg en formidler med, og nogle gange så klarer jeg det selv, fordi jeg kender tingene, og fordi det jo så også er lidt billigere på den måde, og også fordi nogle gange så har man også tit set det, at det er lettere, at man selv ligesom pointerer de ting ud, man vil have børnene til at interessere sig for, fordi formidlerne, der er de steder der, de har jo selvfølgelig et eller andet antal rundvisninger og foredrag, som de kører på, så kan det være bøvlet at bede dem om noget helt fjortende, hvis de nu har så faste foredrag (Lærer, Region Sjælland)

Nogle lærere oplever dog ikke, at de har den nødvendige faglige viden til at varetage undervisningen på fx et museum:

"Jeg har en enkelt gang gjort det [formidlet selv], men jeg følte mig egentlig ikke særlig godt tilpas, fordi der var så mange andre mennesker, så begyndte jeg at blive usikker på, 'er det, jeg siger, rigtigt?' Så det vil jeg ikke have mod på at gøre igen" (Lærer, Region Hovedstaden)

KAPITEL 4: KONKLUSIONER OG ANBEFALINGER

Nationalt netværk af skoletjenester har i denne kortlægning tegnet et billede af de praktiske og logistiske omstændigheder, der spiller en rolle i forbindelse med skolars brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Med kortlægningen har vi blandt andet tegnet et billede af, hvor ofte landets folkeskoleelever kommer ud til undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, og hvad der karakteriserer de undervisningstilbud, som kulturinstitutioner og eksterne læringsmiljøer tilbyder til skolerne. Ligeledes har vi belyst, hvordan kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer markedsfører deres undervisningstilbud, samt hvordan skolernes pædagogiske læringscentre og lærerne søger information om disse undervisningstilbud. Endelig har vi tegnet et billede af, hvilke praksisser der for lærerne er forbundet med planlægning af brugen af undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer.

På baggrund af kortlægningens resultater kan vi overordnet konkludere, at:

Omfanget af skolernes brug af undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer varierer meget og påvirkes af mange faktorer.

Kortlægningen viser, at et omfang på gennemsnitlig 2-3 ture ud af huset pr. elev pr. år er det mest udbredte, og også et niveau som mange skoleledere finder tilfredsstillende. Tallet dækker dog både over store forskelle skolerne imellem og mindre forskelle mellem skolernes årgange, ligesom det også dækker over store forskelle i holdningerne til, hvilket niveau der er tilfredsstillende. Samtidig er kommunerne delte i deres holdning til, hvorvidt det er et kommunalt anliggende at sætte mål for omfanget af skolernes brug af undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, ligesom der er stor variation i den norm, der fastsættes af de kommuner, der har en politik for området.

Forskellene i omfanget kan forklares gennem en række faktorer: Undersøgelsen viser, at øremærkede midler på skolen har en positiv betydning for omfanget af undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. I de tilfælde, hvor omfanget er mindre, end hvad skolelederne finder tilfredsstillende, angives pris på og mulighed for transport af skolelederne som den vigtigste årsag. Lærerne angiver, at tilstedeværelsen af gratis tilbud kan have stor betydning for deres brug af undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, da brugen af undervisningstilbud, der koster noget, ikke kun har betydning i forhold til de økonomiske ressourcer der bruges, men også for den arbejdsproces der for lærerne er forbundet med at skulle få godkendelse til at bruge penge. Variation i, hvor meget forskellige klasser kommer ud, hænger både sammen med individuelle forskelle som lærerens holdning til det at tage ud og klassens sammensætning, men også med mere strukturelle ting som hvilke fag, der er på hvilke årgange, hvor mange timer der er til fagene, hvilken prioritet prøvefagene har, og naturligvis hvilke tilbud kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer har til skolerne.

Anbefalinger:

- *For kommuner:* Vær opmærksom på at have en kommunikation med skolerne om, hvad et realistisk og ønskværdigt niveau er for omfanget af brugen af undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Hvis der ønskes en kommunal ensartethed, er det vigtigt at være opmærksom på, at der kan være meget stor forskel på, hvad skolerne opfatter som tilfredsstillende, og at særligt

transport er en udfordring for de skoler, der ikke er tilfredse med omfanget af elevernes undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer.

- *For skoleledere:* Vær opmærksom på, at øremærkede midler til brug af undervisning på eksterne læringsmiljøer kan medvirke til at øge omfanget. Tag evt. en drøftelse med skolens ansatte om, hvilket omfang af brug af undervisning på eksterne læringsmiljøer, der er ønskværdigt, og om der er forskel på forventningerne til de forskellige klassetrin.
- *For kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer:* Hvis I ønsker at ramme bestemte målgrupper, så hav særlig opmærksomhed på, hvordan undervisningstilbud taler ind i strukturer for den pågældende målgruppe fx skoledagens længde, hvor mange timer det enkelte fag har, om faget er et prøvefag, og hvilke prøveformer der anvendes. Vær opmærksom på, at det for nogle skolars brug af undervisningstilbud kan være afgørende, om tilbuddet er gratis.

De pædagogiske læringscentre (PLC) kan spille en vigtig rolle i realiseringen af den åbne skole, hvis rammerne er understøttende. Kortlægningen viser, at rammerne udgøres af meget forskellige forhold fx bekendtgørelsen for PLC, hvor meget lærerne opsøger PLC for at få viden om undervisningstilbud, tid og muligheden for at deltage i et netværk af PLCer med fokus på bl.a. den åbne skole.

Kortlægningen viser, at PLC har en vigtig rolle i forbindelse med at formidle information om undervisningstilbud til lærerne, men der er en række faktorer, der har betydning for deres evne til at kunne støtte lærerne i deres brug af undervisning på kulturinstitutioner og eksterne læringsmiljøer. PLCer, der deltager i et kommunalt netværk af PLCer, og som samtidig deltager i aktiviteter, der relaterer sig til den åbne skole, er bedre i stand til at imødekomme lærernes behov for viden om relevante undervisningstilbud, end de PLCer, der ikke deltager. Også det gennemsnitlige antal af arbejdstimer, der er tildelt de enkelte medarbejdere i PLC, har betydning for PLCernes mulighed for at imødekomme lærernes behov, hvor de PLCer, der i gennemsnit har flest timer pr. ansat, i højere grad oplever at kunne imødekomme lærernes behov, end de PLCer, der i gennemsnit har færre timer pr. ansat. Derudover ses der en sammenhæng mellem, hvor meget lærerne på den enkelte skole bruger PLCerne i deres informationssøgning og PLCernes evne til at imødekomme lærernes behov.

Anbefalinger:

- *For kommuner:* Prioriter det kommunale netværk for de PLC-ansatte, og findes der ikke allerede et kommunalt netværk, kan det være en fordel at oprette et. Overvej, hvilke aktiviteter der reelt understøtter PLCernes arbejde med den åbne skole. Hav fokus på at have en bred vifte af aktiviteter fx møder med kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer og erfaringsudveksling om brug af disse.
- *For skoleledere:* Vær opmærksom på, at de PLC-ansatte gerne ser, at opgaven med den åbne skole fylder mere i deres arbejde, og der kan derfor være en gevinst ved at styrke rammerne for dette arbejde. Vær opmærksom på, at PLC kan medvirke til at kvalificere valget af undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Opfordr lærerne til at bruge PLCerne: Det kan understøtte PLCernes evne til at imødekomme lærernes behov. Understøt de PLC-ansattes mulighed for at deltage i kommunale netværk fx ved at prioritere tiden til det.

- *For kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer:* Selvom der lige nu er forskel på, i hvilket omfang og på hvilken måde PLCerne understøtter lærernes arbejde med at finde og bruge kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer i undervisningen, er det vores vurdering, at PLCs rolle i forhold til implementering af den åbne skole ikke bliver mindre i fremtiden, og det vil derfor være hensigtsmæssigt at styrke samarbejdet med PLCerne og indtænke dem i en eventuel markedsføringsstrategi.
- *For lærere:* Brug PLCerne til at skaffe information om og kvalificere jeres brug af undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer.

Det er vigtigt, at der er en tydelig rolle- og ansvarsfordeling i forhold til hvem på skolen, der skal holde lærerne opdaterede om relevante undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Det har blandt andet betydning for de pædagogiske læringscentres (PLCs) muligheder for at imødekomme lærernes behov for viden om undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer.

Denne kortlægning viser, at der blandt skolechefer, skoleledere og PLC-ansatte er forskellige forståelser af, hvilken rolle- og ansvarsfordeling der er i forhold til at holde lærerne opdaterede om undervisningstilbud fra kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. PLC er det svar, som flest skolecheferne giver på spørgsmålet om, hvordan kommunen understøtter lærernes informationssøgningsproces i forbindelse med undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Samtidig tildeler 92 pct. af de PLC-ansatte PLC ansvaret for at holde lærerne opdateret om undervisningstilbud fra kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Blandt skolelederne er vurderingen, at PLCerne, skolelederne og lærerne selv i lige høj grad bærer ansvaret.

Samtidig viser kortlægningen, at ca. halvdelen af skolerne har en politik for, hvem der har ansvaret for at holde lærerne opdateret, og at PLCerne på de skoler, hvor der er en politik, oplever, at de i højere grad er i stand til at imødekomme lærernes behov for viden om undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer.

Det peger på, at det vil være en fordel ved at tydeliggøre rolle- og ansvarsfordelingen dels mellem skole og kommune, dels internt på skolen.

Anbefalinger:

- *For kommuner:* Overvej i samarbejde med kommunens skoler, hvordan I bedst kan fordele ansvaret for, at lærerne er opdateret om relevante undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Inddrag PLCerne i at informere lærere om relevante undervisningstilbud fx platforme, trykte materialer eller arrangementer såsom bazardage. Understøt skolerne i at udvikle en politik for, hvem der har ansvaret for at holde lærerne opdateret.
- *For skoleledere:* Lav en tydelig ansvarsfordeling på skolen, tydeliggør hvad PLCs rolle skal være, og sørg for at kommunikere den til alle skolens ansatte.

Lærernes praktiske arbejdsbyrde i relation til brug af undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer er nogen steder så stor, at den kan være udslagsgivende for beslutninger om brugen af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer.

Kortlægningen viser, at der er en stor arbejdsbyrde for lærerne, der dels relaterer sig til *planlægningen* af besøget, dels til *forberedelsen* til undervisningen.

I forbindelse med planlægningen af besøget har lærerne en stor opgave med at koordinere antallet af voksne, der skal med på besøget, undersøge og vælge transportform til kulturinstitutionen/det eksterne læringsmiljø, indhente godkendelser og koordinere skemaændringer – både i forhold til læreren selv, samt til den eller de kollegaer, der skal med. Særligt sidstnævnte udgør et betydeligt arbejde for lærerne, og kortlægningen viser, at der er stor forskellighed i de vilkår, lærerne på de forskellige skoler har i forhold til skemalægning og -ændringer. Der er desuden ingen, der nævner den understøttende undervisning som noget, der gør det lettere at finde tid til at gøre brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Lærerne har ofte derudover også praktisk forberedelse til undervisningen på kulturinstitutionen/det eksterne læringsmiljø såsom at inddele eleverne i grupper, bede eleverne huske særlige ting eller at kopiere undervisningsmateriale fra kulturinstitutionen/det eksterne læringsmiljø.

82 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer forventer, at lærere og elever har forberedt sig praktisk forud for besøget; 75 pct. oplever, at de altid eller ofte gør det.

I sidste ende kan dette store ressourcetræk på lærerne have begrænsende konsekvenser for omfanget af lærernes brug af kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, da det betyder, at nogle lærere stiller spørgsmålstejn ved, om arbejdet står mål med udbyttet.

Anbefalinger:

- *For kommunerne:* Vær opmærksom på, hvordan I kan bidrage til at minimere den praktiske arbejdsbyrde for lærerne i forbindelse med brug af undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Det kan fx være gennem nogle generelle kommunale løsninger på transport og en kommunal skoletjeneste med faste tilbud, der kan indtænkes i årsplanlægningen.
- *For skoleledere:* Vær opmærksom på, om nogle af de praktiske opgaver, der løses individuelt af lærerne i forbindelse med ture ud af huset, kan løses eller understøttes centralt fx gennem faste arbejdsgange for godkendelser og for hvor mange voksne, der skal med, og en central støtteperson, der har indsigt i mulige transportløsninger og lignende. Hav særlig opmærksomhed på, om skemaet kan være en forhindring for at gennemføre besøg ud af huset i praksis, og om det kan understøttes bedre gennem fx fagdage eller skemafrie dage.
- *For kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer:* Vær opmærksom på ikke at pålægge lærerne for mange praktiske opgaver i forbindelse med et undervisningsforløb.

Både kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer og skoler er aktive i forhold til at informere og søge information om undervisningstilbud, men benytter ikke altid samme informationskanaler.

Kortlægningen viser, at 74 pct. af de PLC-ansatte oplever, at kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer i høj grad eller nogen grad er opsøgende i forhold til at informere PLC om deres tilbud, mens 48 pct. angiver, at deres PLC selv aktivt opsøger information om undervisningstilbud. Selvom både kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer og PLC er aktive i forhold til at informere og søge information, kommunikerer de ikke altid gennem de samme kanaler. Platforme, der samler undervisningstilbud, er en informationskanal, der skiller sig ud, idet den bruges lige meget af både PLCer og kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer. De digitale platforme er sammen med nyhedsbreve fra kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer og PLC-netværksmøder blandt PLCernes tre vigtigste kilder til information om undervisningstilbud. Kortlægningen viser, at der findes et bredt udvalg af både nationale og kommunale platforme, der samler undervisningstilbud på tværs af kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, hvilket taler ind i de to forskellige behov for viden om undervisningstilbud, som skolerne har. Hvor den lokale platform kan hjælpe læreren til at få indsigt i og overblik over skolens lokalområde og de muligheder, der ligger lige uden for døren, giver de nationale platforme en mulighed for at finde specialiserede undervisningstilbud hos en bredere vifte af kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Analysen af, hvor kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers besøgende kommer fra, viser, at lærerne i praksis anvender både lokale og nationale undervisningstilbud, og at der er forskel på, hvordan de forskellige typer af kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer appellerer til skoler inden for og uden for lokalområdet.

De kommunikationskanaler, hvor der er størst forskel på, hvor meget de bliver brugt af PLCer og kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer, er på den ene side CFU og fagblade, som benyttes af hhv. 67 pct. og 46 pct. af PLCerne, men kun af 9 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer, og på den anden side kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøer egne hjemmesider, som benyttes af 90 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer, men kun af 49 pct. af PLCerne.

Kortlægningen viser desuden, at lærerne trækker meget på egne og andre læreres personlige erfaringer, når de skal finde information om relevante undervisningstilbud. Lærere, der endnu ikke har erfaringer med brug af undervisningstilbud, eller som ikke har kendskab til skolens lokalområde, kan derfor være særligt udfordret.

Anbefalinger:

- *For kommuner:* Vær opmærksom på, hvordan I kan understøtte skolerne i deres arbejde med at få overblik over lokalområdets undervisningstilbud, og vær opmærksom på, at lærerne både anvender lokale og nationale kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer.
- *For lærere/PLCer:* Vær opmærksom på, at kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer ofte har egne hjemmesider med god information om deres tilbud.
- *For kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer:* Vær opmærksom på at være til stede på de samlende platforme, hvis I vil være synlige for skolerne. Overvej også, om I er en type af kulturinstitution/eksternt læringsmiljø, som vil have særlig fordel af at være til stede på en national platform. Vær opmærksom på at gøre jeres egne nyhedsbreve attraktive for skolerne.

Skolerne oplever generelt, at undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer er relevante, men der er stadig områder, hvor de kan forbedres.

Når skolelederne skal forklare årsager til, at omfanget af deres brug af undervisningen på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer er lavere, end de ønsker, forklares det med økonomiske og logistiske årsager og ikke kvaliteten af tilbuddene. Også lærerne udtrykker generelt tilfredshed med kvaliteten af undervisningstilbuddene. Kortlægningen påpeger dog et par opmærksomhedspunkter, som vil kunne forbedre anvendeligheden yderligere.

Nogle lærere finder det vanskeligt at sætte sig ind i det materiale, kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer bruger til at beskrive deres undervisningstilbud. Det kan fx skyldes, at det ikke giver svar på de spørgsmål, lærerne har fx om læringsmål og aktiviteter. Men nogle lærere oplever også, at materialet simpelthen er for stort og detaljeret til den tid, de har til rådighed, og at de derfor af tidsmæssige årsager kan have svært ved at skaffe sig overblik over alle de muligheder, der er. Det handler ikke om, at materiale til før- og efterbehandling ikke må have en vis volumen, men at den information, lærerne skal bruge for at tage stilling til, om tilbuddet er relevant for dem, er kort og præcist. Andre lærere oplever, at de ikke altid kan være sikre på, at det, der bliver beskrevet/oplyst inden booking, og den undervisning eleverne møder, stemmer overens. Det kan i enkelte tilfælde resultere i, at de foretrækker selv at stå for undervisningen i stedet for at booke et forløb, så de er sikre på at få det ud af det, de ønsker.

Anbefalinger:

- *For kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer:* Hav fokus på, at beskrivelserne af undervisningstilbud rummer svar på de spørgsmål, lærerne har. Lav gerne differentierede beskrivelser, og tilstræb, at nogle er korte og præcise, og muliggør, at lærerne hurtigt kan orientere sig. Vær opmærksom på, at beskrivelsen af tilbuddet og indholdet af undervisningen stemmer overens. Vær gerne fleksibel i forhold til den enkelte lærers behov.
- *For skoleledere:* Hjælp lærerne med at få overblik over mulighederne i de eksterne læringsmiljøers undervisningstilbud fx ved at give PLCerne til opgave at samle overblik, samle op på lærernes erfaringer og vejlede lærerne.
- *For kommuner og andre udbydere af platforme:* Understøt lærernes mulighed for at få overblik over undervisningstilbud både i kommunen og på tværs af kommuner herunder særligt lærernes mulighed for at kunne søge på kriterier, som er relevante for dem, og lærernes mulighed for at kunne sammenligne tilbud.
- *For lærere:* Kontakt kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer ved tvivl om undervisningstilbuds faglige indhold og form. Mange kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer er fleksible i forhold til tilrettelæggelsen af den konkrete undervisning.

Der er stor variation i, hvilke roller lærerne kan indtage i forbindelse med undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer.

Kortlægningen viser, at det er forskelligt, hvilke roller lærere indtager, når de benytter undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, ligesom der er stor variation i, hvilke roller kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer forventer, at lærerne indtager, når de benytter undervisningstilbud hos dem.

Den rolle, flest af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer forventer, at lærerne indtager, når de benytter undervisningstilbud hos dem, er at holde orden på klassen. Lærerne giver ligeledes udtryk for, at de ofte ser det som deres ansvar at holde klassen i ro under undervisningen, når de benytter undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Da både lærerne beskriver, at de også indtager andre roller, og kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer angiver, at de forventer, at lærerne indtager flere forskellige roller, tegner disse svar dog ikke et entydigt billede af lærernes rolle i forbindelse med undervisningstilbud. Det betyder, at det hverken er givet, at lærerne indtager en bestemt rolle, når de besøger kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, eller at kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer forventer, at alle lærere indtager de samme roller, når de besøger dem. Dette indikerer, at der er behov for at forventningsafstemme omkring lærerens rolle forud for brugen af et undervisningstilbud. Kortlægningen viser, at 53 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer altid eller ofte laver en forventningsafstemning omkring, hvilken rolle læreren forventes at indtage, når de benytter undervisningstilbud hos dem.

Anbefalinger:

- *For kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer:* Tag stilling til, hvilke roller, I ønsker, lærerne indtager i forbindelse med jeres undervisningstilbud, og tag ansvar for at kommunikere det tydeligt til lærerne. Inddrag lærerne i, hvordan og hvornår I bedst forventningsafstemmer med lærerne om deres rolle. Vær opmærksom på, at det kan have betydning for elevernes udbytte af undervisningen om læreren er afklaret med sin rolle.
- *For lærere:* Vær imødekommende overfor kulturinstitutionen/det eksterne læringsmiljøes anvisninger i forhold til den rolle, du kan spille under undervisningen, og vær opmærksom på, at til forskellige typer af undervisning vil forskellige lærerroller være hensigtsmæssige. Tag selv initiativ til at forventningsafstemme, hvis ikke kulturinstitutionen/det eksterne læringsmiljø gør det.

LITTERATUR

Bekendtgørelse om folkeskolens pædagogiske læringscentre. Undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 665 af 20. juni 2014.

Bekendtgørelse om tilsynet med folkeskolens elever i skoletiden. Undervisningsministeriets lovbekendtgørelse nr. 665 af 20. juni 2014.

Nationalt netværk af skoletjenester, 2016: *Skolers transport af elever til kulturinstitutioner og eksterne læringsmiljøer.* Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling og Kulturministeriet.

Undervisningsministeriet: *Varieret og anvendelsesorienteret undervisning* (Almindelige bemærkninger til lovforslaget der vedrører varieret og anvendelsesorienteret undervisning).

BILAG

Bilag 1: Tabeller

Dette bilag til *Nationalt netværk af skoletjenesters kortlægning "Skolers brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner og eksterne læringsmiljøer"* viser svarfordelingerne på de spørgsmål, der er præsenteret i kortlægningen. Spørgsmålene stammer fra de i alt fire spørgeskemaundersøgelser, der er gennemført i forbindelse med kortlægningen blandt følgende grupper:

- Folkeskoleledere
- Skolechefer
- PLCer
- Statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer.

Da spørgeskemaundersøgelserne skal bidrage med viden til flere kortlægninger, indgår svarfordelingerne for spørgeskemaundersøgelsernes øvrige spørgsmål således ikke i dette bilag.

Detaljerede beskrivelser af de anvendte metoder findes i kortlægningens bilag 2.

FOLKESKOLELEDERE

Tabel 1

Hvor mange gange vurderer du, at din skoles elever i gennemsnit kom ud til undervisning på en kulturinstitution/eksternt læringsmiljø i skoleåret 2014/2015? (N = 432)

	Antal	Procent
Der var ikke nogen af skolens elever, der kom ud til undervisning	1	0
Eleverne kom i gennemsnit ud til undervisning mindre end én gang	17	4
Eleverne kom i gennemsnit ud til undervisning én gang	88	20
Eleverne kom i gennemsnit ud til undervisning 2 til 3 gange	206	48
Eleverne kom i gennemsnit ud til undervisning 4 til 6 gange	84	19
Eleverne kom i gennemsnit ud til undervisning mere end 6 gange	28	6
Ved ikke	8	2
Total	432	100

Kilde: *Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til skoleledere, 2015.*

Tabel 2

Fik eleverne mere eller mindre undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer i skoleåret 2014/2015, end du synes, de burde have haft? (N = 421)

	Antal	Procent
Eleverne fik mindre undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, end de burde have haft	158	38
Eleverne fik den undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, som de burde have	253	60
Eleverne fik mere undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, end de burde have haft	10	2
Total	421	100

Kilde: *Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til skoleledere, 2015.*

Tabel 3

I hvilken grad oplever du, at der er forskel på, hvor meget de enkelte klassetrin (indskolingen, mellemtrinnet, udskolingen) kom ud til undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer i skoleåret 2014/2015? (N = 430)

	Antal	Procent
I høj grad forskel	17	4
I nogen grad forskel	169	39
I mindre grad forskel	188	44
Slet ikke forskel	46	11
Ved ikke/Vi har ikke mere end ét klassetrin på skolen	10	2
Total	430	100

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til skoleledere, 2015.

Tabel 4

Oplevede du, at det i skoleåret 2014/2015 generelt var blevet nemmere eller sværere at bruge undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, end det var tidligere? (N = 382)

	Antal	Procent
Jeg oplevede, at det var blevet nemmere	58	15
Jeg oplevede hverken, at det var blevet nemmere eller sværere	289	76
Jeg oplevede, at det var blevet sværere	35	9
Total	382	100

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til skoleledere, 2015.

Tabel 5

Forventer du, at det i fremtiden vil blive nemmere eller sværere at bruge undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, end det var i skoleåret 2014/2015? (N = 383)

	Antal	Procent
Jeg forventer, at det vil blive nemmere	112	29
Jeg forventer hverken, at det vil blive nemmere eller sværere	240	63
Jeg forventer, at det vil blive sværere	31	8
Total	383	100

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til skoleledere, 2015.

Tabel 6

Har I målsætninger for, hvor meget undervisning skolens elever skal have på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer i løbet af et skoleår? (N = 429)

	Antal	Procent
Ja, kommunen har en målsætning, som vi bruger på skolen	51	12
Ja, vi har på skolen selv formuleret målsætninger	53	12
Nej	330	77
Total	434	101

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til skoleledere, 2015.

Note: Respondenterne havde mulighed for at afgive flere besvarelser til dette spørgsmål, hvorfor totalen summer til over 100 %.

Tabel 7

Hvorfor fik eleverne mindre undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer i skoleåret 2014/2015, end du synes, de burde have haft? (N = 159)

	Antal	Procent
Undervisningen på kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer var for dyr	42	26
Transporten til kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer var for dyr	125	79
Det var ikke muligt at få vikardækning for de lærere, der skulle ud	37	23
Der var ikke tilgængelige transportmuligheder	60	38
Der var ikke relevante faglige tilbud på kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer	19	12
Vi vurderede ikke, at besværet med at tage ud stod mål med det udbytte, eleverne ville få på kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer	26	16
Anden grund	17	11
Total	326	205

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til skoleledere, 2015.

Note: Respondenterne havde mulighed for at afgive flere besvarelser til dette spørgsmål, hvorfor totalen summer til over 100 %.

Tabel 8

Hvem på skolen har ansvar for, at skolens lærere er opdaterede omkring udbuddet af relevante undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer? (N = 440)

	Antal	Procent
Lærerne selv	304	69
Skoleledelsen	318	72
Skolens pædagogiske læringscenter (PLC)	310	71
Skolens åben skole-ansvarlig	71	16
Anden	53	12
Total	1056	240

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til skoleledere, 2015.

Note: Respondenterne havde mulighed for at afgive flere besvarelser til dette spørgsmål, hvorfor totalen summer til over 100 %.

Tabel 9

Er der på din skole afsat midler, der er øremærket til undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer? (N = 429)

	Antal	Procent
Ja	188	44
Nej	241	56
Total	429	100

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til skoleledere, 2015.

Tabel 10

Hvor stor betydning har følgende omstændigheder, når der på din skole planlægges besøg til undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer?

	I høj grad betydning	I nogen grad betydning	I mindre grad betydning	Slet ikke betydning	Total
Prisen på transport til kulturinstitutionen/ det eksterne læringsmiljø (N = 415)	221 (53 %)	111 (27 %)	61 (15 %)	22 (5 %)	415 (100 %)
Prisen på selve undervisningstilbuddet (N = 412)	177 (43 %)	172 (42 %)	57 (14 %)	6 (2 %)	412 (100 %)
At der er opstillet læringsmål for undervisningstilbuddet (N = 404)	130 (32 %)	173 (43 %)	79 (20 %)	22 (5 %)	404 (100 %)
At undervisningen henvender sig til flere fag på én gang (N = 408)	30 (7 %)	132 (32 %)	196 (48 %)	50 (12 %)	408 (100 %)
At undervisningen kan integreres i et undervisningsforløb (N = 407)	176 (43 %)	185 (45 %)	41 (10 %)	5 (1 %)	407 (100 %)
At skolen har gode erfaringer med kulturinstitutionen/det eksterne læringsmiljø (N = 404)	129 (31 %)	209 (52 %)	58 (14 %)	8 (2 %)	404 (100 %)
At skolen indgår i et længerevarende samarbejde med kulturinstitutionen/det eksterne læringsmiljø (N = 392)	38 (10 %)	98 (25 %)	194 (49 %)	62 (16 %)	392 (100 %)
At undervisningsformen er anderledes end den, der bruges på skolen (N = 405)	113 (28 %)	176 (43 %)	97 (24 %)	19 (5 %)	405 (100 %)
At besøget kan give rum for en social oplevelse for eleverne (N = 412)	98 (24 %)	228 (55 %)	79 (19 %)	7 (2 %)	412 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til skoleledere, 2015.

Tabel 11

Hvad er grundene til, at der var forskel på, hvor meget de forskellige klassetrin kom ud til undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer i skoleåret 2014/2015? (N = 352)

	Antal	Procent
Lærernes indstilling til at tage ud	112	32
Nogle klassetrin egner sig strukturelt bedre til at komme ud (fx ingen afgangsprøver)	163	46
Der er et større relevant fagligt udbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer til bestemte klassetrin	167	47
Forskelle i strukturelle udfordringer for dem, der bliver hjemme (fx dækning med vikartimer)	69	20
Anden grund	71	20
Total	582	165

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til skoleledere, 2015.

Note: Respondenterne havde mulighed for at afgive flere besvarelser til dette spørgsmål, hvorfor totalen summer til over 100 %.

SKOLECHEFER

Tabel 12

Har kommunen en politik for, hvor ofte folkeskolernes elever skal ud til undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer? (N = 55)

	Antal	Procent
Ja	12	22
Nej, men vi forventer at lave én i fremtiden	12	22
Nej, og det får vi heller ikke	31	56
Total	55	100

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til skolechefer, 2016.

Tabel 13

Hvordan fordeler I ansvaret for at sætte mål for, hvor ofte eleverne skal ud til undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer i jeres kommune? (N = 52)

	Antal	Procent
Det er udelukkende kommunens opgave	2	4
Det er overvejende kommunens opgave	4	8
Det er ligeligt både kommunens og skolernes opgave	19	37
Det er overvejende skolernes opgave	16	31
Det er udelukkende skolernes opgave	11	21
Total	52	100

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til skolechefer, 2016.

Tabel 14

Giver din kommune økonomiske tilskud til ét eller flere undervisningstilbud til folkeskoler på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer (udover musik- og kulturskoler)? (N = 60)

	Antal	Procent
Ja	37	62
Nej	20	33
Ved ikke	3	5
Total	60	100

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til skolechefer, 2016.

Tabel 15

Hvordan fordeler I ansvaret for at holde lærerne opdaterede om relevante undervisningstilbud i jeres kommune? (N = 51)

	Antal	Procent
Det er udelukkende kommunens opgave	1	2
Det er overvejende kommunens opgave	5	10
Det er ligeligt både kommunens og skolernes opgave	37	73
Det er overvejende skolernes opgave	7	14
Det er udelukkende skolernes opgave	1	2
Total	51	100

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til skolechefer, 2016.

Tabel 16

Hvor mange gange i løbet af et skoleår skal folkeskolernes elever, ifølge kommunens politik, ud til undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer? (N = 12)

	Antal	Procent
Eleverne skal ikke ud til undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer	0	0
Eleverne skal minimum ud til undervisning 1 gang i løbet af et skoleår	3	25
Eleverne skal minimum ud til undervisning mellem 2 og 3 gange i løbet af et skoleår	6	50
Eleverne skal minimum ud til undervisning mellem 4 og 6 gange	1	8
Eleverne skal minimum ud til undervisning 7 gange	2	17
Total	12	100

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til skolechefer, 2016.

Tabel 17

Hvordan understøtter kommunen folkeskolelærernes muligheder for at finde relevante undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer? (N = 53)

	Antal	Procent
Vi har udviklet vores egen digitale platform	20	38
Vi bruger eksisterende digital platform (fx skoletjenesten.dk, skolenivirkeligheden.dk eller playtool.dk)	20	38
Vi udgiver et trykt materiale, der samler undervisningstilbud	12	23
Vi afholder arrangementer, hvor folkeskolerne og kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer kan mødes (fx bazardage)	29	55
Skolernes PLCer sørger for at opsøge og videreformidle information om relevante undervisningstilbud	31	59
Kommunen understøtter ikke lærernes muligheder for at finde relevante undervisningstilbud	1	2
Kommunen understøtter på anden måde	12	23
Total	125	236

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til skolechefer, 2016.

Note: Respondenterne havde mulighed for at afgive flere besvarelser til dette spørgsmål, hvorfor totalen summer til over 100 %.

Tabel 18

Har I et kommunalt organiseret netværk af PLCere? (N = 59)

	Antal	Procent
Ja	44	75
Nej	15	25
Total	59	100

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til skolechefer, 2016.

PÆDAGOGISKE LÆRINGSCENTRE (PLC)

Tabel 19

Hvem, mener du, bør have ansvaret for at holde skolens lærere opdaterede omkring udbuddet af relevante undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer? (n = 413)

	Antal	Procent
Lærerne selv	216	52
Skoleledelsen	202	49
Skolens pædagogiske læringscenter (PLC)	379	92
Vejledere (fx udeskolevejledere eller kulturvejledere)	260	63
Skolens åben skole-ambassadør/ansvarlig	87	21
Skolesekretæren	82	20
Kommunens skoleforvaltning	89	22
Anden	8	2
Total	1323	320

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til PLC-ansatte, 2016.

Note: Respondenterne havde mulighed for at afgive flere besvarelser til dette spørgsmål, hvorfor totalen summer til over 100 %.

Tabel 20

Hvor mange af skolens lærere har i dette skoleår opsøgt dit PLC for at få viden om undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer? (n = 407)

	Antal	Procent
Alle	3	1
Mange	58	14
Nogen	145	36
Få	153	38
Ingen	48	12
Total	407	100

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til PLC-ansatte, 2016.

Tabel 21

I hvilken grad oplever dit PLC, at I har mulighed for at imødekomme lærernes behov for viden om undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer? (n = 409)

	Antal	Procent
I høj grad	73	18
I nogen grad	218	53
I mindre grad	110	27
Slet ikke	8	2
Total	409	100

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til PLC-ansatte, 2016.

Tabel 22
Information om undervisningstilbud

	Hvordan får dit PLC information om relevante undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer? (n = 418)	Hvilken af den/de måder dit PLC får information om relevante undervisningstilbud på, er den vigtigste kilde til information? (n = 408)
Platforme (hjemmesider) der samler undervisningstilbud (fx skoletjenesten.dk, playtool.dk eller skolenivirkeligheden.dk)	274 (66 %)	79 (19 %)
Trykte hæfter der samler undervisningstilbud (fx fra kommune eller skoletjeneste)	270 (65 %)	40 (10 %)
Kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers hjemmesider	196 (47 %)	8 (2 %)
Nyhedsbreve fra kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer	313 (75 %)	90 (22 %)
Kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers eget trykte materiale	204 (49 %)	30 (7 %)
Kommunens hjemmeside	38 (9 %)	2 (1 %)
Nyhedsbrev fra kommunen	82 (20 %)	11 (3 %)
CFUs hjemmeside	187 (45 %)	13 (3 %)
Nyhedsbrev fra CFU	222 (53 %)	17 (4 %)
Fagblade (fx Folkeskolen)	193 (46 %)	9 (2 %)
PLC-netværksmøder	285 (68 %)	80 (20 %)
Fra lærerne	155 (37 %)	7 (2 %)
Facebook	72 (17 %)	2 (1 %)
Twitter	2 (1 %)	0 (0 %)
Instagram	7 (2 %)	0 (0 %)
Vi får ikke information om undervisningstilbud op kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer	1 (0 %)	-
På anden måde	31 (7 %)	20 (5 %)
Total	2540 (608 %)	408 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til PLC-ansatte, 2016.

Note: Til spørgsmålet "Hvordan får dit PLC information om relevante undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer?" havde respondenterne mulighed for at afgive flere besvarelser, hvorfor totalen summer til over 100 %.

Tabel 23

I hvilken grad varetager dit PLC følgende opgaver i forbindelse med lærernes brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer?

	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Total
Vi formidler undervisningstilbud fra kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer til lærerne (n = 409)	156 (38 %)	189 (46 %)	57 (14 %)	7 (2 %)	409 (100 %)
Vi giver lærerne overblik over, hvilke undervisningstilbud der er tilgængelige på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer (n = 405)	106 (26 %)	186 (46 %)	93 (23 %)	20 (5 %)	405 (100 %)
Vi rådgiver lærerne om, hvordan de kan anvende undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer (n = 408)	41 (10 %)	150 (37 %)	166 (41 %)	51 (13 %)	408 (100 %)
Vi vejleder lærerne i at opfylde mål for elevernes læring i forbindelse med brug af undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer (n = 407)	22 (5 %)	75 (18 %)	178 (44 %)	132 (32 %)	407 (100 %)
Vi samler erfaringer fra lærere omkring kvaliteten af de undervisningstilbud, de har benyttet (n = 408)	28 (7 %)	110 (27 %)	165 (40 %)	105 (26 %)	408 (100 %)
Vi opsøger aktivt information om undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer (n = 407)	45 (11 %)	149 (37 %)	147 (36 %)	66 (16 %)	407 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til PLC-ansatte, 2016.

Tabel 24

Hvor meget fylder arbejdet med åben skole i dit PLC? (n = 430)

	Antal	Procent
Meget	16	4
Noget	115	27
Lidt	224	52
Intet	75	17
Total	430	100

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til PLC-ansatte, 2016.

Tabel 25

Har din skole en politik om, hvem der har ansvar for at holde lærerne opdaterede omkring undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer? (n = 430)

	Antal	Procent
Ja	213	50
Nej	217	51
Total	430	100

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til PLC-ansatte, 2016.

Tabel 26

Hvor meget mener du, at arbejdet med åben skole bør fylde i dit PLC? (n = 427)

	Antal	Procent
Meget	66	16
Noget	273	64
Lidt	79	19
Intet	9	2
Total	427	100

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til PLC-ansatte, 2016.

Tabel 27

Hvilke af følgende aktiviteter har I lavet, når I er samlet i det kommunalt organiserede netværk af PLCere?

	Ja	Nej	Total
Vi afholder netværksmøder (hvor én eller flere kontaktpersoner fra hver PLC deltager) (n = 376)	354 (94 %)	22 (6 %)	376 (100 %)
Vi afholder fællesmøder (hvor alle, der er beskæftiget i PLC, deltager) (n = 367)	228 (62 %)	139 (38 %)	367 (100 %)
Vi mødes med kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer (n = 362)	215 (59 %)	147 (41 %)	362 (100 %)
Vi udveksler erfaringer omkring brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer (n = 366)	262 (72 %)	104 (28 %)	366 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til PLC-ansatte, 2016.

Tabel 28

Hvor tilfreds eller utilfreds er dit PLC med udbyttet af at indgå i det kommunalt organiserede netværk? (n = 380)

	Antal	Procent
Tilfreds	159	42
Overvejende tilfreds	159	42
Overvejende utilfreds	53	14
Utilfreds	9	2
Total	380	100

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til PLC-ansatte, 2016.

Tabel 29

I hvilken grad oplever dit PLC, at kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer er opsøgende i forhold til at informere jer om deres tilbud? (n = 413)

	Antal	Procent
I høj grad	81	20
I nogen grad	225	54
I mindre grad	101	24
Slet ikke	6	1
Total	413	100

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til PLC-ansatte, 2016.

Tabel 30

Hvad, oplever dit PLC, begrænser lærerne på din skole fra at opsøge PLC for at få viden om undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer? (n = 399)

	Antal	Procent
De har ikke tid	285	71
De har allerede den viden, de synes, de behøver	108	27
De prioriterer ikke at benytte sig af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer	107	27
De foretrækker at løse opgaven selv	108	27
De ved ikke, at de kan bruge os	68	17
Anden begrænsning	73	18
Total	749	188

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til PLC-ansatte, 2016.

Note: Respondenterne havde mulighed for at afgive flere besvarelser til dette spørgsmål, hvorfor totalen summer til over 100 %.

Tabel 31

Hvorfor har dit PLC kun i nogen grad, mindre grad eller slet ikke mulighed for at imødekomme lærernes behov for viden om undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer? (n = 322)

	Antal	Procent
Vi har ikke nok viden om udbuddet af relevante undervisningstilbud	76	24
Vi har ikke nok indsigt i kvaliteten af de enkelte undervisningstilbud	127	39
Vi har ikke nok viden om lærernes erfaringer med de forskellige undervisningstilbud	61	19
Vi har ikke tid til at holde os opdaterede om undervisningstilbud	226	70
Vi har ikke nok tid til at rådgive lærerne om undervisningstilbud	180	56
Anden grund	28	9
Total	698	217

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til PLC-ansatte, 2016.

Note: Respondenterne havde mulighed for at afgive flere besvarelser til dette spørgsmål, hvorfor totalen summer til over 100 %.

Tabel 32

Hvem har ifølge skolens politik ansvaret for at holde skolens lærere opdaterede omkring udbuddet af relevante undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer? (n = 215)

	Antal	Procent
Lærerne selv	112	52
Skoleledelsen	100	47
Skolens pædagogiske læringscenter (PLC)	204	95
Vejledere (fx udeskolevejledere eller kulturvejledere)	111	52
Skolens åben skole-ambassadør/ansvarlig	46	21
Skolesekretæren	75	35
Kommunens skoleforvaltning	31	14
Anden	15	7
Total	694	323

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til PLC-ansatte, 2016.

Note: Respondenterne havde mulighed for at afgive flere besvarelser til dette spørgsmål, hvorfor totalen summer til over 100 %.

Tabel 33

Indgår dit PLC i et kommunalt organiseret netværk med kommunens øvrige PLC'er? (n = 443)

	Antal	Procent
Ja	385	87
Nej, der findes ikke noget kommunalt organiseret netværk af PLC'er i vores kommune	51	12
Nej, vores kommune har et kommunalt organiseret netværk for PLC'er, men vi er ikke en del af det	7	2
Total	443	100

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til PLC-ansatte, 2016.

Tabel 34

Hvor mange elever er der på nuværende tidspunkt indskrevet på din skole? (n = 443)

	Antal	Procent
Under 300 elever	99	22
Mellem 300 og 600 elever	195	44
Over 600 elever	149	34
Total	443	100

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til PLC-ansatte, 2016.

Tabel 35

Hvor mange personer (inklusive dig selv) er beskæftiget i dit PLC? (n = 441)

	Antal	Procent
1-2 ansatte i PLC	111	25
3-4 ansatte i PLC	152	35
5-6 ansatte i PLC	80	18
Over 6 ansatte i PLC	98	22
Total	441	100

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til PLC-ansatte, 2016.

Tabel 36

Hvor mange arbejdstimer er dit PLC samlet set tildelt dette skoleår (skoleåret 2015/2016)? (n = 164)

	Antal	Procent
Under 500 arbejdstimer	35	21
Mellem 500 og 1.000 arbejdstimer	49	30
Mellem 1.001 og 2.000 arbejdstimer	48	29
Over 2.000 arbejdstimer	32	20
Total	164	100

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til PLC-ansatte, 2016.

STATSANERKENDTE/STATSLIGE MUSEER OG EKSTERNE LÆRINGSMILJØER

Tabel 37

Hvor mange faste undervisningstilbud tilbyder I lige nu til grundskoler på dit museum?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 98)	Eksterne læringsmiljøer (n = 85)	Total (n = 183)
Ingen	2 (2 %)	5 (6 %)	7 (4 %)
Mindre end 5	22 (22 %)	25 (29 %)	47 (26 %)
Mellem 6 og 10	32 (33 %)	21 (25 %)	53 (29 %)
Mellem 11 og 20	24 (25 %)	18 (21 %)	42 (23 %)
Over 20	18 (18 %)	15 (18 %)	33 (18 %)
Ved ikke	0 (0 %)	1 (1 %)	1 (1 %)
Total	98 (100 %)	85 (100 %)	183 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Tabel 38

I hvilken grad har lærerne mulighed for at påvirke tidspunktet for afholdelse af undervisningen forud for et undervisningstilbud hos jer?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 98)	Eksterne læringsmiljøer (n = 79)	Total (n = 177)
I høj grad	74 (76 %)	42 (53 %)	116 (66 %)
I nogen grad	20 (20 %)	29 (37 %)	49 (28 %)
I mindre grad	2 (2 %)	5 (6 %)	7 (4 %)
Slet ikke	2 (2 %)	3 (4 %)	5 (3 %)
Total	98 (100 %)	79 (100 %)	177 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Tabel 39

I hvilken grad har lærerne mulighed for at påvirke undervisningstilbuddets varighed forud for et undervisningstilbud hos jer?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 98)	Eksterne læringsmiljøer (n = 78)	Total (n = 176)
I høj grad	37 (38 %)	22 (28 %)	59 (34 %)
I nogen grad	32 (33 %)	34 (44 %)	66 (38 %)
I mindre grad	22 (22 %)	17 (22 %)	39 (22 %)
Slet ikke	7 (7 %)	5 (6 %)	12 (7 %)
Total	98 (100 %)	78 (100 %)	176 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Tabel 40

Gennem hvilke kanaler kommunikerer I jeres undervisningstilbud til grundskolerne?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 98)	Eksterne læringsmiljøer (n = 78)	Total (n = 176)
Platforme (hjemmesider) der samler undervisningstilbud (fx playtool.dk, skolenivirkeligheden.dk eller skoletjenesten.dk)	79 (81 %)	50 (64 %)	129 (73 %)
Trykt hæfte der samler undervisningstilbud (fx fra kommune eller skoletjeneste)	44 (45 %)	24 (31 %)	68 (39 %)
Vores eget trykte materiale	45 (46 %)	28 (36 %)	73 (41 %)
Vores egen hjemmeside	90 (92 %)	68 (87 %)	158 (90 %)
Facebook	24 (25 %)	25 (32 %)	49 (28 %)
Twitter	1 (1 %)	1 (1 %)	2 (1 %)
Instagram	3 (3 %)	2 (3 %)	5 (3 %)
Nyhedsbreve	55 (56 %)	20 (26 %)	75 (43 %)
Via CFU (Center for undervisningsmidler)	11 (11 %)	4 (5 %)	15 (9 %)
Fagblade (fx Folkeskolen)	8 (8 %)	7 (9 %)	15 (9 %)
Via kommunens hjemmeside eller nyhedsbrev	26 (27 %)	14 (18 %)	40 (23 %)
Messer/konferencer	12 (12 %)	9 (12 %)	21 (12 %)
Skoleintra	15 (15 %)	9 (12 %)	24 (14 %)
Via skolernes PLC	15 (15 %)	10 (13 %)	25 (14 %)
Anden kommunikation	16 (16 %)	16 (21 %)	32 (18 %)
Total	444 (453 %)	287 (368 %)	731 (415 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Note: Respondenterne havde mulighed for at afgive flere besvarelser til dette spørgsmål, hvorfor totalerne summer til over 100 %.

Tabel 41

Hvor ofte oplever I, at lærerne har forberedt klassen praktisk, når I har bedt dem om det?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 79)	Eksterne læringsmiljøer (n = 69)	Total (n = 148)
Altid	13 (17 %)	5 (7 %)	18 (12 %)
Ofte	46 (58 %)	47 (68 %)	93 (63 %)
En gang i mellem	19 (24 %)	11 (16 %)	30 (20 %)
Sjældent	1 (1 %)	6 (9 %)	7 (5 %)
Aldrig	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)
Total	79 (100 %)	69 (100 %)	148 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Tabel 42

Laver I forud for undervisningen en forventningsafstemning med læreren omkring, hvilken rolle de forventes at indtage, når I gennemfører undervisning?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 98)	Eksterne læringsmiljøer (n = 80)	Total (n = 178)
Altid	20 (20 %)	17 (21 %)	37 (21 %)
Ofte	31 (32 %)	27 (34 %)	58 (33 %)
En gang i mellem	19 (19 %)	16 (20 %)	35 (20 %)
Sjældent	21 (21 %)	10 (13 %)	31 (17 %)
Aldrig	7 (7 %)	10 (13 %)	17 (10 %)
Total	98 (100 %)	80 (100 %)	178 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Tabel 43

Hvilke(n) rolle(r) forventer I, at lærerne indtager, når deres elever modtager undervisning hos jer?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 91)	Eksterne læringsmiljøer (n = 69)	Total (n = 160)
Læreren holder orden på klassen	83 (91 %)	60 (87 %)	143 (89 %)
Læreren deltager aktivt i undervisningen på lige fod med eleverne	36 (40 %)	31 (45 %)	67 (42 %)
Lærerne deltager som underviser med en afgrænset opgave	31 (34 %)	17 (25 %)	48 (30 %)
Læreren hjælper med praktiske ting	67 (74 %)	48 (70 %)	115 (72 %)
Læreren indgår undervejs i en dialog med underviseren for at tilpasse undervisningen til eleverne	53 (58 %)	38 (55 %)	91 (57 %)
Læreren dokumenterer besøget til brug i undervisningen på skolen	29 (32 %)	15 (22 %)	44 (28 %)
Læreren indgår i undervisningen ved at skabe koblinger mellem undervisningen på museet og undervisningen hjemme på skolen	59 (65 %)	47 (68 %)	106 (66 %)
Læreren deltager ikke	2 (2 %)	2 (3 %)	4 (3 %)
Læreren indtager anden rolle	7 (8 %)	4 (6 %)	11 (7 %)
Total	367 (403 %)	262 (380 %)	629 (393 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Note: Respondenterne havde mulighed for at afgive flere besvarelser til dette spørgsmål, hvorfor totalerne summer til over 100 %.

Tabel 44

Angiv venligst, hvor mange af jeres undervisningstilbud til grundskoler I har i følgende prisklasse: Gratis

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 81)	Eksterne læringsmiljøer (n = 61)	Total (n = 142)
Alle	21 (26 %)	38 (62 %)	59 (42 %)
Mange	15 (19 %)	7 (12 %)	22 (16 %)
Nogle	13 (16 %)	1 (2 %)	14 (10 %)
Få	12 (15 %)	2 (3 %)	14 (10 %)
Ingen	20 (25 %)	13 (21 %)	33 (23 %)
Total	81 (100 %)	61 (100 %)	142 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Note: Respondenterne er blevet bedt om at angive priserne på deres undervisningstilbud uden eventuelle tilskud, fx fra kommunen. Betaler klasserne også for indgang, er respondenterne blevet bedt om at lægge dette beløb oven i prisen på selve undervisningstilbuddet.

Tabel 45

Angiv venligst, hvor mange af jeres undervisningstilbud til grundskoler I har i følgende prisklasse: Under 500 kr. pr. klasse

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 73)	Eksterne læringsmiljøer (n = 43)	Total (n = 116)
Alle	12 (16 %)	4 (9 %)	16 (14 %)
Mange	27 (37 %)	5 (12 %)	32 (28 %)
Nogle	14 (19 %)	2 (5 %)	16 (14 %)
Få	10 (14 %)	3 (7 %)	13 (11 %)
Ingen	10 (14 %)	29 (67 %)	39 (34 %)
Total	73 (100 %)	43 (100 %)	116 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Note: Respondenterne er blevet bedt om at angive priserne på deres undervisningstilbud uden eventuelle tilskud, fx fra kommunen. Betaler klasserne også for indgang, er respondenterne blevet bedt om at lægge dette beløb oven i prisen på selve undervisningstilbuddet.

Tabel 46

Angiv venligst, hvor mange af jeres undervisningstilbud til grundskoler I har i følgende prisklasse: Mellem 500 og 1.000 kr. pr. klasse

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 72)	Eksterne læringsmiljøer (n = 41)	Total (n = 113)
Alle	5 (7 %)	5 (12 %)	10 (9 %)
Mange	26 (36 %)	5 (12 %)	31 (27 %)
Nogle	16 (22 %)	6 (15 %)	22 (20 %)
Få	14 (19 %)	2 (5 %)	16 (14 %)
Ingen	11 (15 %)	23 (56 %)	34 (30 %)
Total	72 (100 %)	41 (100 %)	113 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Note: Respondenterne er blevet bedt om at angive priserne på deres undervisningstilbud uden eventuelle tilskud, fx fra kommunen. Betaler klasserne også for indgang, er respondenterne blevet bedt om at lægge dette beløb oven i prisen på selve undervisningstilbuddet.

Tabel 47

Angiv venligst, hvor mange af jeres undervisningstilbud til grundskoler, i har i følgende prisklasse: Over 1.000 kr. pr. klasse

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 57)	Eksterne læringsmiljøer (n = 44)	Total (n = 101)
Alle	0 (0 %)	11 (25 %)	11 (11 %)
Mange	4 (7 %)	4 (9 %)	8 (8 %)
Nogle	5 (9 %)	2 (5 %)	7 (7 %)
Få	15 (26 %)	7 (16 %)	22 (22 %)
Ingen	33 (58 %)	20 (46 %)	53 (53 %)
Total	57 (100 %)	44 (100 %)	101 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Note: Respondenterne er blevet bedt om at angive priserne på deres undervisningstilbud uden eventuelle tilskud, fx fra kommunen.

Betaler klasserne også for indgang, er respondenterne blevet bedt om at lægge dette beløb oven i prisen på selve undervisningstilbuddet.

Tabel 48

Hvor lang tid varer jeres undervisningstilbud?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 99)	Eksterne læringsmiljøer (n = 79)	Total (n = 178)
Én time eller derunder	68 (69 %)	28 (35 %)	96 (54 %)
Mellem én og to timer	88 (89 %)	51 (65 %)	139 (78 %)
Mellem to og tre timer	64 (65 %)	56 (71 %)	120 (67 %)
Over tre timer	37 (37 %)	38 (48 %)	75 (42 %)
Total	257 (260 %)	173 (219 %)	430 (242 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Note: Respondenterne havde mulighed for at afgive flere besvarelser til dette spørgsmål, hvorfor totalerne summer til over 100 %.

Tabel 49

Hvor stor en del af jeres undervisningstilbud til grundskoler henvender sig til indskolingen (0.-3. klasse)?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 99)	Eksterne læringsmiljøer (n = 78)	Total (n = 177)
Alle	14 (14 %)	11 (14 %)	25 (14 %)
Mange	41 (41 %)	28 (36 %)	69 (39 %)
Nogle	31 (31 %)	23 (30 %)	54 (31 %)
Få	12 (12 %)	9 (12 %)	21 (12 %)
Ingen	1 (1 %)	7 (9 %)	8 (5 %)
Total	99 (100 %)	78 (100 %)	177 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Tabel 50

Hvor stor en del af jeres undervisningstilbud til grundskoler henvender sig til mellemtrinnet (4.-6. klasse)?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 98)	Eksterne læringsmiljøer (n = 80)	Total (n = 178)
Alle	19 (19 %)	17 (21 %)	36 (20 %)
Mange	58 (59 %)	41 (51 %)	99 (56 %)
Nogle	13 (13 %)	16 (20 %)	29 (16 %)
Få	8 (8 %)	4 (5 %)	12 (7 %)
Ingen	0 (0 %)	2 (3 %)	2 (1 %)
Total	98 (100 %)	80 (100 %)	178 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Tabel 51

Hvor stor en del af jeres undervisningstilbud til grundskoler henvender sig til udskolingen (7.-9. klasse)?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 97)	Eksterne læringsmiljøer (n = 82)	Total (n = 179)
Alle	17 (18 %)	19 (23 %)	36 (20 %)
Mange	38 (39 %)	21 (26 %)	59 (33 %)
Nogle	29 (30 %)	24 (29 %)	53 (30 %)
Få	12 (12 %)	16 (20 %)	28 (16 %)
Ingen	1 (1 %)	2 (2 %)	3 (2 %)
Total	97 (100 %)	82 (100 %)	179 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Tabel 52

Hvilke af grundskolens fag, obligatoriske emner og tværgående temaer henvender jeres undervisningstilbud til grundskoler sig til?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 99)	Eksterne læringsmiljøer (n = 80)	Total (n = 179)
Almindelige indvandrersprog	10 (10 %)	4 (5 %)	14 (8 %)
Arbejdskendskab	7 (7 %)	11 (14 %)	18 (10 %)
Billedkunst	63 (64 %)	29 (36 %)	92 (51 %)
Biologi	25 (25 %)	45 (56 %)	70 (39 %)
Dansk	82 (83 %)	39 (49 %)	121 (68 %)
Drama	22 (22 %)	4 (5 %)	26 (15 %)
Elevernes alsidige udvikling	54 (55 %)	42 (53 %)	96 (54 %)
Engelsk	2 (2 %)	11 (14 %)	13 (7 %)
Filmkundskab	2 (2 %)	1 (1 %)	3 (2 %)
Fransk	3 (3 %)	0 (0 %)	3 (2 %)
Fysik/kemi	14 (14 %)	35 (44 %)	49 (27 %)
Færdselslære	2 (2 %)	0 (0 %)	2 (1 %)
Geografi	26 (26 %)	32 (40 %)	58 (32 %)
Historie	89 (90 %)	38 (48 %)	127 (71 %)
Håndværk og design	38 (38 %)	21 (26 %)	59 (33 %)
Idræt	17 (17 %)	16 (20 %)	33 (18 %)
Innovation og entreprenørskab	30 (30 %)	23 (29 %)	53 (30 %)
It og medier	11 (11 %)	8 (10 %)	19 (11 %)
Kristendomskundskab	43 (43 %)	12 (15 %)	55 (31 %)
Madkundskab	27 (27 %)	24 (30 %)	51 (28 %)
Matematik	28 (28 %)	29 (36 %)	57 (32 %)
Medier	7 (7 %)	5 (6 %)	12 (7 %)
Musik	6 (6 %)	9 (11 %)	15 (8 %)
Natur/teknologi	46 (47 %)	56 (70 %)	102 (57 %)
Samfundsfag	60 (61 %)	29 (36 %)	89 (50 %)
Spansk	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)
Sproglig udvikling	27 (27 %)	7 (9 %)	34 (19 %)
Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab	5 (5 %)	5 (6 %)	10 (6 %)
Tysk	1 (1 %)	2 (3 %)	3 (2 %)
Uddannelse og job	9 (9 %)	9 (11 %)	18 (10 %)
Andet fag	7 (7 %)	6 (8 %)	13 (7 %)
Total	763 (771 %)	552 (690 %)	1.315 (735 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Note: Respondenterne havde mulighed for at afgive flere besvarelser til dette spørgsmål, hvorfor totalen summer til over 100 %.

Tabel 53

Hvor mange skoleklasser benyttede ét af jeres undervisningstilbud i det foregående år?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 99)	Eksterne læringsmiljøer (n = 83)	Total (n = 182)
Under 10 skoleklasser	2 (2 %)	7 (8 %)	9 (5 %)
Mellem 10 og 50 skoleklasser	18 (18 %)	22 (27 %)	40 (22 %)
Mellem 51 og 100 skoleklasser	23 (23 %)	13 (16 %)	36 (20 %)
Mellem 101 og 500 skoleklasser	44 (44 %)	32 (39 %)	76 (42 %)
Over 500 skoleklasser	9 (9 %)	7 (8 %)	16 (9 %)
Ved ikke	3 (3 %)	2 (2 %)	5 (3 %)
Total	99 (100 %)	83 (100 %)	182 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Tabel 54

Hvor mange skoleklasser besøgte jer det foregående år uden at booke et undervisningsforløb?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 89)	Eksterne læringsmiljøer (n = 80)	Total (n = 178)
Ingen skoleklasser (fx hvis det ikke er muligt for skoleklasser at besøge stedet uden at booke undervisningsforløb)	1 (1 %)	40 (50 %)	41 (23 %)
Under 10 skoleklasser	18 (18 %)	8 (10 %)	26 (15 %)
Mellem 10 og 50 skoleklasser	39 (40 %)	12 (15 %)	51 (29 %)
Mellem 51 og 100 skoleklasser	11 (11 %)	3 (4 %)	14 (8 %)
Mellem 101 og 500 skoleklasser	14 (14 %)	4 (5 %)	18 (10 %)
Over 500 skoleklasser	6 (6 %)	6 (8 %)	12 (7 %)
Ved ikke	9 (9 %)	7 (9 %)	16 (9 %)
Total	98 (100 %)	80 (100 %)	178 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Tabel 55

Giv et skøn på (cirka), hvor stor en procentdel af jeres undervisningstilbud i det foregående år der foregik hos jer, og hvor stor en andel af jeres undervisningstilbud der foregik ude på skolerne.

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 96)	Eksterne læringsmiljøer (n = 76)	Total (n = 172)
0 % undervisning på museet/det eksterne læringsmiljø	1 (1 %)	5 (7 %)	6 (4 %)
5 %	1 (1 %)	0 (0 %)	1 (1 %)
10 %	1 (1 %)	1 (1 %)	2 (1 %)
15 %	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)
20 %	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)
25 %	1 (1 %)	0 (0 %)	1 (1 %)
30 %	0 (0 %)	1 (1 %)	1 (1 %)
35 %	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)
40 %	0 (0 %)	1 (1 %)	1 (1 %)
45 %	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)
50 %	2 (2 %)	2 (3 %)	4 (2 %)
55 %	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)
60 %	1 (1 %)	1 (1 %)	2 (1 %)
65 %	2 (2 %)	1 (1 %)	3 (2 %)
70 %	2 (2 %)	1 (1 %)	3 (2 %)
75 %	2 (2 %)	2 (3 %)	4 (2 %)
80 %	5 (5 %)	6 (8 %)	11 (6 %)
85 %	6 (6 %)	3 (4 %)	9 (5 %)
90 %	15 (16 %)	6 (8 %)	21 (12 %)
95 %	17 (18 %)	23 (30 %)	40 (23 %)
100 %	40 (42 %)	23 (30 %)	63 (37 %)
Total	96 (100 %)	76 (100 %)	172 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Tabel 56

I hvor mange af jeres undervisningstilbud er det en forudsætning, at lærere og elever har forberedt sig praktisk forud for besøget (fx ved at bede eleverne huske bestemte ting eller bede læreren om at opdele eleverne i grupper hjemmefra)?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 98)	Eksterne læringsmiljøer (n = 80)	Total (n = 178)
I alle undervisningstilbud	5 (5 %)	10 (13 %)	15 (8 %)
I mange undervisningstilbud	12 (12 %)	14 (18 %)	26 (15 %)
I nogle undervisningstilbud	42 (43 %)	24 (30 %)	66 (37 %)
I få undervisningstilbud	20 (20 %)	19 (24 %)	39 (22 %)
I ingen undervisningstilbud	19 (19 %)	13 (16 %)	32 (18 %)
Total	98 (100 %)	80 (100 %)	178 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Tabel 57

Giv et skøn på (cirka) hvor stor en procentdel af de grundskoler, der benyttede jeres undervisningstilbud det foregående år, der var fra museets lokalområde, og hvor stor en andel, der ikke var fra museets lokalområde.

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 93)	Eksterne læringsmiljøer (n = 72)	Total (n = 165)
0 % skoler fra lokalområdet	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)
5 %	2 (2 %)	3 (4 %)	5 (3 %)
10 %	0 (0 %)	1 (1 %)	1 (1 %)
15 %	1 (1 %)	2 (3 %)	3 (2 %)
20 %	3 (3 %)	1 (1 %)	4 (2 %)
25 %	1 (1 %)	3 (4 %)	4 (2 %)
30 %	2 (2 %)	1 (1 %)	3 (2 %)
35 %	0 (0 %)	3 (4 %)	3 (2 %)
40 %	3 (3 %)	1 (1 %)	4 (2 %)
45 %	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)
50 %	9 (10 %)	0 (0 %)	9 (6 %)
55 %	2 (2 %)	1 (1 %)	3 (2 %)
60 %	7 (8 %)	5 (7 %)	12 (7 %)
65 %	5 (5 %)	1 (1 %)	6 (4 %)
70 %	9 (10 %)	1 (1 %)	10 (6 %)
75 %	13 (14 %)	4 (6 %)	17 (10 %)
80 %	7 (8 %)	1 (1 %)	8 (5 %)
85 %	5 (5 %)	0 (0 %)	5 (3 %)
90 %	11 (12 %)	2 (3 %)	13 (8 %)
95 %	9 (10 %)	16 (22 %)	25 (15 %)
100 %	4 (4 %)	26 (36 %)	30 (18 %)
Total	93 (100 %)	72 (100 %)	165 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Tabel 58

Har I materialer, der understøtter lærerne og/eller elevernes arbejde hjemme på skolen, før og/eller efter et undervisningstilbud hos jer?

	Statsanerkendte/ statslige museer (N = 99)	Eksterne læringsmiljøer (n = 79)	Total (n = 178)
Ja, til alle undervisningstilbud	7 (7 %)	19 (24 %)	26 (15 %)
Ja, til mange undervisningstilbud	25 (25 %)	15 (19 %)	40 (23 %)
Ja, til nogle undervisningstilbud	35 (35 %)	24 (30 %)	59 (33 %)
Ja, til få undervisningstilbud	20 (20 %)	14 (18 %)	34 (19 %)
Nej	12 (12 %)	7 (9 %)	19 (11 %)
Total	99 (100 %)	79 (100 %)	178 (100 %)

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, 2016.

Bilag 2: Metodebeskrivelse

Denne kortlægning baserer sig på seks forskellige typer data, der er tilvejebragt gennem:

- Spørgeskemaundersøgelse blandt alle landets skolechefer
- Spørgeskemaundersøgelse blandt alle landets folkeskoleledere
- Spørgeskemaundersøgelse blandt ansatte i landets pædagogiske læringscentre (PLC)
- Spørgeskemaundersøgelse blandt statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer
- Interviewundersøgelse blandt 5 lærere
- Interviewundersøgelse blandt 20 lærere

Alle undersøgelser er gennemført af *Nationalt netværk af skoletjenester*. I dette metodebilag uddybes den anvendte metode i forbindelse med gennemførsel af spørgeskema- og interviewundersøgelser.

SPØRGESKEMAUNDERSØGELSER

I dette afsnit beskrives, hvordan de fire spørgeskemaundersøgelser er gennemført.

Udarbejdelse og validering af spørgeskemaerne

Alle spørgeskemaer er udarbejdet af *Nationalt netværk af skoletjenesters* projektgruppe. Da data fra spørgeskemaundersøgelserne ikke kun er brugt i denne kortlægning, men også indgår i en række andre kortlægninger, indeholder spørgeskemaerne derfor spørgsmål om en bred vifte af forskellige temaer, der relaterer sig til skolernes brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner. Disse temaer omfatter for de forskellige undersøgelser:

Spørgeskemaundersøgelse blandt skolechefer
▪ Baggrundsspørgsmål ▪ Kommunal skoletjeneste ▪ Mål for elevernes læring ▪ Skolernes brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer ▪ Kommunens understøttelse af kommunikation omkring undervisningstilbud ▪ Folkeskolernes samarbejde med kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer
Spørgeskemaundersøgelse blandt skoleledere
▪ Baggrundsspørgsmål ▪ Skolernes brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer ▪ Skolernes valg af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer ▪ Skolernes samarbejder med kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer ▪ Skolernes brug af forskellige transportformer og udfordringer forbundet hermed ▪ Skoleledernes sammenligning af nuværende og forhenværende muligheder for brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer samt forventninger til fremtidige muligheder.
Spørgeskemaundersøgelse blandt PLC-ansatte
▪ Baggrundsspørgsmål ▪ Kommunalt organiseret netværk af PLCer ▪ PLCs arbejdsopgaver ▪ Information om undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer

▪ PLCs rolle i forbindelse med lærernes brug af undervisningstilbud ▪ Mål for elevernes læring i forbindelse med undervisningstilbud ▪ Partnerskaber/samarbejder med kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer
Undersøgelse blandt statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer
▪ Baggrundsspørgsmål ▪ Gennemførsel af undervisningstilbud til grundskoler ▪ Kommunikation omkring undervisningstilbud til grundskoler ▪ Undervisningstilbuddenes mål for elevernes læring ▪ Evaluering af undervisningstilbud til grundskoler ▪ Samarbejder med grundskoler

Alle spørgeskemaer er valideret gennem pilottests. I forbindelse med spørgeskemaundersøgelsen blandt skoleledere er der gennemført tre pilottests telefonisk i uge 39, 2015. Pilottest af spørgeskemaet til de statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer er pilottestet på to statsanerkendte/statslige museer i uge 3 og seks eksterne læringsmiljøer i uge 1, 2 og 4, 2016. Spørgeskemaet til de PLC-ansatte blev pilottestet to gange i uge 2 og uge 4 2016, mens spørgeskemaet til skolechefer blev pilottestet en enkelt gang i uge 3 2016. Formålet med pilottestene var at afdække, om spørgsmålene i spørgeskemaerne var tydelige og utvetydige, og om de var mulige for respondenterne at svare på. På baggrund af pilottestene blev spørgeskemaerne tilpasset, og i denne forbindelse blev der blandt andet tilføjet ekstra svarkategorier på en række spørgsmål, mens enkelte spørgsmålsformuleringer blev ændret eller præciseret. Herefter blev spørgeskemaerne opsat elektronisk.

Udsendelse og rykkerprocedure

Udsendelse og rykkerprocedurerne for de fire spørgeskemaundersøgelser er foregået meget forskelligt, og de beskrives derfor separat i det følgende. Spørgeskemaundersøgelsen til de statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer er blevet udsendt på forskellig vis og vil derfor ligeledes blive beskrevet separat, selvom respondenterne har fået det samme spørgeskema.

Spørgeskemaundersøgelse blandt skolechefer

Udsendelseslisten til spørgeskemaundersøgelsen blandt skolechefer blev konstrueret manuelt. *Nationalt netværk af skoletjenester* indsamlede i januar 2016 kontaktoplysninger på alle landets kommuners skolechefer. Det er ikke alle kommuner, der har en leder med titlen skolechef; vi har her for hver kommune fundet den person, der har det overordnede ansvar for kommunens skoleområde, omend deres titler varierer en del. Navne og mailadresser blev delvist indsamlet via kommunernes hjemmesider (fx via organisationsdiagrammer) samt delvist via opkald til kommunerne. Der er sendt spørgeskema til skolechefer i alle 98 kommuner.

Spørgeskemaundersøgelse blandt folkeskoleledere

Vi har valgt at begrænse undersøgelsespopulationen for spørgeskemaundersøgelsen til kun at indeholde skoleledere fra folkeskoler, da folkeskolerne udgør den største andel af grundskoler i Danmark. Samtidig er folkeskolerne som de eneste forpligtet på den nye folkeskolereform herunder den åbne skole. Udsendelseslisten til udsendelse af spørgeskemaundersøgelsen blandt skoleledere blev konstrueret vha. et udtræk fra Undervisningsministeriets institutionsregister. Udtrækket blev foretaget den 18. september 2015 og indeholdt samtlige af landets 1.368 folkeskoler. Herefter blev 141 skoler fjernet fra udtrækket,

heraf 78 skoler fordi de var hovedskoler, og 63 skoler fordi de var rene tiendeklasseskoler. Herefter rummede den endelige udsendelsesliste 1.226 skoler. I institutionsregisteret er skolerne kun registreret med deres hovedmail, og *Nationalt netværk af skoletjenester* valgte derfor at indsamle personlige skolemailadresser på et tilfældigt udtrukket antal skoleledere. En skoleleder forstås i denne sammenhæng som skolens øverste leder. Denne indsamling resulterede i, at den endelige udsendelsesliste bestod af 717 personlige skolemailadresser og 510 hovedmailadresser.

Spørgeskemaundersøgelse blandt PLC-ansatte

Udsendelseslisten til PLC-ansatte blev konstrueret med udgangspunkt i udsendelseslisten fra spørgeskemaet til skoleledere, der var rensat for hovedskoler og rene tiendeklasseskoler. Listen bestod af 1.226 folkeskoler, som alle modtog en mail fra *Nationalt netværk af skoletjenester*, hvor de blev bedt om at oplyse navnet på én person, der er tilknyttet skolens PLC. På baggrund af tilbagemeldinger fra skolerne modtog *Nationalt netværk af skoletjenester* mailadresser på 745 PLC-ansatte. I de tilfælde, hvor skoler oplyste mere end ét navn, blev første person udvalgt til at deltage i undersøgelsen. De 745 adresser på PLC-ansatte repræsenterer altså dermed 745 skoler og 745 PLC'er. I forbindelse med tilbagemeldinger fra skolerne blev *Nationalt netværk af skoletjenester* opmærksom på 5 skoler/afdelinger, der ikke havde eget PLC, 1 skole der er lukket, samt 1 skole der er registreret to gange i registeret. Dermed var det altså muligt at indsamle kontaktoplysninger fra 1.219 skoler. Heraf modtog vi 745 kontakter, hvilket er 61 pct. af det samlede antal. Disse 745 PLC-kontakter udgør dermed stikprøven for undersøgelsen, og stikprøven er således konstrueret gennem selvsektion, hvor skolesekretærens tilbagemelding til *Nationalt netværk af skoletjenester* er afgørende for, om skolens PLC er repræsenteret i stikprøven. *Nationalt netværk af skoletjenester* har ikke grund til at tro, at denne selvsektion har ført til en systematisk skævhed i stikprøven, og har desuden testet stikprøven i forhold til totalpopulationen på variablen region uden at finde signifikante skævheder.

Spørgeskemaundersøgelse blandt statsanerkendte/statslige museer

Nationalt netværk af skoletjenester har udsendt spørgeskemaet til direktører på de statsanerkendte/statslige museer gennem Slots- og kulturstyrelsen. Den enkelte museumsdirektør havde mulighed for at videresende spørgeskemaet til en medarbejder på museet, i tilfælde af at der var en anden, der bedre kunne svare på spørgsmålene.

Spørgeskemaundersøgelse blandt eksterne læringsmiljøer

Da der ikke findes opgørelser over, hvor mange eksterne læringsmiljøer, der findes i Danmark, har *Nationalt netværk af skoletjenester* valgt at gennemføre spørgeskemaundersøgelsen som en åben undersøgelse. Det åbne link til spørgeskemaundersøgelsen er distribueret gennem *Nationalt netværk af skoletjenester*s Facebook-gruppe, nyhedsbrev, samt gennem kontakter i netværket. Her er spørgeskemaet blevet sendt ud til relevante samarbejdspartnere med henblik på både at få deres besvarelse samt at få dem til at distribuere undersøgelseslinket i deres eget netværk fx gennem deres egne distributionslister, nyhedsbreve og Facebook-sider. I spørgeskemaundersøgelsen er respondenterne blevet bedt om at angive navnet på det eksterne læringsmiljø, de er ansat i, og ved flere besvarelser fra samme sted indgår den sidste besvarelse ikke i undersøgelsen. I tabel 9 i dette bilag kan det ses, hvordan de indkomne besvarelser fordeler sig på forskellige typer af eksterne læringsmiljøer.

Tabel 1 herunder beskriver de anvendte udsendelses- og rykkerprocedurer for de fire spørgeskemaer. Spørgeskemaet til de statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer er blevet udsendt og rykket gennem to forskellige procedurer og beskrives derfor endnu engang separat.

Tabel 1
Udsendelses- og rykkerprocedurer

	Spørgeskema udsendt	Påmindelse udsendt	Rykker udsendt	Spørgeskema lukket
Skolechefer	22/2 - 2016	29/2 - 2016	7/3 - 2016	10/3 - 2016
Folkeskoleledere	29/9 - 2015	4/10 - 2015	9/10 - 2015	22/10 - 2015
PLC	11/2 - 2016	29/2 - 2016	7/3 - 2016	10/3 - 2016
Statsanerkendte/statslige museer	15/2 - 2016	2/3 - 2016	14/3 - 2016	29/3 - 2016
Eksterne læringsmiljøer	12/2 - 2016	29/2 - 2016	-	10/3 - 2016

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskemaundersøgelser blandt skoleledere (2015), Statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer (2016), PLC-ansatte (2016) og skolechefer (2016).

Som vi ser af ovenstående tabel, blev spørgeskemaundersøgelsen blandt skoleledere gennemført i perioden september til oktober 2015, mens spørgeskemaundersøgelserne blandt statsanerkendte/statslige museer, eksterne læringsmiljøer, PLC-ansatte og skolechefer blev gennemført i perioden februar til marts 2016.

Svarprocent og bortfaldsanalyse

I nedenstående tabel ses udregninger af undersøgelsesernes endelige svarprocenter.

Tabel 2
Spørgeskemaundersøgelsesernes svarprocenter

	Populationsstørrelse	Stikprøvestørrelse	Antal besvarelser	Endelig svarprocent
Skolechefer	98	-	60	61
Folkeskoleledere	1.226	-	441	36
PLC	1.219	745	443	59
Statsanerkendte/statslige museer	105	-	99	94
Eksterne læringsmiljøer	-	-	86	-

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskemaundersøgelser blandt skoleledere (2015), Statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer (2016), PLC-ansatte (2016) og skolechefer (2016).

Det fremgår af ovenstående tabel, at svarprocenterne på spørgeskemaundersøgelserne fordeler sig mellem 36 pct. og 94 pct. I nedenstående tabeller tester vi undersøgelsesernes bortfald ved at sammenligne spørgeskemaundersøgelsesernes totalpopulation og analyseudvalg på en række centrale variable. Disse tests udgør analysen af undersøgelsesernes bortfald.

Bortfaldet for spørgeskemaundersøgelsen blandt landets skolechefer er testet i forhold til region og kommunistørrelse. Af nedenstående tabel ser vi en lille overrepræsentation af besvarelser fra skolechefer i Region Hovedstaden, Region Midtjylland og Region Syddanmark, mens Region Nordjylland og Region Sjælland er en anelse underrepræsenterede. Der er dog ikke tale om signifikante skævheder. Hvad angår kommunistørrelse målt på indbyggertal, er der i analyseudvalget en lille underrepræsentation af

respondenter fra de mindste kommuner med under 30.000 indbyggere samt de næststørste kommuner på mellem cirka 50.000 og 100.000 indbyggere. Disse skævheder er dog ligeledes ikke signifikante.

Tabel 3

Bortfaldsanalyse, spørgeskemaundersøgelse blandt skolechefer

REGION	Totalpopulation		Analyseudvalg	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Region Hovedstaden	29	29,6	22	36,7
Region Midtjylland	19	19,4	13	21,7
Region Nordjylland	11	11,2	4	6,7
Region Sjælland	17	17,4	6	10,0
Region Syddanmark	22	22,4	15	25,0
Total	98	100,0 %	60	100,0 %
KOMMUNESTØRRELSE	Totalpopulation		Analyseudvalg	
Under 30.000 indbyggere	25	25,5	14	23,3
Mellem 30.000 og 50.000 indbyggere	36	36,7	26	43,3
Mellem 50.001 og 100.000 indbyggere	30	30,6	15	25,0
Over 100.000 indbyggere	7	7,2	5	8,3
Total	98	100,0	60	100,0

Kilder: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskemaundersøgelse blandt skolechefer gennemført i 2016, og Social- og Indenrigsministeriets Kommunale Nøgletal pr. 1. januar 2016 (trukket 15/3-16).

Bortfaldet for spørgeskemaundersøgelsen blandt skoleledere er testet i forhold til de regioner, skoleledernes skoler er placeret i samt på skolestørrelse. Som det ses af tabel 4, er der en lille overrepræsentation af besvarelser fra skoleledere på skoler i Region Hovedstaden, Region Nordjylland, og Region Syddanmark, men da analysen viser, at fordelingen på region i analyseudvalget ikke afviger *signifikant* fra fordelingen i populationen, er der ikke tale om et skævt bortfald. Der er altså dermed ikke noget, der indikerer, at der er regionale skævheder i undersøgelsens resultater. I forhold til skolestørrelse er der i analyseudvalget en lille overrepræsentation af små skoler, men ligeledes er der ikke tale om et signifikant skævt bortfald.

Tabel 4
Bortfaldsanalyse, spørgeskemaundersøgelse blandt folkeskoleledere

REGION	Totalpopulation		Analyseudvalg	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Region Hovedstaden	259	21,1	101	22,9
Region Midtjylland	335	27,3	116	26,3
Region Nordjylland	155	12,6	59	13,4
Region Sjælland	196	15,9	60	13,6
Region Syddanmark	281	22,9	105	23,8
Total	1.226	100,0	441	100,0
SKOLESTØRRELSE	Totalpopulation		Analyseudvalg	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Under 300 elever	445	34,4	138	31,2
Mellem 300 og 600 elever	497	38,4	172	39,0
Over 600 elever	353	27,2	131	30,8
Total	1.295	100,0	441	100,0

Kilder: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskemaundersøgelse blandt skoleledere gennemført i 2015, udtræk fra Undervisningsministeriets institutionsregister hentet den 18. september 2015, samt data om elevtal i folkeskolen 2014-2015 fra Styrelsen for IT og Læring.

I tillæg til ovenstående bortfaldsanalyse ses i nedenstående tabel (tabel 5) en fordeling af de indkomne besvarelser på spørgsmålet i spørgeskemaet omkring skolernes geografiske placering i forhold til de kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, skolerne ønsker at gøre brug af. Af tabellen ses det, at de indkomne besvarelser fordeler sig tilnærmelsesvis ligeligt mellem skoleledere, der vurderer, at deres skole i høj grad eller nogen grad er godt placeret (53 pct.), samt skoleledere, der vurderer, at deres skole i mindre grad eller slet ikke er godt placeret (47 pct.). Da spørgsmålet baserer sig på skoleledernes subjektive vurdering af skolens geografiske placering, er det ikke muligt at teste analyseudvalget op mod totalpopulationen på denne variabel. Fordelingen af besvarelser på spørgsmålet giver dog en indikation af, at der hverken er en overvægt af skoler, der er godt eller dårligt placeret geografisk i data fra spørgeskemaundersøgelsen.

Tabel 5
Skoleledernes vurdering af skolens geografiske placering i forhold til relevante kulturinstitutioner og andre eksterne læringsmiljøer

	Antal	Procent
I høj grad godt placeret	70	16
I nogen grad godt placeret	162	37
I mindre grad godt placeret	157	36
Slet ikke godt placeret	47	11
Total	436	100

Kilder: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskemaundersøgelse blandt skoleledere gennemført i 2015.

I tabel 6 nedenfor ses bortfaldsanalysen for spørgeskemaundersøgelsen blandt PLC-ansatte baseret på en test på variablerne region og skolestørrelse. Af tabellen ser vi, at der er en lille overvægt af besvarelser fra PLC-ansatte i Region Hovedstaden samt en lille underrepræsentation af besvarelser fra Region Sjælland. Disse skævheder er dog ikke signifikante.

Tabel 6
Bortfaldsanalyse, spørgeskemaundersøgelse blandt PLC-ansatte

REGION	Totalpopulation		Analyseudvalg	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Region Hovedstaden	256	21,0	113	25,5
Region Midtjylland	333	27,3	116	26,2
Region Nordjylland	156	12,8	56	12,6
Region Sjælland	192	15,7	52	11,7
Region Syddanmark	282	23,1	106	23,9
Total	1.219	100,0	443	100,0

Kilder: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskemaundersøgelse blandt PLC-ansatte gennemført i 2016, udtræk fra Undervisningsministeriets institutionsregister, hentet den 18. september 2015.

Bortfaldet for spørgeskemaundersøgelsen blandt statsanerkendte/statslige museer er testet i forhold til museumsstørrelse (besøgstal), region, og museumstype (er museet statsanerkendt eller statsligt).

Tabel 7
Bortfaldsanalyse, spørgeskemaundersøgelse blandt statsanerkendte/statslige museer

MUSEUMSSTØRRELSE (BESØGSTAL)	Totalpopulation		Analyseudvalg	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Under 20.000 besøgende	25	24,3	24	24,7
Mellem 20.000-49.999	28	27,2	28	28,9
Mellem 50.000 og 100.000	24	23,3	20	20,6
Over 100.000 besøgende	26	25,2	25	25,8
Total	103	100,0	97	100,0
REGION	Totalpopulation		Analyseudvalg	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Region Hovedstaden	30	28,6	29	29,3
Region Midtjylland	25	23,8	23	23,2
Region Nordjylland	13	12,4	13	13,1
Region Sjælland	11	10,5	10	10,1
Region Syddanmark	26	24,8	24	24,2
Total	105	100,0	99	100,0
MUSEUMSTYPE	Totalpopulation		Analyseudvalg	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Statsanerkendte museer	98	93,3	92	92,9
Statslige museer	7	6,7	7	7,1
Total	105	100,0	99	100,0

Kilder: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskemaundersøgelse blandt statsanerkendte/statslige museer gennemført i 2016, "Aktiviteter på museer 2014" fra Danmarks Statistik, samt oplysninger fra Slots- og Kulturstyrelsen. I opgørelsen over museumsstørrelse indgår Museum Mors og Museum Langeland ikke, da oplysninger om deres besøgstal ikke var tilgængelige i "Aktiviteter på museer 2014" fra Danmarks Statistik

Ovenstående analyse af bortfaldet blandt statsanerkendte/statslige museer viser ikke nogle signifikante skævheder hverken i forhold til museumsstørrelse, region eller museumstype.

Da spørgeskemaundersøgelsen blandt eksterne læringsmiljøer er gennemført som en åben undersøgelse, hvor vi ikke kender totalpopulationen, er det ikke muligt at gennemføre analyser af undersøgelsens bortfald. I stedet beskriver vi i nedenstående figur analyseudvalget fordelt på type af eksternt læringsmiljø og på region.

Tabel 8
Analyseudvalg, spørgeskemaundersøgelse blandt eksterne læringsmiljøer

TYPE	Analyseudvalg	
	Antal	Procent
Museum/udstilling	5	5,8
Akvarie/zoologisk anlæg	12	14,0
Sciencepark/andet naturfagligt oplevelsescenter	5	5,8
Forsyningsvirksomhed	13	15,1
Anden virksomhed	2	2,3
Dans/teater/musik	3	3,5
Bibliotek/kulturhus	5	5,8
Arkiv	7	8,1
Folkekirkelig skoletjeneste	1	1,2
Idrætsforening	0	0
Historisk værksted	2	2,3
Naturskole/naturvejleder	20	23,3
Forening/organisation	0	0
Musikskole/ungdomsskole/billedskole/kulturskole	2	2,3
Andet/ikke mulig at kategorisere	9	10,5
Total	86	100,0
REGION		
	Antal	Procent
Region Hovedstaden	32	37,2
Region Midtjylland	18	20,9
Region Nordjylland	6	7,0
Region Sjælland	12	14,0
Region Syddanmark	18	20,9
Total	86	100,0

Kilder: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskemaundersøgelse blandt statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer, gennemført i 2016.

Analyse af data

De indkomne data fra spørgeskemaundersøgelserne blev rensat og udtrukket som frekvenstabeller.

Spørgeskemaundersøgelsen blandt skoleledere er opdelt på region, mens spørgeskemaundersøgelsen blandt statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer er opdelt i henholdsvis statsanerkendte/statslige museer og eksterne læringsmiljøer. Derudover blev udvalgte variable sammenholdt i krydstabeller. I forbindelse med analysen af krydstabellerne er anvendt χ^2 -tests til at undersøge, om sammenhængene er signifikante. I forbindelse med disse tests samt med bortfaldsanalysen er anvendt et signifikansniveau på 0,05 samt en nedre grænse på 80 % celler med en forventet værdi på mindst 5. Ligeledes er der anvendt en grænse på den mindst tilladte forventede værdi på 1.

INTERVIEWUNDERSØGELSER

Kortlægningens kvalitative data baserer sig på to interviewundersøgelser gennemført af *Nationalt netværk af skoletjenester* i henholdsvis uge 44 til 46 2015 og uge 1 til 5 2016. Formålet med interviewundersøgelserne var at indsamle forskellige perspektiver fra lærernes hverdag, der kan nuancere og perspektivere det overordnede billede, som spørgeskemaundersøgelserne tegner.

Begge interviewundersøgelser blev foretaget på baggrund af en interviewguide udarbejdet af *Nationalt netværk af skoletjenesters* projektgruppe. Interviewene havde en varighed på mellem 30 til 60 minutter. Tabellen herunder viser, hvilke temaer de to interviewguides er baseret på.

Interviewundersøgelse blandt 5 grundskolelærere, gennemført i 2015
▪ Baggrundsspørgsmål ▪ Seneste transportoplevelse hvor læreren transporterede elever ud til undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. ▪ Hvordan transporten mellem skolen og kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer fungerer i praksis ▪ Den samlede oplevelse ved brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer (før, under, efter) ▪ Kendskab til og brug af specifikke transportløsninger samt erfaringer hermed
Interviewundersøgelse blandt 15 folkeskolelærere, gennemført i 2016
▪ Baggrundsspørgsmål ▪ Seneste undervisning på kulturinstitution/eksternt læringsmiljø ▪ Informationssøgning om relevante undervisningstilbud ▪ Arbejdsprocesser ifht. forberedelse, undervisning og rollefordeling ▪ Skolens samarbejder/partnerskaber med kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer

Interviewene blev transskriberet og analyseret med udgangspunkt i interviewguidens temaer.

Tabel 9 herunder viser, hvordan de deltagende lærere fordeler sig geografisk.

Tabel 9
Geografisk fordeling af lærere der har deltaget i interview

	Interviewundersøgelse blandt 5 grundskolelærere, gennemført i 2015	Interviewundersøgelse blandt 15 folkeskolelærere, gennemført i 2016
Region Hovedstaden	2 lærere	3 lærere
Region Midtjylland		5 lærere
Region Nordjylland	1 lærer	1 lærer
Region Sjælland	1 lærer	3 lærere
Region Syddanmark	1 lærer	3 lærere
Total	5 lærere	15 lærere

Kilder: *Nationalt netværk af skoletjenesters interviewundersøgelser, 2015 og 2016.*

De interviewede lærere er udvalgt gennem to forskellige procedurer:

Lærere til interviewundersøgelsen blandt de fem grundskolelærere gennemført i 2015 blev rekrutteret tilfældigt gennem *Nationalt netværk af skoletjenesters* fem regionale koordinators, der enten har formidlet direkte kontakt til lærere eller formidlet kontakter til andre interessenter, der har sat projektgruppen bag kortlægningerne i kontakt med en eller flere lærere. Da vi ikke vurderer, at der er betydelige forskelle i måden henholdsvis privat- og folkeskolelærere oplever transportsituationer på (det primære fokus for interviewundersøgelsen), har vi i udvælgelsen valgt at inddrage lærere fra begge typer skoler.

Lærere til interviewundersøgelsen blandt de 15 folkeskolelærere er rekrutteret ved kontakt til et tilfældigt udvalg af skolesekretærer ved direkte kontakt til et tilfældigt udvalg af lærere på baggrund af kontaktoplysninger indsamlet fra skolernes hjemmesider og gennem *Nationalt netværk af skoletjenesters* fem regionale koordinators. Da vi vurderer, at der kan være forskel på, hvordan henholdsvis folkeskoler og privatskoler benytter sig af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, og hvilke arbejdsprocesser der for lærerne er forbundet med brugen, har vi udelukkende valgt at rekruttere folkeskolelærere.

De interviewedes identitet er anonymiseret i kortlægningen.